

รายงานผลการตรวจสืบ เพื่อมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กรณีเหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช.

ระหว่างวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓

ถึงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายงานผลการตราจสอบ เพื่อมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กรณีเหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช.

ระหว่างวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓

ถึงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๖ และมาตรา ๒๕๗ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกหกคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์ มีวาระการดำรงตำแหน่งหกปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำ หรือละเลยการกระทำ ดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้รายงานต่อรัฐสภา เพื่อดำเนินการต่อไป
๒. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชน และมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
๓. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชน และมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง
๔. พ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหาย และเป็นกรณีที่เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหากลุ่มละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ
๕. เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎ ต่อรัฐสภา หรือคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
๖. ส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ
๗. ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน
๘. ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่น ในด้านสิทธิมนุษยชน
๙. จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ และเสนอต่อรัฐสภา
๑๐. ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา
๑๑. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ในกรณีที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสันติสัญญา เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
๑๒. อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๔๓/๑/๒๕๕๖

เรื่อง กรณีเหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช.
ระหว่างวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓

ผู้ร้อง ผู้ร้องเรียน รวม ๓๒ คำร้อง และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นสมควร
ให้มีการตรวจสอบ

ผู้ถูกร้อง รัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ถูกร้องที่ ๑
แกนนำกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ ผู้ถูกร้องที่ ๒

๑.ความเป็นมา

เหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๕๓ เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลที่มิ่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี ยุบสภาและให้มีการเลือกตั้งทั่วไปใหม่ โดยเห็นว่า รัฐบาลมาจากการจัดตั้งหรือได้รับการสนับสนุนจากกองทัพและกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย

กลุ่ม นปช. ได้กำหนดให้วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ เป็นวันเริ่มต้นการระดมมวลชนทั่วประเทศเข้าสู่พื้นที่ใจกลางกรุงเทพมหานคร รัฐบาลจึงประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๓

จากนั้น การชุมนุมเริ่มยืดเยื้อเนื่องจากไม่มีการตอบสนองจากรัฐบาล แม้ว่าจะมีการเจรจาของทั้งสองฝ่าย แต่ก็ไม่สามารถตกลงกันได้เพราะต่างยึดมั่นในจุดยืนของตน การชุมนุมได้เพิ่มความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากความไม่พอใจและการปลุกกระดม ยั่วยุของแกนนำอย่างต่อเนื่องผ่านสื่อหลายประเภท เช่น วิทยุ โทรทัศน์ถ่ายทอดสัญญาณผ่านดาวเทียม เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

ที่มีเนื้อหาปลูกเร้าให้ใช้ความรุนแรงตลอดเวลา ดังนั้น เมื่อ กลุ่ม นปช. ได้ทำการปิดล้อมและบุกกรุกเข้าไปในอาคารรัฐสภาในขณะที่มีการประชุมรัฐสภา เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ รวมทั้งกลุ่ม นปช. ได้มีแผนที่จะเดินทางไปยังสถานีตำรวจไทยคม ในวันเดียวกันนั้นด้วย รัฐบาลจึงประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อควบคุมการชุมนุม และได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) เพื่อทำหน้าที่แก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวแทนศูนย์อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย (ศอ.รส.) ที่ได้จัดตั้งตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

ศอฉ. ได้ออกมาตรการบังคับใช้กฎหมายอย่างต่อเนื่อง ขณะที่กลุ่ม นปช. ได้ขยายพื้นที่การชุมนุมจากบริเวณสะพานผ่านฟ้าลีลาศ ถนนราชดำเนิน ไปยังสี่แยกราชประสงค์และพื้นที่โดยรอบ นอกจากนี้ ยังได้มีการเคลื่อนการชุมนุมไปยังพื้นที่อื่นๆ ของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทำให้เกิดความวุ่นวาย สถานการณ์เริ่มรุนแรงมากขึ้น ทำให้มีการบาดเจ็บและสูญเสียชีวิตในหลายกรณี เช่น กรณีเหตุการณ์วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓ บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย สี่แยกคอกวัวและพื้นที่โดยรอบ กรณีความรุนแรงที่แยกศาลาแดง ถนนสีลม เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓ กรณีความรุนแรงที่อนุสรณ์สถานแห่งชาติ ถนนวิภาวดีรังสิต เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๓ และกรณีกลุ่ม นปช. บุกเข้าตรวจค้นโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๓ เป็นต้น

ในที่สุดสถานการณ์เข้าสู่ความตึงเครียดมากยิ่งขึ้น เมื่อรัฐบาลตัดสินใจสั่งการให้กองกำลังทหารปฏิบัติการ “กระชับพื้นที่” โดยการปฏิบัติการดังกล่าวเกิดขึ้น ระหว่างวันที่ ๑๓ – ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ส่งผลให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตรวมทั้งสิ้น ๔๕๕ คน นอกจากนี้ ยังเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงต่อเนื่องหลายเหตุการณ์ เช่น การจลาจลเผาอาคารห้างสรรพสินค้า การปาระเบิดใส่ที่ทำการสถานีโทรทัศน์ การเผาขบวนรถยนต์ ทำร้ายร่างกาย และลอบยิง นอกจากนี้ ยังได้มีการเผาอาคารศาลากลางจังหวัดหลายจังหวัด เช่น จังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดมุกดาหาร

จากเหตุการณ์ความรุนแรงดังกล่าว ได้เกิดการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งฝ่ายรัฐ กลุ่มผู้ชุมนุม ประชาชนทั่วไป รวมถึงประเทศชาติโดยรวม ซึ่งความสูญเสียทั้งหมดถือเป็นกรณีที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอันถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำเป็นอย่างยิ่งที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเพื่อชี้แจงให้สาธารณชนได้ทราบ ตลอดจนจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการแก้ไขปัญหามาตรการให้ทุกภาคส่วนได้ตระหนักถึงผลเสียที่เกิดจากเหตุการณ์ดังกล่าว นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังได้รับเรื่องร้องเรียนขอให้มีการตรวจสอบการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเหตุการณ์ดังกล่าว จำนวน ๓๒ คำร้อง ด้วย ซึ่งคำร้องที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับทั้ง ๓๒ คำร้อง สามารถแยกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มคำร้องที่กล่าวหาว่ารัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และคำร้องที่กล่าวหา

ว่าแกนนำกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) กระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ดังนี้

**คำร้องที่กล่าวอ้างว่า รัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน**

- ๑) คำร้องที่ ๒๐๕/๒๕๕๓ สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมือง กรณี
นายวิทยา บุรณศิริ ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมฝ่ายค้าน
(วิปฝ่ายค้าน) กับพวก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย กล่าวหาว่า
คณะรัฐบาลนำกำลังทหารเข้ายึดสภา ซึ่งเป็นการล่งละเมิดฝ่ายนิติบัญญัติ
- ๒) คำร้องที่ ๒๖๑/๒๕๕๓ สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กรณีขอให้ตรวจสอบ
การสลายการชุมนุม ในวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓
- ๓) คำร้องที่ ๒๘๑/๒๕๕๓ สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย กรณีน้องชายของ
ผู้ร้องกับพวกถูกเจ้าหน้าที่ทหารจับกุมตัวและทำร้ายร่างกาย โดยกล่าวหาว่า
เป็นผู้ร่วมชุมนุมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ
- ๔) คำร้องที่ ๒๙๓/๒๕๕๓ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีสถานที่ควบคุมตัว
ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ไม่
ชอบด้วยกฎหมาย
- ๕) คำร้องที่ ๒๙๕/๒๕๕๓ สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กรณีขอให้ตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิของนายสมยศ พฤกษาเกษมสุข ภายใต้พระราชกำหนดการ
บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘
- ๖) คำร้องที่ ๓๒๘/๒๕๕๓ สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย กรณีบุตรชาย
สูญหายอันเนื่องมาจากสลายการชุมนุม
- ๗) คำร้องที่ ๓๓๘/๒๕๕๓ สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย กรณีได้รับบาดเจ็บ
จากเหตุยิงปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ทหารและกลุ่ม นปช. เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม
๒๕๕๓
- ๘) คำร้องที่ ๓๔๓/๒๕๕๓ สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย กรณีได้รับบาดเจ็บ
จากเหตุยิงปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ทหารและกลุ่ม นปช. เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม
๒๕๕๓
- ๙) คำร้องที่ ๓๔๘/๒๕๕๓ สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย กรณีเดินทางไป
สังเกตการณ์การชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ
(นปช.) ในวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๓ และถูกเจ้าหน้าที่ทหารใช้อาวุธปืนยิงได้รับ
บาดเจ็บ

- ๑๐) คำร้องที่ ๓๓/๐/๒๕๕๓ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีเจ้าหน้าที่ทหารของศูนย์อำนวยการสถานการณ์ฉุกเฉิน จับตัวกลุ่มผู้ชุมนุมทางการเมืองของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติไปโดยไม่มีหมายศาล
- ๑๑) คำร้องที่ ๓๓/๕/๒๕๕๓ สิทธิในการสื่อสาร กรณีศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) มีคำสั่งปิดเว็บไซต์ www.Myp2p.eu โดยไม่แจ้งเหตุผล
- ๑๒) คำร้องที่ ๕๘๐/๒๕๕๓ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมในการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑
- ๑๓) คำร้องที่ ๕๘๑/๒๕๕๓ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการพิจารณาของศาล
- ๑๔) คำร้องที่ ๙/๒๕๕๔ ขอให้ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมในการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑
- ๑๕) คำร้องที่ ๓๙/๒๕๕๔ ขอให้ประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีผู้ชุมนุมทางการเมืองกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ขอความช่วยเหลือให้ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว
- ๑๖) คำร้องที่ ๙๐/๒๕๕๔ ขอให้ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ด้านสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย กรณีถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมตัวขณะผ่านเข้าไปในเหตุการณ์สลายการชุมนุมของกลุ่มผู้ชุมนุม นปช.
- ๑๗) คำร้องที่ ๑๐๐/๒๕๕๔ ขอให้ประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กรณีขอให้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์สลายการชุมนุมของกลุ่ม นปช. จังหวัดอุดรธานี

คำร้องที่กล่าวอ้างว่า แกนนำกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ กระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

- ๑) คำร้องที่ ๑๖๓/๒๕๕๓ สิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง กรณีขอให้ดำเนินการมิให้การชุมนุมทางการเมืองเกิดความรุนแรง
- ๒) คำร้องที่ ๑๘๐/๒๕๕๓ สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมือง กรณีการชุมนุมทางการเมืองของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ที่มีการยุยงเพื่อให้เกิดความรุนแรง และไม่เคารพสิทธิผู้อื่น
- ๓) คำร้องที่ ๒๙๖/๒๕๕๓ ขอให้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม กรณีได้รับผลกระทบจากการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)

- ๔) คำร้องที่ ๒๙๓/๒๕๕๓ ขอให้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม กรณีได้รับผลกระทบจากการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)
- ๕) คำร้องที่ ๒๙๘/๒๕๕๓ ขอให้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม กรณีได้รับผลกระทบจากการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)
- ๖) คำร้องที่ ๒๙๙/๒๕๕๓ ขอให้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม กรณีได้รับผลกระทบจากการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)
- ๗) คำร้องที่ ๓๐๐/๒๕๕๓ ขอให้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม กรณีได้รับผลกระทบจากการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)
- ๘) คำร้องที่ ๓๐๙/๒๕๕๓ ขอให้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม กรณีได้รับผลกระทบจากการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)
- ๙) คำร้องที่ ๓๑๐/๒๕๕๓ ขอให้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม กรณีได้รับผลกระทบจากการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)
- ๑๐) คำร้องที่ ๓๑๑/๒๕๕๓ ขอให้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม กรณีได้รับผลกระทบจากการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)
- ๑๑) คำร้องที่ ๓๑๒/๒๕๕๓ ขอให้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม กรณีได้รับผลกระทบจากการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) เพื่อเรียกค่าเสียหายทดแทน เนื่องจากสูญเสียรายได้
- ๑๒) คำร้องที่ ๓๑๓/๒๕๕๓ ขอให้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม กรณีได้รับผลกระทบจากการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)
- ๑๓) คำร้องที่ ๓๑๔/๒๕๕๓ ขอให้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม กรณีได้รับผลกระทบจากการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)
- ๑๔) คำร้องที่ ๓๑๖/๒๕๕๓ ขอให้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม กรณีได้รับผลกระทบจากการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ
- ๑๕) คำร้องที่ ๓๖๐/๒๕๕๓ ขอให้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม กรณีเป็นผู้เสียหายจากเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)

อนึ่ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาเห็นว่า ในบางคำร้องเกี่ยวเนื่องกับคณะกรรมการประสานงานและติดตามผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (ปคอป.) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้ส่งคำร้องไปยังคณะกรรมการประสานงานและติดตามผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (ปคอป.) เพื่อพิจารณาต่อไป

๒. บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า เหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช. และการดำเนินการของรัฐในช่วงที่มีการชุมนุม อาจมีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ประกอบกับการเฝ้าติดตามคำร้องทั้งหมดเกี่ยวกับเหตุการณ์การชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่ม นปช. ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และให้รวมพิจารณาคำร้องทั้ง ๓๒ คำร้อง โดยอาศัยอำนาจตามนัยมาตรา ๒๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๔๕ และมติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยกำหนดประเด็นการตรวจสอบว่า

ประเด็นที่ ๑ การดำเนินการของรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐต่อการจัดการชุมนุมของกลุ่ม นปช. มีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่

ประเด็นที่ ๒ การใช้เสรีภาพของผู้ชุมนุมเป็นไปภายใต้ขอบเขตที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้หรือไม่

และได้กำหนดให้มีการตรวจสอบจากเหตุการณ์ต่างๆ รวม ๘ กรณี ได้แก่

๑) กรณีสถานการณ์ก่อนวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๓

๒) กรณีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น) ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน และสั่งจัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๓ และกรณีที่ ศอฉ. สั่งระงับการออกอากาศสถานีโทรทัศน์พีเพิลชาแนล และสั่งระงับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออินเทอร์เน็ตบางสื่อ

๓) กรณีการชุมนุมและปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับกลุ่ม นปช. เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓

๔) กรณีผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตจากกระเบิดเอ็ม ๗๙ บริเวณแยกศาลาแดง เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓

๕) กรณีผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตบริเวณอนุสรณ์สถานแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๓

๖) กรณีการชุมนุมของกลุ่ม นปช. บริเวณรอบโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย และการเข้าไปตรวจค้นโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๓

๗) กรณีการเกิดเหตุจลาจล ปะทะ และทำลายทรัพย์สินของราชการ และเอกชน ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓

๘) กรณีมีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บบริเวณวัดปทุมวนารามราชวรวิหาร ภายหลังจากแกนนำกลุ่ม นปช. ประกาศยุติการชุมนุม เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓

สำหรับบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อสถานการณ์การชุมนุมตั้งแต่วันที่ ๑๑ มีนาคม – ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งก่อนการชุมนุม ระหว่างการชุมนุม และภายหลังการชุมนุม โดยคำนึงถึง (๑) หลักความเป็นกลางและความเป็นอิสระ (๒) การคุ้มครอง ปกป้องสิทธิมนุษยชนทุกฝ่ายโดยไม่เลือกปฏิบัติ และ (๓) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยมีอำนาจหน้าที่และบทบาท ดังนี้

๒.๑ อำนาจและหน้าที่

๒.๑.๑ อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๓ โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑) ตรวจสอบและรายงานการกระทำ หรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำ หรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

๒) เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชน และมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

๓) เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

๔) พ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหาย และเป็นกรณีที่เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

๕) เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายและกฎต่อรัฐสภาหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๖) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

๗) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์การเอกชน และองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

๘) จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ภายในประเทศและเสนอต่อรัฐสภา

๙) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ
ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชนประกอบด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้อธิบายคำ รวมทั้งมีอำนาจอื่นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

๒.๑.๒ อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนด อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไว้ ดังนี้

มาตรา ๑๕ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับ ประเทศและระหว่างประเทศ

(๒) ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำ หรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้ รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

(๓) เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุง กฎหมาย กฎ หรือ ข้อบังคับต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(๔) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัยและการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

(๕) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์การเอกชน และองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

(๖) จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ภายในประเทศเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเปิดเผยต่อสาธารณชน

(๓๗) ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อ
รัฐสภา

(๓๘) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาในกรณีที่ประเทศไทยจะ
เข้าเป็นภาคีสันติสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(๓๙) แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๔๐) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่น
ซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

มาตรา ๓๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้คณะกรรมการมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือสอบถามส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ
เพื่อให้มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ หรืองานใดๆ หรือ
ส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือส่งผู้แทนมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำประกอบ
การพิจารณาได้

(๒) มีหนังสือเรียกบุคคล นิติบุคคล หรือหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องมา
ให้ถ้อยคำหรือให้ส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องมาตามวัน เวลา และสถานที่
ที่กำหนด

การส่งหนังสือเรียกให้ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ณ ภูมิลำเนา
หรือสำนักงานของผู้รับ ในกรณีที่ไม่มีอาจส่งหนังสือเรียกให้แก่ผู้รับตามวิธีดังกล่าวได้ หรือไม่มีการ
ปฏิบัติตามหนังสือเรียกภายในระยะเวลาอันสมควร ให้คณะกรรมการส่งโดยวิธีดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง
หรือจะจัดส่งโดยวิธีอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

(๓) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน
หรือสถานที่ใดๆ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ
ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและโดยไม่ชักช้า ก่อนการตรวจสอบหรือรวบรวมพยาน
หลักฐานดังกล่าวให้กรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อน
และเท่าที่สามารถกระทำได้ ให้ดำเนินการต่อหน้าผู้ครอบครองหรือดูแลสถานที่หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง
หรือถ้าหาบุคคลดังกล่าวไม่ได้ ก็ให้ดำเนินการต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งได้ขอรับรอง
มาเป็นพยาน ในการนี้ ให้ผู้ครอบครองหรือดูแลสถานที่ หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ
เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นไปโดยสะดวก

๒.๒ การออกแถลงการณ์

วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๓ เริ่มมีการเคลื่อนไหวในการรวมตัวของกลุ่มผู้ชุมนุม
ในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ออกแถลงการณ์
วิงวอนให้ทุกฝ่ายยึดมั่นในสันติวิธี ไม่ใช้ความรุนแรง เคารพสิทธิ และเสรีภาพซึ่งกันและกัน
โดยแถลงการณ์มีเนื้อหา ดังนี้

“คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแสดงความห่วงใยต่อการนัดชุมนุมในวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ ว่าอาจนำไปสู่สถานการณ์ที่รุนแรงและการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมประชาธิปไตย การแสดงความคิดเห็น การรวมตัว และการชุมนุมเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ ได้ประกันเสรีภาพไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ ต้องเป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอวิงวอนให้ทุกฝ่ายยึดมั่นในสันติวิธี ไม่ใช้ความรุนแรง เคารพสิทธิและเสรีภาพซึ่งกันและกัน โดยสมควรปฏิบัติหน้าที่ของตน ดังนี้

๑) รัฐบาล หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องเคารพสิทธิและเสรีภาพ การชุมนุมของประชาชน โดยหลีกเลี่ยงการใช้อาวุธและความรุนแรงในการปฏิบัติหน้าที่ การจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมต้องเป็นไปตามหลักการสากล โดยขอให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักการดังกล่าวอย่างเคร่งครัด ได้สัดส่วนเหมาะสม เท่าที่จำเป็นตามสถานการณ์และคำนึงถึงผลลัพธ์ในทางสันติ

๒) ผู้นำและผู้เข้าร่วมการชุมนุม ย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ตามรัฐธรรมนูญ แต่การใช้เสรีภาพดังกล่าวต้องไม่ละเมิดกฎหมาย อาทิ ไม่กระทบต่อความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย หรือสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

๓) ผู้นำและผู้เข้าร่วมชุมนุม ต้องไม่กระทำการใดๆ ที่ยั่วยุให้เกิดความเกลียดชัง อันอาจนำไปสู่การใช้ความรุนแรงต่อประชาชนที่มิได้มีส่วนร่วมในการชุมนุม ขอได้โปรดเข้าใจว่า การชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานในทุกประเทศที่เป็นสังคมประชาธิปไตย จึงขอให้มีความอดทนและอดกลั้น

๔) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอให้ทุกคนได้ช่วยกันปฏิบัติหน้าที่พลเมืองที่ดี ด้วยการช่วยกันเฝ้าระวังและป้องกันความปลอดภัยของเคหสถานและชุมชนโดยรอบ หากมีบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีแนวโน้มจะกระทำการที่เห็นว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือกฎหมาย โปรดแจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงทันที และหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าหรือการปะทะระหว่างกัน อันนำไปสู่ภาวะความวุ่นวายและไร้ระเบียบ”

วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๓ ได้มีการประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินัดพิเศษเพื่อประเมินสถานการณ์การชุมนุมสาธารณะ และพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุม ตลอดจนทิศทางของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในฐานะที่ทำหน้าที่เชื่อมกลไกต่างๆ ในสังคมเพื่อหาทางออกจากวิกฤตร่วมกันและได้ออกแถลงการณ์ ดังนี้

“๑) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอแสดงความชื่นชมผู้มาชุมนุมและรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนกลุ่มต่างๆ ที่ช่วยกันเฝ้าระวังติดตาม กำกับให้การชุมนุมเป็นไปด้วยดี โดยไม่เกิดความรุนแรง

๒) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะทำการรวบรวม วิเคราะห์ และศึกษาข้อเรียกร้องที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ชุมนุม ที่มีต่อรัฐบาลอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะเรื่องที่เป็นปัญหาความเดือดร้อนของผู้ชุมนุมและประชาชน เพื่อหาทางออกของสังคมร่วมกันต่อไป

๓) เรื่องเรียกร้องที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการชุมนุม ที่แต่ละฝ่ายร้องเรียนมาที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะตั้งคณะกรรมการชุดพิเศษ โดยมีประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นประธาน และกำลังหาบทามบุคคลซึ่งเป็นที่ยอมรับจากสังคม เพื่อความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

๔) เนื่องจากสถานการณ์การชุมนุมครั้งนี้ มีความซับซ้อนอ่อนไหว และเปราะบาง ดังนั้น ทิศทางการดำเนินการของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อไป จะต้องเป็นมติของคณะกรรมการทั้งชุดเท่านั้น”

เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๓ ช่วงเวลากลางคืน ได้เกิดเหตุการณ์มีกลุ่มผู้ชุมนุมบางส่วนบุกเข้าไปในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เพื่อตรวจสอบค้นหากำลังใจทหาร ซึ่งถือเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ออกแถลงการณ์ เรื่อง ขอบพระนามการละเมิดหลักการสิทธิมนุษยชนและเรียกร้องให้เคารพเครื่องหมายกาชาด สถานพยาบาล การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรทางการแพทย์ และสิทธิของผู้บาดเจ็บและผู้ป่วย โดยมีเนื้อหาในแถลงการณ์ ดังนี้

“จากการกระทำอันเป็นการละเมิดด้วยการข่มขู่ คุกคาม บุกกรุกสถานรักษาพยาบาลอย่างต่อเนื่อง เช่น การปิดล้อม การปิดกั้นทางเข้า-ออก การเข้าไปตรวจค้น หรือแม้แต่การนำร่างผู้เสียชีวิตออกจากโรงพยาบาลโดยไม่เป็นไปตามขั้นตอน ทำให้บุคลากรทางการแพทย์ ผู้รักษาพยาบาลไม่สามารถช่วยเหลือ ดูแลรักษา และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ เกิดการหยุดชะงักในการให้บริการการรักษาพยาบาลแก่ประชาชนโดยทั่วไป และในภาวะฉุกเฉิน สร้างความหวาดกลัวและความรู้สึกไม่ปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ ขณะเดียวกัน สิทธิของประชาชนที่จะได้รับการรักษาพยาบาล ตลอดจนผู้บาดเจ็บ ผู้ป่วย หรือผู้เข้ารับการรักษาตัวในสถานรักษาพยาบาลก็ถูกละเมิดอย่างร้ายแรง ยิ่งกว่านั้นยังมีการขัดขวางการนำผู้บาดเจ็บจากเหตุการณ์ความรุนแรงไปรับการรักษาพยาบาล ข้ำเดิมด้วยการทำร้ายผู้บาดเจ็บในเหตุการณ์

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอประณามพฤติกรรมดังกล่าวอย่างรุนแรง ซึ่งถือเป็นการละเมิดหลักการมนุษยธรรม อันเป็นกติกาสากลที่สังคมอารยะพึงยึดถือ เพราะแม้แต่ในภาวะสงคราม ทุกฝ่ายยังต้องเคารพเครื่องหมายกาชาด ซึ่งเป็นสัญลักษณ์สากล อันหมายถึง การให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์และมนุษยธรรมอย่างเป็นกลางโดยไม่เลือกปฏิบัติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอเรียกร้องให้ยุติการกระทำในลักษณะข้างต้นนี้ พร้อมวิงวอนขอให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐช่วยกันป้องกัน ยับยั้ง มิให้เกิดการกระทำการละเมิดต่อการรักษาพยาบาลอีกต่อไป และต้องเคารพเครื่องหมายกาชาดสถานพยาบาล การปฏิบัติหน้าที่เพื่อมนุษยธรรมของคณะแพทย์ และสิทธิของผู้บาดเจ็บและผู้ป่วย การกระทำเช่นนี้จะนำไปสู่ความเคียดแค้นชิงชัง ความรุนแรง และการแบ่งแยกในสังคมมากยิ่งขึ้น จนยากแก่การสมานฉันท์ในอนาคต”

วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ออกแถลงการณ์สรุปความคิดเห็นจากการที่ได้พบและหารืออดีตนายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรีและผู้นำศาสนาทั้งหมด เพื่อเผยแพร่ให้สาธารณชนรับทราบทางสื่อมวลชนทุกสาขา มีเนื้อหาสาระ ดังนี้

“นับตั้งแต่เกิดการชุมนุมสาธารณะ ในวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ เป็นต้นมา เหตุการณ์ได้ตึงเครียดทวีความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับจนถึงปัจจุบัน อันเป็นที่วิตกและหวั่นเกรงของประชาชนโดยทั่วไป คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรู้สึกห่วงใยอย่างยิ่ง จากการติดตามสถานการณ์ที่ผ่านมาได้มีข้อเสนอแนะและเรียกร้องให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ยึดมั่นสันติวิธี ไม่ใช้ความรุนแรง เคารพสิทธิและเสรีภาพของกันและกัน โดยเสนอให้ทั้งสองฝ่ายหาวิธีการยุติปัญหาด้วยการเจรจา เพื่อคลี่คลายปัญหาความรุนแรงของบ้านเมืองให้ยุติลงด้วยความสงบสันติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เข้าพบหารือกับท่านอดีตนายกรัฐมนตรี ได้แก่ นายชวน หลีกภัย นายอานันท์ ปันยารชุน นายบรรหาร ศิลปอาชา พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ และนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ตลอดจนผู้นำทางศาสนา ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและขอรับคำปรึกษาต่อสถานการณ์ พร้อมวิเคราะห์สภาพปัญหาในสังคมไทยปัจจุบัน ตลอดจนความไม่เป็นธรรมเชิงโครงสร้างในด้านต่างๆ ที่นำไปสู่การละเมิดสิทธิ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาบ้านเมืองให้เกิดความสันติสุข เมื่อนำข้อคิดเห็นต่างๆ ของบุคคลดังกล่าวข้างต้นมาประมวลแล้ว มีข้อสรุปได้ดังนี้

๑) ทุกฝ่ายต้องยุติการใช้ความรุนแรงและการเผชิญหน้ากัน โดยขอให้ทุกฝ่ายถอยไปอยู่ในสถานภาพก่อนวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓ เพื่อระงับเหตุการณ์ที่นับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

๒) ขอให้ทุกฝ่ายยุติการกระทำที่เป็นการข่มขู่คุกคาม และการกระทำด้วยประการใดอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกรูปแบบ

๓) ขอให้ทุกฝ่ายแก้ปัญหาด้วยวิธีการเจรจาด้วยความจริงใจ โดยรูปแบบการเจรจาลับไม่ต้องเผยแพร่ผ่านสื่อสาธารณะ เมื่อได้ผลสรุปที่ยุติแล้ว จึงให้นำเสนอต่อสาธารณชนได้รับรู้เพื่อนำไปสู่การร่วมกันแก้ไขปัญหาระยะยาวต่อไป

๔) หากฝ่ายใดปฏิเสธการแก้ไขปัญหาความรุนแรงด้วยการเจรจา ขอให้

สังคมประณามว่าฝ่ายดังกล่าวมุ่งทำร้ายประเทศไทย และมีเจตนาซ่อนเร้นก่อให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง

๕) รัฐบาลต้องรับข้อเรียกร้องของประชาชนและเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำของชนชั้น ความไม่เป็นธรรมในสังคม และความเดือดร้อนของประชาชนผู้ยากไร้ที่มาชุมนุมโดยสันติและรายงานสถานการณ์ได้ทราบเป็นระยะโดยทั่วกัน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมข้อหาหรือข้อกล่าวหาของอดีตนายกรัฐมนตรีผู้นำ ๓ ศาสนา และสังคมไทย มีความหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกฝ่ายจะรับข้อเสนอนี้ดังกล่าวย่างดีไปดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ของชาติ บนพื้นฐานของความรัก ความปรารถนาดีต่อกัน จะเกิดความสงบและสันติสุขกลับคืนมาโดยเร็ว”

วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ออกแถลงการณ์ขอประณามการใช้ความรุนแรงในการชุมนุม เนื่องจากยังเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงถึงขั้นทำให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตอย่างต่อเนื่อง โดยมีเนื้อหา ดังนี้

“จากเหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช. บริเวณสี่แยกราชประสงค์ และพื้นที่ใกล้เคียง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดด้วยความห่วงใย และพบว่า มีการละเมิดสิทธิอย่างรุนแรงสูงสุด คือ ถึงขั้นเสียชีวิตมาเป็นระยะๆ จนกระทั่งล่าสุด ในคืนวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอประณามการกระทำดังกล่าวว่า เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งหากเหตุการณ์เหล่านี้ยังคงดำเนินต่อไป คาดว่าจะนำไปสู่ความรุนแรง และความแตกร้างยิ่งขึ้นในสังคมไทยจนยากที่จะเยียวยา อันเป็นสิ่งที่ประชาชนชาวไทยทุกฝ่ายไม่ปรารถนา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงขอวิงวอนให้ทุกฝ่ายได้ใช้สติโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก หยุดการเผชิญหน้า และหยุดการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ ทางออกที่ดีที่สุด คือ กลับมาสู่การเจรจาโดยเร็วเพื่อสร้างความสงบและสันติสุขคืนสู่ประเทศไทย ฝ่ายใดปฏิเสธการเจรจา ถือว่าฝ่ายนั้นมีเจตนาทำร้ายประเทศชาติ”

วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้แถลงการณ์โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

“สถานการณ์การชุมนุมได้ยุติลงแล้ว ผลจากการชุมนุมครั้งนี้ ได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สินจำนวนมาก ทั้งภาคราชการและเอกชนในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ซึ่งความเสียหายนี้ ต้องได้รับการดูแลเยียวยาอย่างเหมาะสม ทั้งจากภาครัฐ และจากผู้ที่กระทำผิดที่ละเมิดฝ่าฝืนกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนที่บริสุทธิ์และเคราะห์ร้ายเหล่านั้น ได้กลับคืนสภาพเดิมมากที่สุดในเวลาอันรวดเร็ว อันเป็นการช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๓ (๔) ได้บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหาย และเป็นกรณีที่เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงขอแจ้งให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน โดยให้แจ้งข้อเท็จจริง พฤติการณ์ที่เกิดขึ้น และความเสียหายที่ได้รับไปยังสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อดำเนินการต่อไป”

วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้แถลงการณ์ ดังนี้

“ตามที่ได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เห็นชอบให้ใช้บังคับพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ในพื้นที่ ๑๙ จังหวัด ต่ออีก ๙๐ วัน นั้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า การใช้พระราชกำหนดดังกล่าว ย่อมกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและสิทธิมนุษยชน ดังนั้น รัฐบาลต้องใช้ความระมัดระวัง ต้องกระทำด้วยความสุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุ หรือไม่เกินกว่ากรณีจำเป็น ที่สำคัญต้องคำนึงถึงมาตรการ ต่อไปนี้

๑) การใช้อำนาจของรัฐบาลและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดดังกล่าวแต่ละครั้ง ต้องมีข้อมูลและข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเพียงพอ และสามารถอธิบายหรือชี้แจงได้ทันทีทุกกรณี

๒) รัฐบาลต้องมีกลไกในการติดตามและตรวจสอบการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้อยู่ในกรอบและหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดอย่างเคร่งครัด หากมีข้อสงสัยว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจหรือกระทำการอันไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม เกินกว่าเหตุ ไม่สุจริต หรือเลือกปฏิบัติ รัฐบาลต้องชี้แจงหรือแก้ไขในทันที

๓) เมื่อสถานการณ์ฉุกเฉินคลี่คลายลง หรือหมดความจำเป็นที่จะต้องใช้บังคับพระราชกำหนดดังกล่าว รัฐบาลจะต้องรีบประกาศยกเลิกการใช้พระราชกำหนดนี้ทันที โดยไม่ต้องรอให้ครบกำหนดระยะเวลาที่คณะรัฐมนตรีมีมติไว้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะเฝ้าติดตามและรายงานให้สาธารณชนทราบเป็นระยะ”

๒.๓ การพบและหารือบุคคลสำคัญ

วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นำโดย

ศาสตราจารย์ อมรา พงศาพิชญ์ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เดินทางเข้าพบหารือกับแกนนำกลุ่ม นปช. ประกอบด้วย นายวีระ (วีระกานต์) มุสิกพงศ์ นายจรัส ดิษฐาภิรักษ์ และนายแพทย์เหวง โตจิราการ ณ โรงแรมรอยัลปริ้นเซส ถนนหลานหลวง การเข้าพบดังกล่าว มีการหารือและเสนอข้อตกลงเพื่อการเคารพสิทธิและเสรีภาพและสันติวิธีในการชุมนุม โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

“๑) การชุมนุม

การชุมนุมจะเป็นไปโดยสันติวิธีสงบและปราศจากอาวุธ ตามรัฐธรรมนูญ และคำนึงถึงความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อยหรือสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

๒) เขตพื้นที่การชุมนุม

๒.๑) จะไม่ชุมนุมในรัศมี ๕๐๐ เมตร โดยรอบสถานที่ประทับ

๒.๒) จะไม่มีการขัดขวางการเข้า-ออกของผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติ และประชาชนที่ต้องเข้าไปใช้บริการของสถานที่ต่อไปนี้

๒.๒.๑) อาคารรัฐสภา

๒.๒.๒) ทำเนียบรัฐบาล

๒.๒.๓) สถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลใหญ่ สถานกงสุล และสถานที่ตั้งของหน่วยงานภายใต้องค์การสหประชาชาติ

๒.๒.๔) โรงพยาบาล

๒.๒.๕) สนามบิน ท่าเรือ สถานีรถไฟ สถานีรถไฟฟ้ามหานคร สถานีรถไฟใต้ดิน สถานีขนส่ง

๓) การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อผู้ชุมนุม

๓.๑) มีหน้าที่คุ้มครองและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เข้าร่วมการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

๓.๒) มีหน้าที่รักษาความมั่นคงของชาติ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยของสังคม การสาธารณสุข ศีลธรรมของประชาชน และสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว หากต้องจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมจะกระทำเท่าที่จำเป็นตามสถานการณ์ ตามที่กฎหมายกำหนดอย่างเคร่งครัดและสอดคล้องกับหลักการขั้นพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชนที่เป็นที่ยอมรับของสากล

๓.๓) จะไม่ใช้ความรุนแรงต่อผู้ชุมนุม หากเกิดกรณีที่มีการชุมนุมมีการกระทำที่ละเมิดกฎหมายหรือมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดความไม่สงบหรือความรุนแรง จะใช้มาตรการที่ละมุนละม่อมและหลีกเลี่ยงการใช้อาวุธ”

วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๓ เมื่อได้รับการตอบสนองข้อตกลงจากกลุ่ม นปช. และเพื่อให้ข้อตกลงดังกล่าวได้รับการตอบสนองจากฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

แห่งชาตินำโดยศาสตราจารย์ อมรา พงศาพิชญ์ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงได้พบและหารือและร่วมประชุมกับฝ่ายรัฐบาล โดยมี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม นายกรณ์ศักดิ์ สภาวสุ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี และนายปณิธาน วัฒนายากร รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี กรมทหารราบที่ ๑๑ หลังเสร็จสิ้นการประชุม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้ร่วมกันแถลงข่าวสรุปข้อตกลงว่า รัฐบาลเห็นด้วยกับ กรอบข้อตกลงและจะดำเนินการอย่างสันติปราศจากอาวุธ คำนึงถึงความปลอดภัย หลีกเลี่ยง ความรุนแรงโดยจะยึดแนวปฏิบัติตามมาตรฐานสากลที่ได้เคยแจ้งไว้ก่อนแล้วว่า หากมีความจำเป็นจะดำเนินการตามมาตรการจากเบาไปหาหนัก ที่เริ่มด้วยการชี้แจงทำความเข้าใจ แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่มีความพร้อมผลักดันด้วยใจ การใช้น้ำฉีด ใช้เครื่องขยายเสียง แก๊สน้ำตา กระบอง รวมถึงกระสุนยาง การใช้กฎหมายความมั่นคงจะกระทำให้กระทบสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนให้น้อยที่สุด และยืนยันอย่างยิ่งที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติจะเป็นตัวกลาง หรือเป็นตัวเชื่อม ทำให้สถานการณ์ไม่เกิดความรุนแรง และรัฐบาลยินดี ให้มีการเจรจาเพื่อหาข้อยุติด้วยความสันติสุข

วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เข้าพบพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ อดีตนายกรัฐมนตรี ณ ที่ทำการพรรคเพื่อไทย หลังการหารือคณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติได้แถลงข่าวถึงข้อเสนอแนะของพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ว่าขอให้รัฐบาลแก้ปัญหา ระบอบการเมืองการปกครองที่ไม่เป็นธรรมเป็นเรื่องเร่งด่วน ส่วนเรื่องการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ เป็นเรื่องรอง และเห็นด้วยอย่างยิ่งที่ใช้วิธีการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกัน

วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๓ เวลา ๑๐.๐๐ น. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เข้าพบผู้นำศาสนาอิสลาม ณ สำนักจุฬาราชมนตรี โดยมี ศ.ดร.อิมรอน มะลูลีม ประธาน คณะผู้ทรงคุณวุฒิจุฬาราชมนตรี และคณะร่วมปรึกษาหารือ หลังจากนั้น คณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ และผู้นำศาสนาอิสลามได้ร่วมแถลงข่าวสรุปว่า ขอให้สังคมยึดมั่นเรื่องสันติ เคารพกฎหมาย เคารพกติกาของสังคมโดยใช้หลักเมตตาธรรม และเห็นด้วยกับการประนีประนอม และเจรจาเพื่อยุติปัญหาความรุนแรง

ในวันเดียวกัน เวลา ๑๔.๐๐ น. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เข้าพบ นายอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรี เพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น

วันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๕๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมกับผู้นำ ๓ ศาสนา ประกอบด้วย ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ ได้มีการจัดเวทีถกกำลัง ๓ ศาสนา เตือนสติสังคมไทย ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยศ.ดร.อิมรอน มะลูลีม ผู้นำศาสนาอิสลาม ขอให้ธำรงไว้ซึ่งความยุติธรรม การเคารพกฎหมายและกติกาของ

สังคม และอย่างไรก็ตาม ในแนวคิดของศาสนาก็จะช่วยให้เราได้ตัดสินใจอย่างมีสติ มุขนายก เกรียงศักดิ์ โกวิทวาณิช ประมุของค์กรสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร ผู้นำศาสนาคริสต์ ขอให้ทุกคน ยึดมั่นในคำสอนของศาสนาทุกศาสนา ให้มีความรักความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ และให้อภัย ซึ่งกันและกัน และต้องหันมาพูดคุยกันอย่างสันติ และให้ทุกคนภาวนาตามหลักศาสนาของตนเพื่อให้ สถานการณ์คลี่คลายและยุติลงด้วยความสันติ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ผู้แทน รักษาการสมเด็จพระสังฆราช ผู้นำศาสนาพุทธ ขอให้ทุกคนช่วยกันแก้ไขปัญหาวิกฤติในสังคมไทย เพื่อไม่ให้อยู่ในอนาธิปไตยและให้หันมาหาธรรมาธิปไตย ด้วยการตั้งสติสร้างธรรมาธิปไตย ตัดวงจร แห่งการจองเวร ให้อภัยและเยียวยาจิตใจกัน ให้ทุกคนแผ่เมตตาให้ชาติผ่านพ้นวิกฤติไปได้ด้วยดี

วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เข้าพบ นายบรรหาร ศิลปอาชา อดีตนายกรัฐมนตรีนั่ง ที่ทำการพรรคชาติไทยพัฒนา หลังการหารือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และนายบรรหาร ศิลปอาชา ได้แถลงข่าวร่วมกัน โดย นายบรรหารฯ เสนอให้ฝ่ายรัฐบาลและผู้ชุมนุมถอยกันคนละก้าวแล้วมาเจรจาร่วมกัน

วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เข้าพบ นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ อดีตนายกรัฐมนตรีนั่ง ที่ทำการพรรคเพื่อไทย เพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยน ข้อคิดเห็น

วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เข้าพบนายชวน หลีกภัย อดีตนายกรัฐมนตรีนั่ง ที่ทำการพรรคประชาธิปัตย์ ภายหลังการหารือ คณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และนายชวน หลีกภัย ได้แถลงข่าวร่วมกัน โดยขอให้รัฐบาลเป็นตัวของตัวเองเผชิญกับปัญหาและแก้ปัญหาต่อไป และเรียกร้องให้ผู้ชุมนุมปฏิบัติตามกฎหมาย

วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ร่วมกับผู้นำ ๓ ศาสนา (ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์) กรุงเทพมหานคร องค์กรเครือข่าย และประชาชน จัดให้มีพิธีทำบุญประเทศไทยขึ้น ณ บริเวณลานพิธีท้องสนามหลวง เพื่อขอให้ ประเทศไทยผ่านพ้นวิกฤตปัญหาในครั้งนี้ด้วยความสงบ สันติ และปราศจากความรุนแรง นำพา ความร่มเย็นกลับคืนมาสู่ประเทศไทยดังเดิม ในพิธีดังกล่าว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และผู้นำ ๓ ศาสนา มีความเห็นตรงกันว่า ประชาชนทุกคนควรมีส่วนร่วมในการยุติปัญหาของ ประเทศ จึงขอเชิญชวนชาวไทยทุกคนร่วมทำกิจกรรม “๑ คน ๑ นาที่ รวมใจไทยเป็นหนึ่ง” โดย ในทุกวัน ขอให้คนไทยทุกคนทำใจสงบนิ่ง อธิษฐานจิตตามแนวทางของศาสนาของตน เป็นเวลา ๑ นาที่ หลังเคารพธงชาติ (เวลา ๑๘.๐๐ น.) เพื่อขอให้ประเทศไทยได้ผ่านพ้นวิกฤติของชาติในครั้งนี้ ไปด้วยดี โดยเชิญชวนให้ร่วมกันปฏิบัติทุกวันจนกว่าเหตุการณ์จะคลี่คลาย

๒.๔ กระบวนการทำงานตรวจสอบด้านสิทธิมนุษยชน

๒.๔.๑ การตั้งคณะกรรมการ และคณะทำงาน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีคำสั่ง ที่ ๓๙/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๓ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อทำการศึกษาและตรวจสอบการร้องเรียนเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมือง โดยมีประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นประธาน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นกรรมการ รวม ๑๑ คน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีคำสั่ง ที่ ๔๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อพิจารณาตรวจสอบกรณีเหตุการณ์ความรุนแรงจากการขอคืนพื้นที่จากกลุ่มผู้ชุมนุม เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓ โดยมีประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นประธานอนุกรรมการ และแต่งตั้งอนุกรรมการจากผู้แทนภาครัฐ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ องค์การเอกชน สื่อมวลชน รวม ๑๙ คน เป็นอนุกรรมการให้มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน การไกล่เกลี่ย การส่งเสริมความร่วมมือและประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์การเอกชน และองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ ระยะเวลาปฏิบัติงาน ๑๒๐ วัน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีคำสั่ง ที่ ๔๔/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อตรวจสอบด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุม เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓ โดยมี พลตำรวจเอก วันชัย ศรีนวลนัต กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นประธานอนุกรรมการ และแต่งตั้งอนุกรรมการจากผู้แทนภาครัฐ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ องค์การเอกชน สื่อมวลชน เป็นต้น ให้มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการกระทำ หรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน การไกล่เกลี่ย การส่งเสริมความร่วมมือ และประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์การเอกชน และองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีคำสั่ง ที่ ๔๕/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๓ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อพิจารณาแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน กรณีเหตุการณ์ความรุนแรงจากการขอคืนพื้นที่จากกลุ่มผู้ชุมนุม เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓ โดยมีนายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นประธานอนุกรรมการ และแต่งตั้งอนุกรรมการจากผู้แทนภาครัฐ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ องค์การเอกชน สื่อมวลชน เป็นต้น ให้มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน การไกล่เกลี่ย การส่งเสริมความร่วมมือ และประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์การเอกชน และองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ต่อมา นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ได้ลาออกจากการเป็นประธานคณะกรรมการเฉพาะกิจ

เพื่อพิจารณาแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน กรณีเหตุการณ์ความรุนแรงจากการขอพื้นที่จากกลุ่มผู้ชุมนุม เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓

วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ยกเลิกคำสั่งที่ ๔๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๓ และมีคำสั่งที่ ๔๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อพิจารณาตรวจสอบกรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. โดยมีประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นประธานอนุกรรมการ และแต่งตั้งอนุกรรมการจากผู้แทนภาครัฐ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ องค์กรเอกชน เป็นต้น ให้มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีเหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม เป็นต้นมา และเสนอต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การไต่สวน การส่งเสริมความร่วมมือ และประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ ระยะเวลาปฏิบัติงาน ๑๒๐ วัน ต่อมา ได้ขยายเวลาไปจนกว่าภารกิจเสร็จ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยกเลิกคำสั่งที่ ๔๔/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๓ และมีคำสั่งที่ ๔๙/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อตรวจสอบด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. โดยมี พลตำรวจเอก วันชัย ศรีนวลนัต กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นประธานอนุกรรมการ และแต่งตั้งอนุกรรมการจากผู้แทนภาครัฐ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ องค์กรเอกชน เป็นต้น ให้มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ เป็นต้นมา ในประเด็นด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและจัดทำรายงานเสนอต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระยะเวลาปฏิบัติงาน ๑๒๐ วัน ต่อมา ได้ขยายเวลาไปจนกว่าภารกิจเสร็จสิ้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ยกเลิกคำสั่งที่ ๔๕/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๓ และมีคำสั่งที่ ๕๐/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อพิจารณาแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน กรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. โดยมีประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นที่ปรึกษา และนายไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์ เป็นประธานอนุกรรมการ พร้อมแต่งตั้งอนุกรรมการจากผู้แทนภาครัฐ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ องค์กรเอกชน เป็นต้น ให้มีอำนาจหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริงที่เกิดจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ เป็นต้นมา เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเฉพาะกิจในประเด็นด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมของกลุ่ม นปช.

ในการดำเนินการของคณะอนุกรรมการฯ ทั้ง ๓ คณะ ซึ่งแต่งตั้งโดย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำสั่งที่ ๔๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓ คำสั่งที่ ๔๙/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓ และคำสั่งที่ ๕๐/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ข้างต้นนั้น ได้มีการประชุมรวมทั้งสิ้น ๑๑ ครั้ง ทั้งนี้ ในระหว่างการดำเนินการของคณะอนุกรรมการฯ ทั้ง ๓ คณะ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพบว่า มีข้อจำกัดในเรื่องการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานมีความคล่องตัว และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีคำสั่งที่ ๕๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๓ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐานกรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ประกอบด้วย เลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน ๓๑ คน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน กรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แล้วแต่กรณี ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามคำสั่งที่ ๕๓/๒๕๕๓ มีหน้าที่หลักในการแสวงหาข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐาน ส่วนการสรุปและวิเคราะห์พยานหลักฐาน กรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. นั้น สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ออกคำสั่งที่ ๖๑/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน กรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. โดยมีเลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน เป็นประธาน มีผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการจากหน่วยงานภายนอก และเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมจำนวน ๑๐ คน เป็นคณะทำงาน มีอำนาจหน้าที่สรุปและวิเคราะห์พยานหลักฐาน กรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือคณะอนุกรรมการในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แล้วแต่กรณี

พนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ตามคำสั่งที่ ๕๓/๒๕๕๓ และคณะทำงานฯ ตามคำสั่งที่ ๖๑/๒๕๕๓ มีการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เริ่มตั้งแต่เดือน มิถุนายน ๒๕๕๓ อาทิ สอบปากคำพยานที่เกี่ยวข้องในแต่ละเหตุการณ์ ลงพื้นที่หาข้อเท็จจริง มีหนังสือขอข้อมูลจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวบรวมพยานหลักฐาน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชุมหารือเพื่อวิเคราะห์พยานหลักฐานที่ได้รับ จนกระทั่งจัดทำรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการชุมนุมของ นปช. แล้วเสร็จ และได้นำเสนอร่างรายงานฯ ต่อคณะอนุกรรมการฯ ๓ คณะ ในคราวประชุมร่วมทั้ง ๓ คณะ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ณ โรงแรมรามารัตน์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งในการประชุมดังกล่าว อนุกรรมการฯ ที่เข้าร่วมประชุมได้มีการอภิปราย แสดงความเห็น และข้อเสนอแนะต่อรายงานฉบับดังกล่าวอย่างหลากหลาย

จากนั้นคณะทำงานฯ ได้มีการปรับแก้ไขร่างรายงานฯ ตามความเห็นที่ประชุม แล้วนำเสนอคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณา เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๔ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นควรให้ปรับแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อความรอบคอบและได้รับการตรวจสอบและทบทวนในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

ต่อมา เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๔ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีการประชุมนัดพิเศษ และมีความเห็นให้ทบทวนผลการดำเนินการและข้อเท็จจริงที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอ ในการประชุมครั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความเห็นว่า เนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง (ตามคำสั่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๕๓) และคณะทำงานแสวงหาข้อเท็จจริง (ตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๖๑/๒๕๕๓) ได้จัดส่งรายงานให้คณะกรรมการทั้ง ๓ คณะ (ตามคำสั่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๔๘/๒๕๕๓ ที่ ๔๙/๒๕๕๓ และที่ ๕๐/๒๕๕๓) แล้ว จึงเห็นควรเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน โดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาร่วมพิจารณา ร่างรายงานเพื่อปรับปรุงให้สมบูรณ์ต่อไป โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ออกประกาศคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง การขึ้นทะเบียนผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะอนุกรรมการและสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งภายหลังจากที่มีการขึ้นทะเบียนผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญแล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เชิญบุคคลเหล่านี้ร่วมประชุมเพื่อพิจารณาและให้ความเห็นประกอบการจัดทำร่างรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนกรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. รวมถึงการรับฟังการให้ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานจากการเชิญบุคคลสำคัญที่เป็นแกนนำของรัฐบาล แกนนำกลุ่ม นปช. มาให้ข้อมูลต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพิ่มเติมด้วย

๒.๔.๒ การแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน

จากเหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ปรากฏว่า หลายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีความสลับซับซ้อนสร้างความสับสนต่อสังคมจนไม่สามารถรู้ความจริงได้ว่า กลุ่มใดหรือฝ่ายใดเป็นผู้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน คณะอนุกรรมการและคณะทำงานในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการตรวจสอบ แสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อนำไปสู่การสรุปความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทั้งในภาพรวมของการชุมนุมตั้งแต่ต้นจนยุติ โดยการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานจาก

๑) ประกาศ คำสั่งของทางราชการ ที่ได้รับเป็นเอกสารประกอบคำชี้แจงของรองผู้บัญชาการทหารบกและศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒) พยานเอกสาร พยานวัตถุ องค์การเอกชน ข้อมูลข่าวสาร คลิปวิดีโอ เว็บไซต์ ต่างๆ เช่น ภาพถ่าย บทความจากสื่อสิ่งพิมพ์

๓) พยานบุคคลจากผู้ร่วมชุมนุม ประชาชนผู้อยู่ในเหตุการณ์การชุมนุม เจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจที่ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์การสลายการชุมนุม จำนวน ๑๔๔ คน (จากจำนวนพยานบุคคลที่มีหนังสือเชิญ ๑,๐๓๖ คน)

๔) การลงพื้นที่เพื่อสอบถามคำพยานและแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

๕) การเยี่ยมผู้ต้องหาหาความมั่นคงในเรือนจำเพื่อสอบถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติม

๖) การประสานงานกับองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อสืบหาบุคคลที่สูญหาย

๗) การพบหารือของอุปทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย

๘) การรับฟังความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ ในคณะกรรมการที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแต่งตั้ง

๙) การเชิญบุคคลสำคัญที่เป็นแกนนำของรัฐบาล แกนนำกลุ่ม นปช. ผู้เสียหาย และพยานที่อยู่ในเหตุการณ์มาให้ข้อมูลต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดังนี้

๑. นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	อดีตนายกรัฐมนตรี
๒. นายสุเทพ เทือกสุบรรณ	รองนายกรัฐมนตรี (ชี้แจงด้วยเอกสาร)
๓. พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ	รองผู้บัญชาการทหารบก
๔. พลตำรวจตรี วิชัย ลิขิตประไพ	รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล
๕. พลตำรวจตรี อนุชัย เล็กบำรุง	รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล
๖. นายแพทย์เพชรพงษ์ กำจรกิจการ	ผู้อำนวยการศูนย์การแพทย์ฉุกเฉิน กรุงเทพมหานคร
๗. นายจรัส ดิษฐาอภิชัย	แกนนำกลุ่ม นปช.
๘. นายจตุพร พรหมพันธุ์	แกนนำกลุ่ม นปช. (ไม่เข้าให้ข้อมูล)
๙. นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ	แกนนำกลุ่ม นปช. (ไม่เข้าให้ข้อมูล)
๑๐. นายวีระ (วีระกานต์) มุสิกพงศ์	แกนนำกลุ่ม นปช. (ไม่เข้าให้ข้อมูล)
๑๑. นางนิชา หิรัญบุรณะ ฐวธรรม	ผู้ได้รับผลกระทบจากการชุมนุม
๑๒. นางเพียว อัครา	ผู้ได้รับผลกระทบจากการชุมนุม
๑๓. นายไชยวัฒน์ (เดชภพ) พุ่มพวง	ผู้สื่อข่าวที่อยู่ในเหตุการณ์การชุมนุม
๑๔. Mr. Nikolaus Nostitz	ผู้สื่อข่าวที่อยู่ในเหตุการณ์การชุมนุม

๒.๕ ข้อจำกัดในการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

จากเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองของกลุ่ม นปช. เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาล

ยุบสภา และจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม – ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เป็นเวลา ๖๘ วัน ได้ปรากฏเหตุการณ์หลายเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลทั่วไป คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด และหวั่นเกรงว่าอาจนำไปสู่สถานการณ์ที่รุนแรงและก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวาง คณะกรรมการฯ จึงได้ดำเนินกิจกรรมในเชิงสันติวิธีอย่างต่อเนื่อง เช่น การพบหารือแกนนำรัฐบาล แกนนำกลุ่ม นปช. ผู้นำทางศาสนา อดีตนายกรัชมณตรี การออกแถลงการณ์ และได้รับการสนองตอบด้วยดีในช่วงแรกของการชุมนุมเท่านั้น และเมื่อเงื่อนไขทางการเมืองไม่ได้รับการตอบสนองจากรัฐบาล ในที่สุดจึงเกิดเหตุการณ์การปะทะ นำมาซึ่งความสูญเสียของประเทศชาติอันประมาธค่ามิได้ นอกจากนี้ยังปรากฏเหตุการณ์การกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตรวจสอบการกระทำดังกล่าว และเสนอต่อสาธารณชนได้รับทราบ โดยอาศัยอำนาจตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๓/ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ บัญญัติไว้ ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๔๕ จากการดำเนินการพบว่า มีข้อจำกัดในการทำงานพอสรุปได้ คือ

๑) การเชิญหน่วยงานของรัฐ สื่อสารมวลชน พรรคการเมืองที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลมีความระมัดระวังที่จะให้ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ที่อาจกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ และข้อมูลสำคัญต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาระดับสูงเสียก่อน ข้อมูลที่ได้รับจึงไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ตลอดจนไม่ได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีความสำคัญ

๒) การเชิญพยานบุคคลที่เป็นผู้ได้รับบาดเจ็บจากการชุมนุม ทั้งฝ่ายผู้ชุมนุม เจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนทั่วไป จำนวน ๑,๐๓๖ คน มีผู้มาให้ถ้อยคำเพียง ๑๘๔ คนเท่านั้น และผู้ให้ถ้อยคำมักหลีกเลี่ยงที่จะให้ข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญ หรือกล่าวถึงเพียงเล็กน้อย ดังเช่นกรณีกองกำลังติดอาวุธ ชายชุดดำ รวมทั้งการเสียชีวิตของบุคคลที่มีการกล่าวถึงกันมาก ประกอบด้วย Mr.Hiroyuki Muramoto (ผู้สื่อข่าวชาวญี่ปุ่น) Mr.Fabio Polenghi (ผู้สื่อข่าวชาวอิตาลี) พลตรี ชัดติยะ สวัสดิผล และพันเอก ร่มเกล้า ชูธรรม การเผาทำลายทรัพย์สินของทางราชการ และเอกชน เป็นต้น การขาดประจักษ์พยานในเหตุการณ์เหล่านี้ ทั้งๆ ที่มีผู้ชุมนุม และเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ อยู่ในเหตุการณ์เป็นจำนวนมาก นับเป็นอุปสรรคในการรวบรวมข้อเท็จจริง นอกจากนี้ เมื่อการชุมนุมยุติพยานบุคคลได้เดินทางกลับภูมิลำเนา การเดินทางไปสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ก็ยังต้องใช้ความระมัดระวัง และมักไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร ดังนั้น ในบางเหตุการณ์จึงไม่อาจชี้ชัดได้ว่าใครเป็นผู้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๓) การเชิญแกนนำกลุ่ม นปช. อาทิ นายวีระ (วีระกานต์) มุสิกพงศ์ นายจตุพร พรหมพันธุ์ นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ นายจรัล ดิษฐาอภิชัย เพื่อให้ข้อเท็จจริง มีเพียง นายจรัล เท่านั้นที่ให้ความร่วมมือในการเข้าชี้แจงข้อเท็จจริง และเป็นการให้ข้อมูลในภาพรวม ไม่ได้กล่าวถึงรายละเอียดในแต่ละเหตุการณ์

๔) การเชิญแกนนำฝ่ายรัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เพื่อให้ข้อเท็จจริง นายอภิสิทธิ์ ได้กล่าวถึงภาพรวมในบทบาทนายกรัฐมนตรี ส่วนนายสุเทพ ไม่ได้มาชี้แจงด้วยวาจา แต่ได้จัดทำคำชี้แจงเป็นเอกสารเท่านั้น

๕) กรณีการเสียชีวิตจากการชุมนุม การทำลายทรัพย์สิน ในหลายกรณี ที่เรื่องอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงไม่อาจใช้อำนาจตรวจสอบและเสนอมาตรการการแก้ไขได้ ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ มาตรา ๒๒ ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีการกระทำหรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมีใช้เป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล หรือที่ศาล พิพากษาหรือมีคำสั่งเด็ดขาดแล้ว ให้คณะกรรมการมีอำนาจตรวจสอบและเสนอมาตรการการแก้ไข ตามพระราชบัญญัตินี้”

๓. รัฐธรรมนูญ กฎหมายไทย และพันธกรณีระหว่างประเทศ รวมทั้งประกาศ และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

- ๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
- ๓.๒ พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒
- ๓.๓ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑
- ๓.๔ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘
- ๓.๕ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๓.๖ พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕
- ๓.๗ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ

บ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

- ๓.๘ พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. ๒๕๓๓
- ๓.๙ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- ๓.๑๐ ประมวลกฎหมายอาญา
- ๓.๑๑ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ๓.๑๒ ปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
- ๓.๑๓ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

แกนนำกลุ่ม นปช. ได้ประกาศนัดชุมนุมใหญ่ ตั้งแต่วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๓ โดยให้ประชาชนที่สนับสนุนจากต่างจังหวัดเดินทางเข้ามาที่กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ จากนั้นรัฐบาลจึงประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๓ ต่อมา วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ กลุ่ม นปช. ได้เริ่มจัดตั้งเวทีที่บริเวณสะพานผ่านฟ้าลีลาศ เรียกร้องให้นายกรัฐมนตรียุบสภา การชุมนุมในช่วงนี้ได้ดำเนินไปด้วยความสงบและปราศจากอาวุธ แต่หลังจากนั้น กลุ่มผู้ชุมนุมบางส่วนได้เคลื่อนขบวนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีการปิดล้อมและเข้าไปในตัวอาคารสถานที่ต่างๆ โดยปิดเส้นทางจราจรบริเวณหน้ากรมทหารราบที่ ๑๑ ตั้งแต่แยกเกษตรไปจนถึงวงเวียนอนุสาวรีย์หลักสี่ นำเลี้ยวไปที่ทำเนียบรัฐบาล และพรรคประชาธิปัตย์ เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๓ และที่บ้านพักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓ เคลื่อนขบวนขับไล่เจ้าหน้าที่ทหารซึ่งอยู่ในบริเวณวัดและสถานที่ต่างๆ เช่น วัดตรีทศเทพวรวิหาร วัดบวรนิเวศวิหารราชวรวิหาร วัดมกุฏกษัตริยารามวรวิหาร วัดแคนางเลิ้ง วัดโสมนัสราชวรวิหาร สนามม้านางเลิ้ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สวนสัตว์ดุสิต จากนั้น วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ กลุ่ม นปช. เริ่มมีการขยายพื้นที่การชุมนุม โดยแกนนำกลุ่ม นปช. ได้เคลื่อนขบวนกลุ่มผู้ชุมนุมบางส่วนจากสะพานผ่านฟ้าลีลาศ ไปตั้งเวทีปราศรัยบริเวณสี่แยกราชประสงค์ ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อกดดันให้นายอภิสิทธิ์ฯ ยุบสภา โดยมีการปิดการจราจรบริเวณสี่แยกราชประสงค์ สี่แยกประตูน้ำ สี่แยกชิดลม สี่แยกเฉลิมเผ่า และสี่แยกราชดำริ และมีการเคลื่อนขบวนกลุ่มผู้ชุมนุมเพื่อเชิญชวนประชาชนเข้าร่วมชุมนุมขับไล่รัฐบาล และในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๓ กลุ่ม นปช. ได้เคลื่อนขบวนปิดล้อมอาคารศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ถนนแจ้งวัฒนะ เพื่อทวงถามคดียุบพรรคประชาธิปัตย์จากคณะกรรมการการเลือกตั้ง และได้ขยายพื้นที่การชุมนุมมากขึ้น แต่เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจทำการเจรจาต่อรองกับกลุ่มผู้ชุมนุม และแจ้งให้ทราบถึงความเดือดร้อนของประชาชนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการชุมนุม กลุ่มผู้ชุมนุมจึงเปิดเส้นทางจราจรบางส่วน จนกระทั่งต่อมา เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๓ กลุ่ม นปช. บางส่วนได้ตั้งขบวนออกจากสะพานผ่านฟ้าลีลาศเพื่อเดินทางไปยังสถานีตำรวจนครบาลไทยคม อ้างว่า รัฐบาลจะปิดสถานีโทรทัศน์พีเพิลชาแนลหรือพีทีวี พร้อมกับเดินทางไปปิดล้อมและบุกเข้าไปในอาคารรัฐสภา มีการยึดอาวุธและทำร้ายสารวัตรทหารจนได้รับบาดเจ็บ พร้อมประกาศจับตัวนายสุเทพ เทือกสุบรรณ รองนายกรัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคง และให้การ์ด นปช. เข้าไปค้นในรัฐสภา หลังจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทยเข้าไปเจรจา กลุ่ม นปช. จึงได้ยินยอมถอยออกไป ขณะเดียวกัน รัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลได้หลบออกจากอาคารรัฐสภาทางด้านพระที่นั่งพินาณเมฆ

จากเหตุการณ์ดังกล่าว นายอภิสิทธิ์ฯ ได้เรียกประชุมคณะรัฐมนตรีนัดพิเศษ และประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และจังหวัดใกล้เคียง

ความเห็น

การชุมนุมเป็นเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ เป็นเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตยของประชาชน และสิทธิพลเมืองในทางประชาธิปไตยในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองโดยปราศจากการขัดขวาง ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๓ ว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก”

และรัฐธรรมนูญ ได้วางหลักสำหรับการใช้สิทธิและเสรีภาพไว้ใน มาตรา ๒๘ ว่า

“บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน”

พิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว เห็นได้ว่า การชุมนุมเป็นเสรีภาพของบุคคลที่ได้รับการคุ้มครอง และได้รับการป้องกันการแทรกแซงจากอำนาจรัฐ แต่การใช้เสรีภาพในการชุมนุมดังกล่าว ผู้ชุมนุมต้องใช้ด้วยความระมัดระวังและไม่กระทำการใดที่เป็นการละเมิดต่อกฎหมายโดยปราศจากเหตุอันสมควร และต้องไม่เป็นการใช้เสรีภาพที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อนิติสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นๆ ด้วย

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ก่อนที่รัฐบาลจะประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๓ และนายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจะประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๓ นั้น กลุ่ม นปช. ได้นำชุมนุมใหญ่บริเวณสะพานผ่านฟ้าลีลาศ โดยเริ่มจัดตั้งเวทีตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ เพื่อเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรียุบสภา โดยในช่วงต้นการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ได้ดำเนินไปด้วยความสงบและปราศจากอาวุธ แม้ว่าจะมีการปิดกั้นเส้นทางจราจรบางส่วน แต่ก็ยังไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนมากเกินไปจนสมควร และยังเป็นการชุมนุมที่อยู่ในกรอบและได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เข้าพบและหารือกับแกนนำกลุ่ม นปช. โดยเสนอแนวทางปฏิบัติของกลุ่มผู้ชุมนุมและมีข้อตกลงร่วมกันว่า การชุมนุมจะต้องเป็นไปโดยสันติวิธีและไม่กระทบต่อนิติสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น แต่ภายหลังจากที่ได้มีการเจรจาทางออกร่วมกันดังกล่าวแล้ว กลับปรากฏข้อเท็จจริงว่า การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ได้ขยายพื้นที่จากเวทีสะพาน

ผ่านฟ้าลีลาศ โดยปรากฏว่ามีกลุ่มผู้ชุมนุมบางส่วนเริ่มเคลื่อนขบวนไปยังสถานที่ต่างๆ มีการขยายการปิดเส้นทางการจราจรจนส่งผลกระทบต่อการสัญจรของประชาชนทั่วไป และมีการกระทำที่เป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพเกินขอบเขตที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ในมาตรา ๖๓ อันไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ และเข้าข่ายเป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่น ตลอดจนการไปทะเลาะวิวาทที่หน้าพรรคประชาธิปัตย์ ทำเนียบรัฐบาล และบ้านพักนายกรัฐมนตรี เป็นการสร้างความเดือดร้อนให้แก่เจ้าของและผู้ครอบครองสถานที่ และเป็นสัญลักษณ์ที่ก่อให้เกิดความรุนแรง จนกระทั่งวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ ผู้ร่วมชุมนุมส่วนหนึ่งได้เคลื่อนย้ายไปชุมนุมบริเวณสี่แยกราชประสงค์ อันเป็นแหล่งธุรกิจที่สำคัญ เป็นการชุมนุมที่มุ่งปิดกั้นกีดขวางเส้นทางคมนาคม และการใช้ยานพาหนะของประชาชนทั่วไป เพราะเส้นทางดังกล่าวเป็นเส้นทางสำคัญในใจกลางกรุงเทพมหานคร ทั้งเป็นการชุมนุมที่ใช้ระยะเวลาอย่างต่อเนื่องกันหลายวัน และไม่มีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดที่แน่นอน ส่งผลกระทบต่อธุรกิจสำคัญ รวมทั้งก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตตามปกติสุขของประชาชนโดยทั่วไป อันเป็นการใช้เสรีภาพที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น อีกทั้งยังปรากฏข้อเท็จจริงว่า มีกลุ่มผู้ชุมนุมเข้าไปในอาคารสถานที่ราชการ อาทิ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ถนนแจ้งวัฒนะ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๓ และอาคารรัฐสภา เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๓ เป็นเหตุให้รัฐสภาไม่อาจดำเนินการได้ และเจ้าหน้าที่ภายในรัฐสภาไม่สามารถใช้ทางเข้าออกรัฐสภาได้ตามปกติ โดยรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลบางส่วนต้องข้ามกำแพงรัฐสภาเพื่อออกไปทางพระที่นั่งวิมานเมฆ อีกทั้งยังปรากฏภาพเหตุการณ์ที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางคน และผู้ชุมนุมบางส่วนกลุ่มรวมเจ้าหน้าที่สารวัตรทหาร (สท.) ของรัฐสภา ซึ่งการกระทำดังกล่าวมีลักษณะเป็นการข่มขู่คุกคามเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเหตุการณ์นี้นำมาซึ่งการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในเวลาต่อมา

พิจารณาแล้วจึงเห็นว่า การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๓ เป็นการชุมนุมที่สงบและอยู่ในกรอบที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ แต่เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า กลุ่มผู้ชุมนุมเริ่มขยายพื้นที่การชุมนุมจากเวทีสะพานผ่านฟ้าลีลาศ โดยเคลื่อนขบวนไปยังสถานที่ต่างๆ ขยายการปิดเส้นทางการจราจรจนส่งผลกระทบต่อการสัญจรของประชาชนทั่วไป และมีการไปทะเลาะวิวาทที่หน้าพรรคประชาธิปัตย์ ทำเนียบรัฐบาล และบ้านพักนายกรัฐมนตรี สร้างความเดือดร้อนให้แก่เจ้าของและผู้ครอบครองสถานที่ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่ก่อให้เกิดความรุนแรง จนกระทั่งวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ ผู้ร่วมชุมนุมส่วนหนึ่งได้เคลื่อนย้ายไปชุมนุมบริเวณสี่แยกราชประสงค์อันเป็นแหล่งธุรกิจที่สำคัญของประเทศ ทั้งยังปิดกั้นกีดขวางเส้นทางคมนาคม แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้กับประชาชนทั่วไป ไม่มีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุด และโดยที่ความเดือดร้อนปรากฏอยู่โดยทั่วไปเป็นเวลานานเกินความจำเป็น ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทั่วไป สิทธิและ

เสรีภาพในการประกอบอาชีพและกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ อีกทั้งยังมีแนวโน้มจะนำไปสู่การใช้กำลังและความรุนแรงเพื่อให้รัฐบาลดำเนินการตามข้อเรียกร้อง ซึ่งการชุมนุมลักษณะดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการชุมนุมที่อยู่นอกเหนือขอบเขตที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้

๔.๒ กรณีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น) ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน และสั่งจัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๓ และกรณีที่ ศอฉ. สั่งระงับการออกอากาศสถานีโทรทัศน์พีเพิลชาแนล และสั่งระงับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออินเทอร์เน็ตบางส่วน

ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ภายหลังจากที่แกนนำกลุ่ม นปช. ได้ประกาศนัดชุมนุมใหญ่ เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ได้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงขึ้นจากการกระทำของบุคคลไม่ทราบฝ่ายหลายเหตุการณ์ เช่น เมื่อวันที่ ๒๓-๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เกิดเหตุการณ์คนร้ายขว้างระเบิดใส่ธนาคารกรุงเทพ จำนวน ๔ สาขา คือ สาขาสีลม สาขาพระราม ๒ สาขาพระประแดง และสาขาตริโนครินทร์ และระเบิดที่หน้าธนาคารธนชาต สาขาพุทธมณฑล สาย ๔

จากนั้น ในวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๓ คณะรัฐมนตรีได้อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มีมติให้เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียงเป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พร้อมกับจัดตั้งศูนย์อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย (ศอ.รส.)

วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ กลุ่ม นปช. ได้เริ่มจัดตั้งเวทีที่บริเวณสะพานผ่านฟ้าลีลาศ เรียกร้องให้นายกรัฐมนตรียุบสภา โดยตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๓ กลุ่มผู้ชุมนุมบางส่วนได้เริ่มเคลื่อนขบวนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยมีการปิดล้อมและเข้าไปในตัวอาคารสถานที่ต่างๆ อาทิ ปิดเส้นทางจราจรบริเวณหน้ากรมทหารราบที่ ๑๑ ตั้งแต่แยกเกษตรไปจนถึงวงเวียนบางเขน นำเลือดไปเทที่ ทำเนียบรัฐบาล พรรคประชาธิปัตย์ และบ้านพักนายกรัฐมนตรี เคลื่อนขบวนขับไล่เจ้าหน้าที่ทหารซึ่งอยู่ในบริเวณวัด สถานที่ราชการ และบริเวณทำเนียบรัฐบาล เป็นต้น ประกอบกับในช่วงระยะเวลาที่มีการชุมนุมได้เกิดเหตุการณ์คนร้ายไม่ทราบฝ่ายก่อความไม่สงบขึ้นอีกหลายครั้ง โดยมีลำดับเหตุการณ์ที่สำคัญ ดังนี้

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๓ เกิดเหตุคนร้ายยิงจรวดอาร์พีจีตลงด้านหลังกระทรวงกลาโหม โดยมีทิศทางไปยังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และเหตุคนร้ายปาระเบิดใส่อาคารสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (หลังใหม่) ถนนสนามปืนน้ำ

วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓ เกิดเหตุคนร้ายปาระเบิดใส่ด้านหน้าหมวดการทางตลิ่งชัน สำนักงานบำรุงทางธนบุรี

วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๓ เกิดเหตุคนร้ายยิงลูกระเบิดเอ็ม ๓๙ ตกบริเวณ
ลานจอดรถกระทรวงสาธารณสุข

รัฐบาลได้ขยายระยะเวลาการประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความ
มั่นคงฯ ออกไปเป็นระหว่างวันที่ ๒๔-๓๐ มีนาคม ๒๕๕๓

วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๓ เกิดเหตุระเบิดที่กรมบังคับคดี บางขุนนนท์ และ
บริเวณสวนหย่อมของศาลากลางจังหวัดนนทบุรี

วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๓ เจ้าหน้าที่พบลูกระเบิดที่คนร้ายทิ้งไว้บริเวณริมรั้ว
สำนักงานอัยการสูงสุด ถนนรัชดาภิเษก

วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๓ เกิดเหตุคนร้ายยิงระเบิดเข้าไปในสถานีโทรทัศน์
กองทัพบก ช่อง ๕ เกิดเหตุคนร้ายปาระเบิดเข้าไปในบริเวณหน้าอาคาร ๑๒๐ ปี กรมศุลกากร
เจ้าหน้าที่พบลูกกระสุนปืนขนาดใหญ่ใกล้สถานีบริการน้ำมันศาลเท็กซ์ ถนนนวมินทร์ และเกิดเหตุ
คนร้ายลอบยิงลูกระเบิดเอ็ม ๓๙ ในสถานีโทรทัศน์กรมประชาสัมพันธ์ ช่อง ๑๑ หรือ NBT ถนน
วิภาวดีรังสิต

วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๓ เกิดเหตุคนร้ายยิงระเบิดเข้าไปในกรมทหารราบ
ที่ ๑๑ เกิดเหตุระเบิดบริเวณหน้าอาคารสำนักงานอัยการสูงสุด ถนนรัชดาภิเษก เกิดเหตุคนร้าย
กราดยิงปืนใส่ธนาคารกรุงเทพ สาขาสะพานขาว และเกิดเหตุคนร้ายขว้างระเบิดปิงปองเข้าไปใน
ทำเนียบรัฐบาล

วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๓ เกิดเหตุคนร้ายขว้างระเบิดปิงปองเข้าไปในทำเนียบ
รัฐบาล ครั้งที่สอง

วันที่ ๒๘-๒๙ มีนาคม ๒๕๕๓ รัฐบาลได้พยายามเจรจากับแกนนำกลุ่ม นปช.
เพื่อหาข้อยุติความขัดแย้งทางการเมือง ที่สถาบันพระปกเกล้า แต่ก็ไม่ได้ข้อยุติที่ชัดเจน

วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๓ เกิดเหตุคนร้ายขว้างระเบิดเข้าไปในอาคารมูลนิธิ
รัฐบุรุษ

รัฐบาลได้ขยายระยะเวลาการประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงฯ
ออกไปเป็นระหว่าง วันที่ ๓๑ มีนาคม-๓ เมษายน ๒๕๕๓

วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ กลุ่มผู้ชุมนุมได้ขยายพื้นที่การชุมนุม โดยผู้ร่วมชุมนุม
ได้เคลื่อนย้ายไปชุมนุมบริเวณสี่แยกราชประสงค์

วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๓ เกิดเหตุคนร้ายปาระเบิดใส่สถานีโทรทัศน์กรม
ประชาสัมพันธ์ ช่อง ๑๑ หรือ NBT และเกิดเหตุคนร้ายวางระเบิดบริเวณลานจอดรถข้างสถานบันเทিং
โพไซดอน ถนนรัชดาภิเษก

วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๓ เจ้าหน้าที่พบระเบิดริมรั้วจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
และเกิดเหตุคนร้ายยิงลูกระเบิดเอ็ม ๓๙ ใส่ที่ทำการพรรคประชาธิปัตย์

จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ กลุ่ม นปช. ตั้งขบวนออกจากสะพานผ่านฟ้าลีลาศเพื่อเดินทางไปยังสถานีดาวเทียมไทยคม อ้างว่า รัฐบาลจะปิดสถานีโทรทัศน์พีเพิลชาแนล หรือพีทีวี พร้อมกับเดินทางไปปิดล้อมและบุกเข้าไปในอาคารรัฐสภา มีการยึดอาวุธและทำร้ายสารวัตรทหารจนได้รับบาดเจ็บ พร้อมประกาศจับตัวนายสุเทพ เทือกสุบรรณ รองนายกรัฐมนตรี และให้การค้น นปช. เข้าไปค้นในรัฐสภา เมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทยเข้าไปเจรจา กลุ่ม นปช. จึงยินยอมถอยออกไป ขณะเดียวกัน รัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลบางส่วนได้หลบออกจากอาคารรัฐสภา โดยข้ามกำแพงรัฐสภาเพื่อออกไปทางด้านพระที่นั่งพินมาณเมฆ จากเหตุการณ์ดังกล่าว นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีได้ใช้อำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งออกประกาศ คำสั่ง และข้อกำหนด พร้อมกับจัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) โดยมี นายสุเทพ เทือกสุบรรณ รองนายกรัฐมนตรี เป็นผู้อำนวยการ ให้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ หรือกฎหมายอื่น เพื่อให้สถานการณ์ฉุกเฉินยุติลง

ต่อมา วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๓ กลุ่ม นปช. จำนวนหนึ่งได้เดินทางไปที่สถานีดาวเทียมไทยคม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี และที่สถานีดาวเทียมไทยคม ถนนรัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ด้วยเหตุที่ไม่พอใจการที่รัฐบาลได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินฯ และใช้อำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ตัดสัญญาณโทรทัศน์ช่องพีทีวี จากเหตุการณ์ดังกล่าว ได้มีการปะทะกันระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุมกับเจ้าหน้าที่ทหาร จนกระทั่งกลุ่มผู้ชุมนุมสามารถเข้าไปในสถานีดาวเทียมไทยคมและทำการเชื่อมสัญญาณพีทีวีได้สำเร็จ โดยต่อมาในช่วงค่ำ เจ้าหน้าที่ทหารได้เข้าไปควบคุมพื้นที่บริเวณสถานีดาวเทียมไทยคมได้ และระงับสัญญาณโทรทัศน์พีทีวีอีกครั้ง

นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อเท็จจริงว่า ภายหลังการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย (ศอ.รส.) / ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) ได้มีหนังสือลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ ถึงกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร แจ้งมติคณะกรรมการ ศอฉ. ให้ปิดกั้นเว็บไซต์ที่มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคง จำนวน ๓๖ เว็บไซต์ และหนังสือลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๓ แจ้งมติคณะกรรมการ ศอฉ. ให้ปิดกั้นเว็บไซต์ที่มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคง จำนวน ๕๘ เว็บไซต์ รวมทั้งได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓ ถึงผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคม ขอให้ระงับการแพร่หลายข้อความที่มีเจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสารที่ดำเนินการผ่านการให้บริการโทรคมนาคม และหนังสือลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓ แจ้งมติคณะกรรมการ ศอฉ. ให้ปิดกั้น

เว็บไซต์ / ยูอาร์แอล / ไอพี / เบอร์โทรศัพท์ รวมจำนวน ๖๑๔ เว็บไซต์ / ยูอาร์แอล / ไอพี / เบอร์โทรศัพท์

ความเห็น

แยกพิจารณาได้ดังนี้

๔.๒.๑ การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในเขตกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล และจัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.)

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง ประกาศและข้อกำหนดของรัฐบาล เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ ได้ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวได้ให้อำนาจนายกรัฐมนตรีในการออกข้อกำหนดที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพบางประการ ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ ภายหลังการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง นายกรัฐมนตรีได้ออกข้อกำหนดตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีสาระสำคัญเป็นการห้ามมิให้มีการชุมนุมหรือมั่วสุมกัน ณ ที่ใดๆ ตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป หรือกระทำการใดอันเป็นการยุยงให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย และห้ามการเสนอข่าว การจำหน่าย หรือทำให้แพร่หลายซึ่งหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ หรือสื่ออื่นใดที่มีข้อความอันอาจทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว หรือเจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสาร ประกอบกับห้ามใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ ห้ามใช้อาคารหรือเข้าไปในสถานที่ใดๆ รวมถึงให้อพยพประชาชนออกจากพื้นที่ที่กำหนดเพื่อความปลอดภัยของประชาชน หรือห้ามผู้ใดเข้าไปในพื้นที่ ดังนั้น กรณีจึงชี้ให้เห็นว่า มาตรการของรัฐดังกล่าวมีผลเป็นการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมโดยตรง รวมทั้งเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพอื่นตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ด้วย

ประเด็นจึงต้องพิจารณาต่อไปว่า การที่รัฐบาลใช้อำนาจในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ และการออกข้อกำหนด ประกาศ และคำสั่ง เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ อันมีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพนั้น รัฐบาลได้ดำเนินการไปด้วยความจำเป็นและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหรือไม่

โดยที่พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ให้ความหมายของสถานการณ์ฉุกเฉินไว้ในมาตรา ๔ ว่า

“สถานการณ์อันกระทบหรืออาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรืออาจทำให้ประเทศหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของประเทศตกอยู่ในภาวะคับขัน หรือมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา การรบ หรือการสงคราม ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรการเร่งด่วนเพื่อรักษาไว้ซึ่ง

การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เอกราช และบูรณภาพแห่งอาณาเขต ผลประโยชน์ของชาติ การปฏิบัติ ตามกฎหมาย ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน การ ค้ำครองสิทธิและเสรีภาพ ความสงบเรียบร้อยหรือประโยชน์ส่วนรวม หรือการป้องกัน บังคับ หรือแก้ไขเยียวยาความเสียหายจากภัยสาธารณะอันมีมาอย่างฉุกฉินและร้ายแรง”

และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ บัญญัติข้อยกเว้นในการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมไว้ในมาตรา ๖๓ วรรคสอง ว่า

“การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตาม บทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความ สะดวก ของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศ อยู่ในสภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศ ใช้กฎอัยการศึก”

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว มาตรการของรัฐที่มีผล เป็นการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุม จะกระทำได้อีกต่อเมื่อได้ดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตาม กฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะ ใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในสภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน อันเป็นไปตามเงื่อนไขของบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ วรรคสอง

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ได้เริ่มขึ้นก่อนที่ แกนนำกลุ่ม นปช. จะประกาศนัดชุมนุมใหญ่ในเดือนมีนาคม ๒๕๕๓ แล้ว โดยได้กระจายตาม จังหวัดต่างๆ และได้ปรากฏภาพและเสียงการปราศรัยของแกนนำกลุ่ม นปช. ที่มีลักษณะเป็น ทำนองยั่วยุ ปลุกเร้าผู้ชุมนุมให้ก่อความรุนแรงในบ้านเมืองเรื่อยมา ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๕๓ แล้ว โดยเฉพาะการปราศรัยที่เขาสอยดาว จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๓ และ การปราศรัยที่หน้ากองบัญชาการกองทัพบก ถนนราชดำเนิน เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๓ และ ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ แกนนำกลุ่ม นปช. ได้ประกาศนัดชุมนุมใหญ่โดยเริ่มจัด ตั้งเวทีที่บริเวณสะพานผ่านฟ้าลีลาศ ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ ซึ่งภายหลังจากการประกาศ นัดชุมนุมใหญ่ ได้เกิดเหตุการณ์คนร้ายขว้างระเบิดใส่ธนาคารกรุงเทพ จำนวน ๔ สาขา ในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ ๒๗ – ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ และสถานการณ์มีแนวโน้มว่าจะ รุนแรงมากยิ่งขึ้น กระทั่งต่อมาวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๓ คณะรัฐมนตรีได้อาศัยอำนาจตามความ ในพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มีมติให้เขตพื้นที่ กรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง เป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร พร้อมกับจัดตั้งศูนย์อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย (ศอ.รส.) เพื่อรองรับ

สถานการณ์ โดยประกาศใช้พระราชบัญญัติดังกล่าวไปจนถึงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๓

พิจารณาแล้ว พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ แม้จะมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลบางประการ แต่เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจแก่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายประกาศใช้ในสถานการณ์พิเศษซึ่งจะต้องปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร แต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน และเหตุการณ์นั้นมีแนวโน้มที่จะมีอยู่ต่อไปเป็นเวลานาน ทั้งอยู่ในอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหของหน่วยงานของรัฐหลายหน่วย ตลอดจนยังต้องกำหนดพื้นที่และระยะเวลาการใช้บังคับด้วย และเมื่อเหตุการณ์ดังกล่าวสิ้นสุดหรือสามารถแก้ไขได้ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบตามกฎหมายแล้ว ก็ให้ประกาศยุติการใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว พิจารณาแล้วจึงเห็นว่า เจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงฯ มีความมุ่งหมายเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน เพื่อให้สามารถป้องกันและระงับภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างทันที่ ซึ่งมีความจำเป็นต้องออกข้อกำหนดที่มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนบางประการ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ภายในพื้นที่ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวจนกว่าจะสามารถแก้ไขสถานการณ์ได้ อีกทั้งบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และถือว่าเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในสถานการณ์ที่พึงใช้บังคับในการป้องกัน ปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ภายในเขตพื้นที่เป็นการชั่วคราวในบางพื้นที่และกระทำเท่าที่จำเป็น กรณีจึงไม่ถือว่าเป็นกฎหมายที่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

สำหรับการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงฯ ดังกล่าว แม้จะมีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลบางประการ เนื่องจาก ศอ.รส. ได้ออกประกาศห้ามบุคคลเข้าออกจากบริเวณพื้นที่ อาคาร หรือสถานที่ที่กำหนด ห้ามนำอาวุธออกนอกเคหสถาน และห้ามใช้เส้นทางคมนาคมหรือยานพาหนะในพื้นที่บางพื้นที่ แต่การใช้อำนาจดังกล่าวเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงฯ แล้ว เนื่องจากปรากฏเหตุการณ์อันมีอาจหลีกเลี่ยงได้ โดยส่งผลกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร แต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน และเหตุการณ์นั้นมีแนวโน้มที่จะดำรงหรือมีอยู่ต่อไปเป็นเวลานาน ทั้งยังมีการกำหนดเวลาใช้บังคับที่แน่นอน โดย ศอ.รส. ได้จัดทำคำสั่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหารและพลเรือนเพื่อปฏิบัติการในพื้นที่ที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงฯ ในลักษณะของการตั้งจุดตรวจ ด่านตรวจ การรักษาความปลอดภัยสถานที่สำคัญ มิได้มีการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมในขณะใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงฯ แต่อย่างใด ดังจะเห็นได้

จากในวันที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงฯ กลุ่ม นปช. ยังมิได้มีการจัดตั้งเวทีและเริ่มชุมนุมใหญ่ ซึ่งต่อมาวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ ในระหว่างการประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงฯ นั้น ก็ปรากฏว่ากลุ่ม นปช. ได้เริ่มเดินทางเข้ากรุงเทพมหานครและจัดตั้งเวทีชุมนุมที่บริเวณสะพานผ่านฟ้าลีลาศและชุมนุมเรื่อยมาโดยมิได้มีการชดชวาท กรณียังไม่มีการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงฯ ไปจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ในช่วงเวลาดังกล่าวแต่อย่างใด

ข้อเท็จจริงปรากฏต่อมาว่า ภายหลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงฯ ได้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้นหลายครั้ง โดยเฉพาะเหตุการณ์ระเบิดสถานที่สำคัญหลายแห่ง ตลอดเดือนมีนาคมไปจนถึงต้นเดือนเมษายน ๒๕๕๓ อาทิ กระทรวงกลาโหม กระทรวงสาธารณสุข ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี สำนักงานอัยการสูงสุด กรมศุลกากร ทำเนียบรัฐบาล ที่ทำการพรรคประชาธิปัตย์ เป็นต้น เป็นเหตุให้รัฐบาลต้องขยายระยะเวลาการประกาศใช้พระราชบัญญัติดังกล่าวออกไปอีกสองช่วง ได้แก่ ระหว่างวันที่ ๒๔ - ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๓ และระหว่างวันที่ ๓๑ มีนาคม - ๗ เมษายน ๒๕๕๓ ประกอบกับในช่วงเวลาดังกล่าว กลุ่ม นปช. ก็ยังคงดำเนินการชุมนุมโดยได้ขยายพื้นที่และเริ่มเคลื่อนย้ายไปชุมนุมบริเวณสี่แยกราชประสงค์ ในวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ อันเป็นแหล่งธุรกิจที่สำคัญ และเคลื่อนขบวนไปยังสถานที่ต่างๆ ซึ่งเป็นการชุมนุมที่ไม่สงบและกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นตามที่ได้วิเคราะห์ไว้ในประเด็นที่ ๑ ทั้งนี้ เหตุการณ์ดังกล่าวได้เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงฯ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและบางอำเภอของจังหวัดปริมณฑล และจัดตั้งศูนย์อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย (ศอ.รส.) เพื่อรองรับสถานการณ์ดังกล่าว โดย ศอ.รส. ได้มีการจัดกำลังเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการในพื้นที่ประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว แต่สถานการณ์ในช่วงระยะเวลานั้นแทนที่จะเบาบางลง กลับทวีความรุนแรงมากขึ้นดังกล่าวแล้วข้างต้น กรณียังแสดงให้เห็นว่า ได้มีสถานการณ์อันกระทบหรืออาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรการเร่งด่วนเพื่อรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติ การปฏิบัติตามกฎหมาย ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ความสงบเรียบร้อยหรือประโยชน์ส่วนรวม หรือการป้องกันความเสียหายจากภัยสาธารณะอันมีมาอย่างฉุกเฉินและร้ายแรงแล้ว ดังนั้น การที่นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๗ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้กระทำได้

โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในเขตท้องที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งออกประกาศ คำสั่ง และข้อกำหนดของรัฐบาล เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นไปโดยเรียบร้อย จึงเป็นการกระทำภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ประกอบกับเมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ในการใช้มาตรการดังกล่าวแล้ว ก่อให้เกิดผลต่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลกระทบที่มีต่อกลุ่มบุคคลที่ถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพ กรณีจึงเป็นการจำเป็นเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว

พิจารณาจากข้อเท็จจริงและเหตุผลข้างต้นแล้วจึงเห็นว่า การใช้อำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีความร้ายแรง และจัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) เมื่อวันที่ ๓๑ เมษายน ๒๕๕๓ ของนายกรัฐมนตรีมีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองไว้ อย่างไรก็ตาม มาตรการที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวอยู่ภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจไว้ และเป็นการจำกัดเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนส่วนรวมในระหว่างที่สถานการณ์บ้านเมืองเกิดความไม่สงบ อันมีเหตุความจำเป็นและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว กรณีจึงเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายภายใต้ขอบเขตที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้สามารถกระทำได้

๔.๒.๒ การสั่งระงับการออกอากาศสถานีโทรทัศน์พีเพิลชาแนล (พีทีวี) และสั่งระงับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออินเทอร์เน็ตบางสื่อ

โดยที่การเผยแพร่สัญญาณภาพและเสียงของสถานีโทรทัศน์พีทีวี และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๕ ว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่น เพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรา นี้ จะกระทำมิได้

การห้ามหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือการแทรกแซงด้วยวิธีการใดๆ เพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรา

นี้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้น ตาม
วรรคสอง....”

พิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าวแล้วเห็นว่า การแสดงความคิดเห็น
และการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เป็นเสรีภาพของบุคคลที่ได้รับการคุ้มครอง และได้รับการป้องกัน
การแทรกแซงจากอำนาจรัฐ การจำกัดเสรีภาพในการสื่อสารดังกล่าวจะทำได้ก็ต่อเมื่อเป็นไป
ตามเงื่อนไขของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕
วรรคสอง แต่รัฐไม่สามารถสั่งปิดกิจการของสื่อได้โดยไม่มีข้อยกเว้น

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ภายหลังจากที่นายกรัฐมนตรีโดยความ
เห็นชอบของคณะรัฐมนตรี อาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์
ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง รวมทั้งออกประกาศและ
ข้อกำหนดของรัฐบาล เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ รัฐบาลได้มีมาตรการที่มีผลทำให้สถานี
โทรทัศน์พีทีวีไม่สามารถเผยแพร่สัญญาณภาพและเสียงได้ และทำให้ประชาชนที่ติดตาม
การถ่ายทอดภาพและเสียงของสถานีโทรทัศน์พีทีวีไม่สามารถรับทราบและเข้าถึงข้อมูลของ
สถานีดังกล่าวได้ตามปกติ กรณีจึงถือได้ว่า มาตรการดังกล่าวของรัฐมีผลเป็นการจำกัดเสรีภาพ
ในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน

ประเด็นจึงต้องพิจารณาต่อไปว่า มาตรการของรัฐในการระงับการ
เผยแพร่สัญญาณภาพและเสียงของสถานีโทรทัศน์พีทีวีที่มีผลเป็นการจำกัดเสรีภาพในการแสดง
ความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชนนั้น รัฐบาลได้ดำเนินการไปด้วยความจำเป็นและ
เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหรือไม่

พิจารณาจากอำนาจหน้าที่ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการ
ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๑๑ ประกอบกับประกาศที่ออกโดยอาศัยอำนาจ
ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชกำหนดดังกล่าวและคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ พิเศษ ๒/๒๕๕๓ เรื่อง
แต่งตั้งผู้กำกับการปฏิบัติงาน หัวหน้าผู้รับผิดชอบ และพนักงานเจ้าหน้าที่ในการแก้ไขสถานการณ์
ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง ข้อ ๒ ข้อ ๓ และข้อ ๔ แล้วเห็นว่า กฎหมายให้อำนาจหัวหน้าผู้รับผิดชอบ
(ผอ.ตอจ.) ในการสั่งห้ามกระทำการใดๆ หรือสั่งให้กระทำการใดๆ เท่าที่จำเป็นแก่การรักษา
ความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประเทศ หรือความปลอดภัยของประชาชนและมีอำนาจ
ในการบังคับบัญชาและสั่งการส่วนราชการและข้าราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่
เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของ
ประเทศหรือความปลอดภัยของประชาชน

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏตามหลักฐานซึ่งเป็นคลิปวิดีโอเผยแพร่ภาพและ
เสียงของสถานีโทรทัศน์พีทีวีจากเวทีปราศรัยของแกนนำกลุ่ม นปช. ตั้งแต่ก่อนที่จะมีการประกาศ
สถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ โดยที่ปรากฏถ้อยคำจาก

การปราศรัยของแกนนำ นปช. หลายครั้ง ที่มีลักษณะเป็นทำนองยั่วยุ ปลุกระดมผู้ชุมนุมให้ก่อความรุนแรงและความไม่สงบในบ้านเมืองอันเป็นภัยต่อความมั่นคง ในขณะที่สถานการณ์บ้านเมืองเกิดความวุ่นวายและเหตุการณ์ไม่สงบอย่างต่อเนื่อง อันเข้าข่ายเป็นการกระทำที่ปรากฏแก่ประชาชนซึ่งมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในบ้านเมือง หรือเพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ จนกระทั่งวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ นายกรัฐมนตรีได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง สถานีโทรทัศน์พีทีวีก็ยังคงเผยแพร่สัญญาณภาพและเสียงเหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ซึ่งเข้าข่ายต้องห้ามมิให้มีการเผยแพร่ตามข้อกำหนดออกตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ แม้ว่าการชุมนุมที่เวทีปราศรัยของกลุ่ม นปช. ที่สถานีโทรทัศน์พีทีวีดำเนินการเผยแพร่ จะมีรูปแบบที่หลากหลาย นอกเหนือจากการปราศรัยของแกนนำก็ตาม เช่น มีการแสดงดนตรี นำเสนอข่าว เป็นต้น แต่รูปแบบที่หลากหลายดังกล่าวก็มิได้กำหนดเป็นผังรายการที่แน่นอน ทั้งยังมีเนื้อหาที่สอดคล้องและมีความมุ่งหมายอย่างเดียวกันกับการปราศรัยของแกนนำบนเวที นอกจากนี้ การนำเสนอส่วนใหญ่จะเป็นในรูปแบบของการปราศรัยของแกนนำกลุ่ม นปช. มากกว่ารูปแบบอื่น การเผยแพร่ภาพและเสียงของสถานีโทรทัศน์พีทีวีดังกล่าว จึงเป็นการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายอาญา รวมทั้งข้อกำหนดที่ออกตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ อันเป็นเหตุที่รัฐบาลสามารถใช้มาตรการในการระงับ ป้องกัน หรือแก้ไขเพื่อมิให้มีการดำเนินการดังกล่าวต่อไปได้

ดังนั้น การที่รัฐบาลมีความจำเป็นต้องใช้มาตรการที่มีผลเป็นการระงับการเผยแพร่สัญญาณภาพและเสียงของสถานีดังกล่าว โดย คสช. ได้ใช้อำนาจสั่งการตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๑๑ ประกอบกับประกาศตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว และคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ พิเศษ ๒/๒๕๕๓ ข้อ ๒ ข้อ ๓ และข้อ ๔ ให้กองทัพบก ที่ ๑ กองกำลังรักษาความสงบ กองทัพบก ที่ ๑ โดยหน่วยบัญชาการป้องกันภัยทางอากาศ กองทัพบก จัดกำลังเข้ารักษาความปลอดภัยและควบคุมพื้นที่บริเวณสถานีดาวเทียมไทยคม ๒ และได้มีการมอบให้เจ้าหน้าที่ กทช. และเจ้าหน้าที่สื่อสารเข้าดำเนินการ จนกระทั่งสัญญาณภาพและเสียงของสถานีโทรทัศน์ช่องพีทีวีหายไป ในวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ จึงเป็นการกระทำภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจไว้แล้ว และเป็นการกระทำเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างที่สถานการณ์บ้านเมืองเกิดความไม่สงบ ประกอบกับเมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ในการใช้มาตรการดังกล่าวแล้ว ก่อให้เกิดผลต่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลกระทบที่มีต่อกลุ่มบุคคลที่ถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพ กรณีจึงเป็นการจำเป็นเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว

พิจารณาจากข้อเท็จจริงและเหตุผลข้างต้นแล้วจึงเห็นว่า มาตรการของรัฐที่มีผลเป็นการระงับการเผยแพร่สัญญาณภาพและเสียงของสถานีโทรทัศน์พีทีวี มีผลเป็นการจำกัดเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นของสื่อ ตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ และทำให้ประชาชนไม่สามารถรับทราบและเข้าถึงข้อมูลของสื่อที่ถูกระงับได้ตามปกติ อย่างไรก็ตาม การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวอยู่ภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจไว้ และเป็นการจำกัดเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างที่สถานการณ์บ้านเมืองเกิดความไม่สงบ อันมีเหตุความจำเป็นและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว กรณีจึงเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายภายใต้ขอบเขตที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้สามารถกระทำได้

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า สถานีโทรทัศน์พีทีวีได้เผยแพร่สัญญาณภาพและเสียงเหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช. มาตั้งแต่ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๓ แล้ว โดยที่มีการถ่ายทอดภาพและเสียงการปราศรัยของแกนนำที่มีลักษณะเป็นทำนองยั่วยุ ปลุกกระตือรือร้นให้ก่อความไม่สงบในบ้านเมืองอย่างต่อเนื่อง แต่รัฐบาลก็ได้ใช้มาตรการใดๆ เพื่อระงับเหตุการณ์ หรือแก้ไขให้สถานการณ์ดังกล่าวคลี่คลายหรือยุติลง ด้วยการบังคับใช้กฎหมายภายใต้สถานการณ์ปกติ กลับปล่อยให้สถานการณ์ล่อแหลมมาจนเกิดเหตุการณ์ไม่สงบขึ้นหลายครั้ง จนกระทั่งรัฐบาลต้องอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง จึงจะออกมาตรการที่มีผลเป็นการระงับการเผยแพร่สัญญาณภาพและเสียงของสถานีโทรทัศน์พีทีวี กรณีดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นถึงความบกพร่องของรัฐบาลในการควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ขาดการวางแผนที่ดีพอในการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์ ละเลยต่อหน้าที่ มิได้ใช้บังคับกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เกิดความสงบสุขในบ้านเมือง

สำหรับกรณีการปิดกั้นเว็บไซต์ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ภายหลังจากที่นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี อาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง รวมทั้งออกประกาศและข้อกำหนดของรัฐบาล เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๓ รัฐบาลได้มีมาตรการที่มีผลทำให้เว็บไซต์จำนวนมากถูกปิดกั้นจนไม่สามารถเผยแพร่ข้อมูลได้ และทำให้ประชาชนไม่สามารถรับทราบและเข้าถึงข้อมูลของเว็บไซต์ดังกล่าวได้ตามปกติ กรณีจึงถือได้ว่า มาตรการดังกล่าวของรัฐมีผลเป็นการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน

ประเด็นจึงต้องพิจารณาต่อไปว่า มาตรการของรัฐในการระงับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ที่มีผลเป็นการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชนนั้น รัฐบาลได้ดำเนินการไปด้วยความจำเป็นและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหรือไม่

พิจารณาจากอำนาจหน้าที่ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๑๑ ประกอบกับประกาศที่ออกโดยอาศัยอำนาจตาม มาตรา ๑๑ แห่งพระราชกำหนดดังกล่าว และคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ พิเศษ ๒/๒๕๕๓ เรื่อง แต่งตั้ง ผู้กำกับการปฏิบัติงาน หัวหน้าผู้รับผิดชอบ และพนักงานเจ้าหน้าที่ในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ที่มีความร้ายแรง ข้อ ๒ ข้อ ๓ และข้อ ๔ แล้ว เห็นว่า กฎหมายให้อำนาจหัวหน้าผู้รับผิดชอบ (ผอ.ศอฉ.) ในการสั่งห้ามกระทำการใดๆ หรือสั่งให้กระทำการใดๆ เท่าที่จำเป็นแก่การรักษา ความเป็นมาของรัฐธรรมนูญ ความเป็นมาของประเทศไทย หรือความเป็นมาของประชาชน และมีอำนาจ ในการบังคับบัญชาและสั่งการส่วนราชการและข้าราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อรักษาความเป็นมาของรัฐธรรมนูญ ความเป็นมาของประเทศไทยหรือความเป็นมาของประชาชน

การที่นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ในฐานะผู้อำนวยการ ศอ.รส. และ ผู้อำนวยการ ศอฉ. มีหนังสือแจ้งให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมถึงผู้ประกอบการ โทรคมนาคม ปิดกั้นเว็บไซต์ที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคง และมีข้อความที่มีเจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสาร จึงเป็นการใช้อำนาจในขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจไว้แล้ว ส่วนกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนั้น เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ ในประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินแล้ว บรรดาอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุญาต อนุมัติ สั่งการ บังคับบัญชา หรือช่วยในการป้องกัน แก้ไข ปรามปราม ยับยั้งในสถานการณ์ฉุกเฉิน ย่อมโอนมาเป็นอำนาจ หน้าที่ของนายกรัฐมนตรีเป็นการชั่วคราว ตามมาตรา ๓/ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารจึงเป็นผู้ดำเนินการตามคำสั่งของนายสุเทพฯ ในการปิดกั้นเว็บไซต์ โดยอาศัยอำนาจของ นายสุเทพฯ ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้ให้อำนาจไว้ตามประกาศ มาตรา ๑๑ แห่งพระราชกำหนดการบริหาร ราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ การดำเนินการของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารจึงอยู่ในขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจไว้แล้วเช่นกัน

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในช่วงระยะเวลาที่รัฐบาลประกาศ สถานการณ์ฉุกเฉิน มีเว็บไซต์จำนวนมากเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่อาจส่งผลกระทบต่อความ มั่นคง การที่รัฐบาลใช้มาตรการที่มีผลเป็นการระงับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ดังกล่าว จึงเป็นการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕ วรรคสอง ยกเว้นให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ ของกฎหมายเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชนแล้ว ประกอบกับมาตรการของรัฐในการระงับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อ อินเทอร์เน็ตนั้น รัฐได้ใช้วิธีการปิดกั้นมิให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลเว็บไซต์ที่ถูกจำกัด มิได้ถึง

ขึ้นเป็นการปิดกั้นการสื่อสารมวลชน ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสาม ที่ไม่อนุญาตให้กระทำได้อย่างใด แต่เนื่องจากการปิดกั้นเว็บไซต์ดังกล่าว ปรากฏข้อเท็จจริงว่า มีเว็บไซต์ที่ถูกปิดกั้นหลายเว็บไซต์ นอกจากมีเนื้อหาที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแล้ว ก็ยังมีเนื้อหาสาระอื่นที่หลากหลายซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารที่ต้องห้ามตามประกาศรวมอยู่ในเว็บไซต์เดียวกันกับที่ถูกปิดกั้น การปิดกั้นข้อมูลข่าวสารทั้งเว็บไซต์โดยที่ไม่มีการแยกแยะเนื้อหาสาระว่า เนื้อหาใดที่กระทบหรือไม่กระทบต่อความมั่นคง เป็นเหตุให้เนื้อหาและข้อมูลข่าวสารบางส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงถูกปิดกั้นไปด้วย อีกทั้งภายหลังจากที่มีการยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินแล้ว เว็บไซต์บางเว็บไซต์ยังคงถูกปิดกั้นอยู่ โดยมีการอ้างคำสั่ง ศอฉ. ปรากฏที่หน้าเว็บไซต์ดังกล่าว ทั้งที่ขณะนั้นไม่มี ศอฉ. แล้ว กรณีดังกล่าวแม้ผู้มีอำนาจจะสั่งการโดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ แต่การดำเนินการตามอำนาจดังกล่าวถือเป็นการจำกัดเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นโดยสิ้นเชิง ไม่มีขอบเขต และไม่มีการกำหนดระยะเวลา อันเป็นการลิดรอนและเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพที่เกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็น

พิจารณาจากข้อเท็จจริงและเหตุผลข้างต้นแล้วจึงเห็นว่า มาตรการของรัฐที่มีผลเป็นการระงับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นการใช้อำนาจภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจไว้ อย่างไรก็ตาม การดำเนินการตามอำนาจดังกล่าวของรัฐเป็นการจำกัดเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชนที่เกินความเหมาะสมและเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็น กรณีจึงเป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน

๔.๓ กรณีการชุมนุมและปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับกลุ่ม นปช. เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓

ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓ เวลาประมาณ ๑๒.๐๐ น. แกนนำกลุ่ม นปช. บนเวทีปราศรัยที่สะพานผ่านฟ้าลีลาศได้ประกาศเตือนผู้ชุมนุมว่า เจ้าหน้าที่ทหารจะสลายการชุมนุม ด้านเจ้าหน้าที่ทหารได้รับคำสั่งให้เปิดเส้นทางจราจรจากบริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ที่จะมุ่งหน้าสู่สะพานพระราม ๘ และสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้า โดยมีกองทัพบกที่ ๑ กองพลที่ ๑ รักษาพระองค์ มณฑลทหารบกที่ ๑๑ กองพลทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ หน่วยบัญชาการป้องกันภัยทางอากาศกองทัพบก กองพลทหารม้าที่ ๒ รักษาพระองค์ หน่วยปฏิบัติการพิเศษกองทัพบก และหน่วยบินเฉพาะกิจ ศอฉ. ปฏิบัติภารกิจ

เวลา ๑๓.๑๐ น. กลุ่ม นปช. ประมาณ ๕๐๐ คน นำโดยนายขวัญชัย ไพรพนา ได้เดินทางไปที่กองทัพนาคที่ ๑ เพื่อเรียกร้องไม่ให้เจ้าหน้าที่ทหารนำกำลังออกมาสลายการชุมนุม โดยกลุ่ม นปช. พยายามป็นกำแพงและขว้างปาสิ่งของเข้าใส่เจ้าหน้าที่ทหารและอาคารสถานที่ของ กองทัพนาคที่ ๑ เจ้าหน้าที่ทหารได้แจ้งเตือนด้วยเครื่องขยายเสียงให้ยุติการกระทำที่ก่อให้เกิด ความเสียหาย แต่กลุ่ม นปช. ไม่ยุติการกระทำและยังคงป็นกำแพงและขว้างปาสิ่งของใส่เจ้าหน้าที่ ทหารและอาคารสถานที่ของกองทัพนาคที่ ๑ อย่างต่อเนื่องและรุนแรงมากขึ้น เจ้าหน้าที่ทหาร จึงได้ฉีดน้ำ ยิงแก๊สน้ำตา และกระสุนยางใส่ผู้ชุมนุม จนกระทั่งเจ้าหน้าที่ทหารสามารถเคลื่อน ออกมา และเคลื่อนกำลังไปตามถนนราชดำเนินนอกและเกิดการปะทะกับผู้ชุมนุม จนกระทั่ง กลุ่มผู้ชุมนุมถอยไปจนถึงบริเวณหน้าสำนักงานองค์การสหประชาชาติ และเกิดการปะทะกับ เจ้าหน้าที่ทหารอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่รุนแรง

ตั้งแต่เวลา ๑๔.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. เกิดการปะทะระหว่างเจ้าหน้าที่ทหารกับกลุ่ม นปช. บริเวณสะพานมัฆวานรังสรรค์และสะพานชมัยมรุเชฐ ทำให้ทั้งสองฝ่ายต่างได้รับบาดเจ็บ ประมาณ ๑๐๐ คน จนกระทั่งเวลา ๑๘.๐๐ น. กลุ่ม นปช. ผลักดันเจ้าหน้าที่ทหารให้ถอยร่นจาก สะพานมัฆวานรังสรรค์ไปถึงแยกมัสกวัน

เวลาประมาณ ๑๗.๐๐ น. บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยมีกลุ่ม นปช. จำนวน มาก พยายามผลักดันเจ้าหน้าที่ทหารให้ถอยไปยังสะพานเฉลิมวันชาติ โดยกลุ่ม นปช. จัดให้ เด็ก สตรี พระสงฆ์ และผู้ร่วมชุมนุมทั่วไปอยู่ในแถวแรก แต่เมื่อมีการผลักดันกันประมาณ ๑๐ นาที กลุ่มชายฉกรรจ์ขยับขึ้นมาด้านหน้าพร้อมด้วยอาวุธหรือสิ่งเทียมอาวุธ เช่น ไม้ปลาย แหลม ระเบิดเพลิง ประทัดยักษ์ ก้อนอิฐ หนังสติ๊กที่ใช้ฉีดเป็นกระสุน เป็นต้น รวมทั้งใช้กำลัง ทำร้ายเจ้าหน้าที่ทหารจนได้รับบาดเจ็บ ต่อมา มีเสียงระเบิดดังขึ้นหลายครั้ง พร้อมทั้งมีการปา ระเบิดควัน และกลุ่ม นปช. ได้แย่งอาวุธปืนไปจากเจ้าหน้าที่ทหาร

เวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. เป็นต้นไป สถานการณ์มีความรุนแรงและตึงเครียด เป็นลำดับ เจ้าหน้าที่ทหารได้ยิงแก๊สน้ำตาลงมาจากเฮลิคอปเตอร์ใส่ผู้ชุมนุมเป็นระยะ และมีการปะทะหลายจุด เช่น บริเวณสี่แยกคอกวัว หน้าโรงเรียนสตรีวิทยา

เวลาประมาณ ๑๙.๐๐ น. บริเวณสี่แยกคอกวัว สถานการณ์รุนแรงขึ้น เจ้าหน้าที่ทหารเจรจาขอพื้นที่คืนจากกลุ่มผู้ชุมนุมแต่ไม่เป็นผล กลุ่มผู้ชุมนุมด่าทอเจ้าหน้าที่ทหาร ขว้างปาสิ่งของใส่เจ้าหน้าที่ทหาร และปรากฏชายชุดดำติดอาวุธปะปนอยู่กับกลุ่ม นปช. และมี ชายชุดดำช่มอยู่บนอาคารบริเวณนั้นด้วย โดยไม่สามารถยืนยันว่าเป็นฝ่ายใด มีการไปถึงแก๊ส ปิกนิกใส่เจ้าหน้าที่ทหาร หลังจากนั้น เจ้าหน้าที่ทหารได้รับคำสั่งให้เปิดเส้นทางการจราจร โยนแก๊สน้ำตาและยิงกระสุนยางใส่ผู้ชุมนุม ขณะเดียวกัน ผู้ชุมนุมบางรายได้โยนแก๊สน้ำตาลงไป ใส่เจ้าหน้าที่ทหาร จนทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บจากการปะทะของทั้งสองฝ่าย

เวลาประมาณ ๑๙.๓๐ น. เจ้าหน้าที่ทหารที่ประจำอยู่บริเวณถนนตะนาว สี่แยกคอกวัว ถูกยิงด้วยลูกระเบิดเอ็ม ๗๙ จำนวนหลายลูกจากกองกำลังไม่ทราบฝ่าย ทำให้

เจ้าหน้าที่ทหารได้รับบาดเจ็บเป็นจำนวนมากและดำเนินการถอนกำลังออกจากพื้นที่ ซึ่งขณะนั้นผู้บังคับบัญชาได้เรียกผู้บังคับหน่วยเข้าร่วมประชุมบริเวณหน้าโรงเรียนสตรีวิทยา ระหว่างการประชุมปรากฏว่า มีแสงเลเซอร์ชี้เป้าหมายยังจุดที่ผู้บังคับบัญชากำลังประชุมกัน หลังจากนั้น มีระเบิดจำนวน ๑ ลูก ตกลงบริเวณที่ประชุมนายทหาร ทำให้เจ้าหน้าที่ทหารเสียชีวิต ๒ ราย ได้แก่ พันเอก ร่มเกล้า ชูธรรม และสิบโท ภูริวัฒน์ ประพันธ์ นอกจากนี้ ยังมีผู้ได้รับบาดเจ็บอีกจำนวนมาก ได้แก่ พลตรี วลิต โรจนภักดี (ผบ.พล.ร.๒ รอ.) พันโท เกียรติศักดิ์ นันทโพธิ์เดช พันเอก ประวิตร ฉายะบุตร พันเอก สิงห์ทอง หมี่ทอง พันเอก สันติพงษ์ ธรรมปิยะ พันเอก ดนัย บุญตัน และพันเอก ธรรมบุญ วิถี จากนั้น กลุ่มชายฉกรรจ์หลายร้อยคนได้ใช้อาวุธทำร้ายเจ้าหน้าที่ทหารที่อยู่แถวหน้า เจ้าหน้าที่ทหารได้ถอนกำลัง และขณะที่กำลังถอนตัวออกจากบริเวณดังกล่าว กลุ่มผู้ชุมนุมที่เป็นชายฉกรรจ์ได้รุกไล่ติดตาม เจ้าหน้าที่ทหารบางรายถูกรุมทำร้ายและถูกควบคุมตัวไปพร้อมยึดอาวุธ ส่วนเจ้าหน้าที่ทหารที่อยู่ในรถสายพานลำเลียงพลถูกยิงได้รับบาดเจ็บและถูกทำร้าย ผู้ชุมนุมได้ยึดทำลายอาวุธและอุปกรณ์ต่างๆ บนรถสายพานลำเลียงพล เจ้าหน้าที่ทหารได้เจรจากับผู้ชุมนุมเพื่อขอให้ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากการปะทะและนำรถสายพานลำเลียงพลออกจากจุดที่เกิดเหตุ ระหว่างการเคลื่อนย้ายผู้ที่ได้รับบาดเจ็บเพื่อนำตัวส่งโรงพยาบาลปรากฏมีกลุ่มชายฉกรรจ์เข้าขัดขวางและนำตัวเจ้าหน้าที่ทหารที่ได้รับบาดเจ็บไปทำร้าย แต่มีกลุ่ม นปช. ด้วยกันเข้าไปห้ามและสามารถนำตัวเจ้าหน้าที่ทหารที่ได้รับบาดเจ็บส่งโรงพยาบาลได้ ต่อมา เจ้าหน้าที่ทหารได้รับคำสั่งให้ถอนกำลังกลับที่ตั้ง ในขณะเดียวกันนั้น ศพของผู้เสียชีวิตจำนวน ๔ ราย ที่ไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นฝ่ายใด และผู้ใดเป็นผู้กระทำ ถูกกลุ่ม นปช. นำไปรวมที่เวทีปราศรัยสะพานผ่านฟ้าลีลาศ เหตุการณ์สงบลงเวลาประมาณ ๒๑.๐๐ น.

ศูนย์บริการการแพทย์ฉุกเฉินกรุงเทพมหานคร (ศูนย์เอราวัณ) ได้รวบรวมข้อมูลผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากสถานการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ในวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓ มีผู้บาดเจ็บ จำนวน ๘๖๓ คน (พลเรือน ๕๑๙ คน เจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจ ๓๔๔ คน) ผู้เสียชีวิต จำนวน ๒๓ คน (พลเรือน ๒๒ คน เจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจ ๕ คน) รวมผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต ทั้งหมด ๘๘๖ คน

ความเห็น

กรณีมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า การจัดการชุมนุมของกลุ่ม นปช. เป็นการชุมนุมตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองไว้หรือไม่ และเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจตามขอบเขตของรัฐธรรมนูญหรือไม่

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ บัญญัติว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตาม

บทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสะดวก
ของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศ
อยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้
กฎอัยการศึก”

การชุมนุมในที่สาธารณะ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๕๐ ถือเป็นสิทธิและเสรีภาพอันชอบธรรม ทั้งนี้ ต้องเป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ
ซึ่งสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๒๑ สิทธิ
ในการชุมนุมโดยสงบย่อมได้รับการรับรอง การจำกัดการใช้สิทธินี้จะกระทำมิได้ นอกจากจะ
กำหนดโดยกฎหมายและเพียงพอที่จำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์แห่งความ
มั่นคงของชาติ หรือความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุข หรือศีลธรรมของ
ประชาชน หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

ดังนั้น ผู้ใช้สิทธิและเสรีภาพการชุมนุมในที่สาธารณะจึงมีหน้าที่โดยปริยาย
ที่ต้องชุมนุมในลักษณะที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลอื่นน้อยที่สุด แต่จากหลักฐานที่ปรากฏทาง
สื่อมวลชน และจากการให้ปากคำของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ สรุปได้ว่า การชุมนุมของกลุ่ม นปช.
เป็นการชุมนุมที่เกินขอบเขต และการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันไม่ใช่วิธีปฏิบัติปกติ เช่น การ
โต้ตอบต่อฝ่ายรัฐบาล การบุกยึดรัฐสภา การปิดกั้นถนน การตรวจค้นรถประชาชน การสกัดกั้น
รถขนส่งเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ การยึดรถไฟไม่ให้เดินทางเข้ามาสมทบในส่วนกลาง การขู่จะ
บุกยึดหรือเผาศาลากลางจังหวัด นอกจากนี้ มีการปรากฏตัวของบุคคลไม่ทราบฝ่าย (ชายชุดดำ)
ฉวยโอกาสสร้างสถานการณ์ให้เกิดความวุ่นวาย ด้วยการใช้อาวุธสงคราม เครื่องยิงระเบิด ยิงใส่
เจ้าหน้าที่ของรัฐ จนเกิดการปะทะ มีการบาดเจ็บ ล้มตาย และทรัพย์สินทางราชการเสียหาย
สิ่งเหล่านี้ถือเป็นพฤติกรรมอันไม่ใช่วิธีปฏิบัติปกติ ซึ่งแกนนำผู้ชุมนุมต้องมีหน้าที่ในการระมัดระวัง
และรับผิดชอบป้องกันไม่ให้ผู้ไม่ประสงค์ดีเข้ามาแทรกแซงและใช้ความรุนแรงเพื่อให้การชุมนุม
กลายเป็นการชุมนุมที่ไม่สงบลุกลามเป็นความรุนแรง มีการใช้อาวุธสงครามที่ร้ายแรง และจาก
เหตุการณ์ดังกล่าวเห็นว่ามีเจตนาฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ รวมถึง
การใช้และปิดกั้นพื้นที่ที่เกิดขึ้นเป็นการกระทำที่เกินกว่าจำเป็น อีกทั้งการกระทำดังกล่าวก่อ
ความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนโดยทั่วไป การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการกระทำอันเกินส่วน
จนกระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่นในการใช้ชีวิตโดยปกติทั่วไป และเป็นการใช้สิทธิเกินกว่าที่
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติรับรองคุ้มครองไว้ และการที่
ผู้ชุมนุมได้ปิดถนนราชดำเนินและบริเวณใกล้เคียง ยังถือเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติจราจร
ทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.
๒๕๔๙ ซึ่งบัญญัติห้ามไม่ให้ชุมนุมหรือใช้พื้นที่ถนนหลวง รวมทั้ง ไล่ทางในการชุมนุมหรือ

เดินขบวนก่อนได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าหน้าที่ หรือพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นต้น อีกทั้งยังพบว่า ระหว่างการเผชิญหน้าระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่ทหาร ในบางโอกาส บางสถานที่ กลุ่มผู้ชุมนุมมีการใช้เด็กและสตรีอยู่แถวหน้าในลักษณะโล่มนุษย์ เป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมและขาดความระมัดระวังภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก สตรี จึงเห็นว่า เป็นการกระทำที่นอกเหนือจากที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

ในการสลายการชุมนุม หรือการสั่งยุติการชุมนุม หรือการขอคืนพื้นที่ของรัฐบาลเป็นการกระทำที่ขัดด้วยกฎหมายและกติการะหว่างประเทศหรือไม่ นั้น จากการชุมนุมอันเกินส่วนและกระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่น รวมถึง ผู้ที่ไม่ได้ร่วมในการชุมนุมกับกลุ่ม นปช. รัฐบาลโดยการสั่งการของผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินจึงมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ทหารขอคืนพื้นที่ที่กลุ่มผู้ชุมนุมใช้ชุมนุมเกินส่วน เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓ การปฏิบัติดังกล่าวเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนทั่วไป ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองไว้ โดยมีการขอคืนพื้นที่ผิวการจราจรบริเวณถนนราชดำเนินกลาง จากแยกอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยไปยังสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้า ถนนราชดำเนินนอก จากแยกมัสกวันถึงแยก จปร. และบริเวณถนนพิษณุโลก จากสะพานชมัยมรุเชฐถึงแยกวังแดง การขอคืนพื้นที่ดังกล่าวเห็นได้ว่า ในเบื้องต้นรัฐบาลได้ดำเนินการไปตามมาตรการที่ได้ประกาศไว้ก่อนที่จะมีการรुकืบเข้าปิดล้อมพื้นที่ โดยใช้การเจรจา ประกาศเตือน และใช้มาตรการตามที่ประกาศไว้ คือ การใช้โล่ กระบอง น้ำแรงดันสูง แก๊สน้ำตา กระสุนยาง เป็นต้น ซึ่งการกระทำของรัฐบาลเป็นการกระทำภายใต้กฎหมายที่ให้อำนาจไว้ แต่เมื่อพิจารณาถึงเหตุการณ์และความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ชุมนุมใช้เด็กและสตรีเป็นโล่มนุษย์ ใช้ไม้ปลายแหลม ก้อนอิฐตัวหนอน หนังสือที่ใช้น็อตเป็นลูกกระสุน รวมทั้งมีพยานบุคคลยืนยันว่า ผู้ชุมนุมบางรายมีอาวุธปืนทำการต่อต้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และยังมีกลุ่มชายชุดดำมีอาวุธที่พร้อมจะใช้ความรุนแรงได้ตลอดเวลาปะปนอยู่กับกลุ่มผู้ชุมนุม อันอาจก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ทหารและประชาชนทั่วไปได้ เจ้าหน้าที่ทหารจึงมีความจำเป็นต้องป้องกันตนเองและผู้อื่นให้พ้นจากภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงตัว ที่รุนแรงอาจทำให้ถึงแก่ชีวิต หรือได้รับบาดเจ็บได้โดยไม่สามารถใช้วิธีป้องกันอย่างอื่นได้

อย่างไรก็ตาม การรुकืบเข้าปิดล้อมพื้นที่ของรัฐบาล ในวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓ ขาดการวางแผนที่ดีทั้งการดำเนินการในเชิงรุกและการป้องกัน ส่งผลให้มีการใช้วิธีการรुकืบเข้าปิดล้อมพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้เฮลิคอปเตอร์ทิ้งแก๊สน้ำตาใส่ผู้ชุมนุม การรुकืบเข้าปิดล้อมในเวลากลางคืน ซึ่งเป็นวิธีการที่สุ่มเสี่ยงต่อการแทรกแซงจากกลุ่มบุคคลที่ไม่หวังดี

ที่ควยโอกาสสร้างความวุ่นวายต่อสถานการณ์ดังกล่าว จนเกิดการปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและกลุ่มผู้ชุมนุม เป็นเหตุให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตจำนวนมาก การกระทำของรัฐบาล แม้รับฟังได้ว่าเป็นการป้องกันตนเองและบุคคลอื่นให้พ้นจากภัยอันตรายต่อชีวิตและร่างกาย หรือเพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิดอาญาร้ายแรงหรือเพื่อกระทำการจับกุมผู้ที่กระทำอันตรายหรือต่อผู้ขัดขวางเจ้าพนักงานก็ตาม แต่ต้องไม่ทำเกินกว่าเหตุ นอกเสียจากไม่สามารถใช้มาตรการอื่นแทนได้ แต่การกระทำที่เป็นเหตุให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตจำนวนมาก การกระทำของรัฐจึงเป็นการกระทำโดยประมาทและประเมินสถานการณ์ที่ผิดพลาด จึงเป็นเรื่องที่รัฐบาลไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบได้ อีกทั้งรัฐบาลมีหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายอื่นได้กำหนดไว้ รัฐบาลจึงต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากความประมาทนั้น ตลอดจนดำเนินการให้ความช่วยเหลือและเยียวยาตามสมควรแก่ผู้ที่ได้รับความสูญเสียจากเหตุการณ์ดังกล่าวให้ครบถ้วนและทั่วถึงอย่างแท้จริง ทั้งในส่วนของผู้ชุมนุม เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนที่ได้รับความเสียหาย ตลอดจนการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากเหตุการณ์นี้ เป็นผลมาจากการกระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งรัฐต้องมีหน้าที่ในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมต่อไป

นอกจากนี้ เหตุระเบิดในที่ประชุมนายทหารในพื้นที่ โดยปรากฏข้อเท็จจริงเป็นภาพหรือถ้อยคำของพยานว่ามีการใช้แสงเลเซอร์ชี้เป้าก่อนนั้น แสดงให้เห็นได้ว่าการวางแผนเพื่อฆาตกรรมเจ้าหน้าที่ทหารที่อยู่ในที่ประชุมในวันนั้น ซึ่งเป็นผลให้พันเอก ร่มเกล้า จูธรรม และสิบโท ภูริวัฒน์ ประพันธ์ ถึงแก่ความตาย อันเป็นการกระทำผิดอาญาฐานฆ่าคนตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ซึ่งรัฐโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องต้องสืบสวนหาผู้กระทำความผิดมาลงโทษ รวมทั้งสอบสวนหาที่มาของอาวุธร้ายแรงชนิดต่างๆ ที่ใช้ในการชุมนุมเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

สำหรับกรณีการเสียชีวิตของนายสิทธิโรยิกิ มุราโมโต ผู้สื่อข่าวชาวญี่ปุ่น สำนักข่าวรอยเตอร์ กรณีดังกล่าวกรมสอบสวนคดีพิเศษได้รับเป็นคดีพิเศษและดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมแล้ว เมื่อหน่วยงานที่มีอำนาจโดยตรงได้ดำเนินการตามกฎหมายแล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้

ส่วนกรณีการเสียชีวิตของกลุ่ม นปช. ขณะนี้ กรณีดังกล่าวอยู่ในขั้นตอนตามกระบวนการยุติธรรมแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้เช่นกัน

กล่าวโดยสรุป สำหรับกรณีของชายชุดดำ กรณีการเสียชีวิตของผู้ชุมนุมเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้สื่อข่าว และประชาชนจากเหตุการณ์ครั้งนี้ทุกราย รวมถึง ผู้ได้รับบาดเจ็บและทรัพย์สินได้รับความเสียหายด้วย รัฐบาลโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องใช้หลักวิชาการตามกำลังความรู้ความสามารถในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมอย่างเต็มที่ และไม่มีการเลือกปฏิบัติ โดยควรดำเนินการสืบสวนสอบสวนและคลี่คลายให้สังคมได้รับรู้ พร้อมทั้งลงโทษผู้กระทำความผิด

ตามกระบวนการยุติธรรมด้วย ทั้งนี้ เพื่อทำความจริงให้ปรากฏ และนำมาซึ่งความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม

๔.๔ กรณีผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตจากระเบิดเอ็ม ๗๙ บริเวณแยกศาลาแดง เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓

ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้โดยสรุปว่า เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๓ เวลาประมาณ ๑๓.๐๐ น. กลุ่มประชาคมสีลม กลุ่มคนเสื้อหลากสี (กลุ่มประชาชนเพื่อพิทักษ์ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หรือเครือข่ายพลเมืองอาสาปกป้องแผ่นดิน) และชมรมนักธุรกิจเพื่อประชาธิปไตยหลายพันคนได้ชุมนุมริมทางเท้าหน้าอาคารสีลมคอมเพล็กซ์ ถนนสีลม เพื่อแสดงความไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ต่อมา ประชาชนย่านสีลมและประชาชนที่เดินทางผ่านย่านสีลม ได้รวมตัวกันบริเวณใกล้กับสถานีรถไฟใต้ดินสีลม (แยกศาลาแดง) โดยมีการโบกธงชาติ พร้อมทั้งตะโกนขับไล่และด่าทอกลุ่ม นปช. ทำให้กลุ่มผู้ชุมนุมทั้งสองฝ่ายใช้วาจาตอบโต้และยั่วยุกัน

ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓ มีกลุ่มผู้ชุมนุมเสื้อหลากสีจำนวนมาก รวมชุมนุมบริเวณถนนสีลมใกล้แยกศาลาแดง ส่วนกลุ่ม นปช. ชุมนุมบริเวณฝั่งโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และสวนลุมพินี โดยมีแนวป้องกันและรถควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่ตำรวจจอดปิดกั้นกลุ่มผู้ชุมนุมทั้งสองฝ่ายกลางแยกศาลาแดง ผู้ชุมนุมทั้งสองฝ่ายต่างตอบโต้กันด้วยวาจาไปมา มีการยิงหนังสติ๊กและขว้างปาสิ่งของใส่กัน จนเวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น. เกิดเหตุระเบิดเอ็ม ๗๙ ขึ้น บริเวณด้านบนสถานีรถไฟบีทีเอสศาลาแดง ซึ่งขณะนั้นมีประชาชนจำนวนมากอยู่บนสถานีดังกล่าว ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวน ๓ คน เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ ๑ ราย ประชาชน ๑ ราย และเจ้าหน้าที่ทหาร ๑ นาย โดยที่ผู้บาดเจ็บรายหนึ่งให้การว่าวิถึระเบิดถูกยิงมาจากฝั่งสวนลุมพินี ต่อมา เวลาประมาณ ๒๐.๓๐ น. เกิดเหตุระเบิดเอ็ม ๗๙ อีก ใกล้กับโรงแรมดุสิตธานี ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บ มีพยานซึ่งอยู่ในเหตุการณ์และได้รับบาดเจ็บให้การว่าทิศทางการยิงมาจากฝั่งกลุ่ม นปช. และเมื่อเกิดเหตุระเบิดขึ้นนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจบริเวณแยกศาลาแดงไม่ได้ให้ความช่วยเหลือประชาชน และหลบออกจากพื้นที่ดังกล่าว ต่อมา เวลาประมาณ ๒๐.๔๕ น. ได้เกิดระเบิดเอ็ม ๗๙ ขึ้นอีก หน้าธนาคารกรุงศรีอยุธยา ถนนสีลม ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนหนึ่ง และเสียชีวิต ๑ ราย ข้อเท็จจริงยังปรากฏจากการให้การของพยาน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ทหารที่อยู่บนสถานีรถไฟบีทีเอสศาลาแดง พยานผู้ได้รับบาดเจ็บจากระเบิดเอ็ม ๗๙ และจากพยานคนกลางซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมว่า ก่อนที่จะมีการยิงลูกระเบิดเอ็ม ๗๙ จะมีการจุดประทัด หรือพลุ ตะไล เสียงดังมาจากฝั่งกลุ่ม นปช. เป็นชุดและมีเสียงระเบิดปะปนอยู่ในนั้นด้วย และมีพยานเห็นควันพลุ ตะไล ลอยอยู่เหนืออาคาร ภปร. ในโรงพยาบาล

จุฬาลงกรณ์ ซึ่งใกล้เคียงกับบริเวณที่กลุ่ม นปช. ชุมนุมอยู่ นอกจากนี้ ระหว่างเกิดเหตุ พยานซึ่งเป็นอาสาสมัครเครือข่ายสันติวิธีได้ให้ข้อเท็จจริงว่า เมื่อเวลาประมาณ ๑๙.๐๐ น. พยานได้เดินไปด้านหลังบังเกอร์ของกลุ่ม นปช. ได้ยินแกนนำประกาศบนรถขยายเสียงหลายครั้งเป็นระยะๆ ว่า ให้ผู้ชุมนุมเข้าไปอยู่ในแนวรถขยายเสียง อย่าไปอยู่ระหว่างแนวบังเกอร์ป้องกันกับรถขยายเสียง หากใครอยู่ในแนวดังกล่าวจะต้องรับผิดชอบชีวิตตนเอง และต่อมา เวลา ๒๐.๐๐ - ๒๐.๔๕ น. ก็เกิดเหตุระเบิดเอ็ม ๗๙ ขึ้น หลังจากที่ได้แกนนำกลุ่ม นปช. ประกาศไม่นานนัก

โดยสรุป คือ พยานที่อยู่ในเหตุการณ์ให้ข้อเท็จจริงสอดคล้องต้องกัน โดยเชื่อว่าการยิงลูกระเบิดเอ็ม ๗๙ บริเวณถนนสีลม แยกศาลาแดง เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓ มีทิศทางมาจากฝั่งที่กลุ่ม นปช. ชุมนุมกันอยู่ จากเหตุการณ์ดังกล่าว มีผู้เสียชีวิต จำนวน ๑ คน และบาดเจ็บ จำนวน ๗๙ คน สถานีรถไฟฟ้ามหานครสายเฉลิมรัชมงคล อันเป็นทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อการบริการสาธารณะได้รับความเสียหาย และทรัพย์สินของประชาชนเสียหายจำนวนหนึ่งด้วย

สำหรับการสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดนั้น ปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๓ พนักงานสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือ ดีเอสไอ ได้ควบคุมตัว นายเจมส์ ลิงห์สิทธิ์ คนสนิทของพลตรี ชัตติยะ สวัสดิผล หรือ เสธ.แดง อดีตผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก มาขออำนาจศาลฝากขัง โดยนายเจมส์ ลิงห์สิทธิ์ เป็นผู้ต้องหาตามหมายจับของศาลอาญา เนื่องจากเป็นหัวหน้ากองกำลังติดอาวุธของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ หรือ นปช. ในการก่อวินาศกรรมต่อต้านเจ้าหน้าที่ของรัฐ และยังถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ยิงระเบิดชนิดเอ็ม ๗๙ ใส่สถานีรถไฟฟ้ามหานครสายเฉลิมรัชมงคล และบริเวณถนนสีลม ในช่วงการชุมนุมของกลุ่ม นปช. เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓ ซึ่งเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษติดตามจับกุมผู้ต้องหาได้ที่บริเวณหน้าบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ เบื้องต้น ผู้ต้องหาให้การภาคเสธว่าได้ร่วมชุมนุมกับกลุ่ม นปช. และรู้จักกับพลตรี ชัตติยะฯ จริง แต่ไม่ได้เป็นผู้ยิงระเบิดชนิดเอ็ม ๗๙ ตามที่ถูกกล่าวหา ศาลพิจารณาลงโทษผู้ต้องหาไม่คัดค้าน จึงอนุญาตให้ฝากขังได้ตามคำร้อง และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ศาลอาญาได้อนุญาตให้ประกันตัวนายเจมส์ ลิงห์สิทธิ์ โดยตีราคาประกันหลักทรัพย์ ๖๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมวางเงื่อนไขห้ามยุ่ง ปลูกป่า และห้ามเดินทางออกนอกประเทศ ยกเว้นจะได้รับอนุญาตจากศาล

ศูนย์บริการการแพทย์ฉุกเฉินกรุงเทพมหานคร (ศูนย์เฮอร์วัด) ได้รวบรวมข้อมูลผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากสถานการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓ ว่ามีผู้บาดเจ็บ จำนวน ๑๐๐ คน (พลเรือน ๙๔ คน เจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจ ๖ คน) ผู้เสียชีวิต จำนวน ๑ คน ซึ่งเป็นพลเรือน รวมผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต ทั้งหมด ๑๐๑ คน

ความเห็น

ประเด็นที่ต้องพิจารณามีว่า

ประเด็นที่หนึ่ง การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดูแลความสงบเรียบร้อยพื้นที่บริเวณแยกศาลาแดงในช่วงเวลาดังกล่าว แต่ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ หรือปล่อยให้มีการใช้ความรุนแรงจนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ยิงลูกระเบิดเอ็ม ๗๙ ขึ้น เป็นเหตุให้มีประชาชนเสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บดังกล่าว นั้น มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่

ประเด็นที่สอง การกระทำของผู้ชุมนุมเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพที่เกินขอบเขตตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้หรือไม่

พิจารณาจากข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานแล้ว ในประเด็นที่หนึ่งที่ต้องพิจารณาว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดูแลความสงบเรียบร้อยพื้นที่บริเวณแยกศาลาแดงในช่วงเวลาดังกล่าว แต่ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ หรือปล่อยให้มีการใช้ความรุนแรงจนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ยิงลูกระเบิดเอ็ม ๗๙ ขึ้น เป็นเหตุให้มีประชาชนเสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บดังกล่าว มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ นั้น

เหตุการณ์การเผชิญหน้าและตอบโต้กันของกลุ่มผู้ชุมนุมสองฝ่ายดังกล่าว รัฐบาลได้มอบให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้เข้ามาแก้ไขสถานการณ์ แต่จากพยานหลักฐาน นอกจากเจ้าหน้าที่ตำรวจจะนำรถควบคุมผู้ต้องขังมาขึ้นบริเวณสี่แยกศาลาแดงแล้ว ก็มิได้พยายามดำเนินการอื่นใดให้เหตุการณ์สงบลง จนต้องมีผู้ติดต่อขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมาตั้งแนวป้องกัน แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ไม่ได้เข้ามาตั้งแนวป้องกันในทันที และเมื่อมาตั้งแนวป้องกันไม่นานก็สลายตัวไป โดยอ้างเหตุผลว่าเป็นการยั่วยุอารมณ์ผู้ชุมนุมฝั่งถนนสีลมมากขึ้น จนกระทั่งเมื่อมีเหตุระเบิดเกิดขึ้น ในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓ มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต ขณะเกิดเหตุเจ้าหน้าที่ตำรวจได้หลบออกไปไม่ให้การช่วยเหลือประชาชน แต่ปล่อยให้ประชาชนต้องช่วยเหลือกันเอง และมีเจ้าหน้าที่ทหารเข้ามาช่วยเหลือด้วย การกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในเหตุการณ์ดังกล่าว เห็นได้ว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยที่รัฐบาลและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ไม่มีการวางแผนที่ดีพอในการปกป้องรักษาความปลอดภัยให้แก่ประชาชน และมีลักษณะที่อาจทำให้ถูกมองได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ จึงถือได้ว่ารัฐบาลและเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในเหตุการณ์ดังกล่าวละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งรัฐบาลควรดำเนินการปกป้องสิทธิของประชาชนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมให้มากกว่านี้

ทั้งนี้ จากเหตุการณ์ความรุนแรงดังกล่าว ทำให้มีผู้เสียชีวิต ๑ ราย และมีผู้ได้รับบาดเจ็บเป็นจำนวน ๑๐๐ คน จึงถือเป็นเหตุการณ์ที่มีการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาเกิดขึ้นอีกด้วย ซึ่งรัฐบาลโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือกรมสอบสวนคดีพิเศษ

มีหน้าที่ที่จะต้องสืบสวนสอบสวน เพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีและรับโทษตามกฎหมายต่อไป

สำหรับประเด็นที่สองที่ต้องพิจารณาว่า การกระทำของผู้ชุมนุมเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพที่เกินขอบเขตตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้หรือไม่ นั้น

เห็นว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นมีพยานหลักฐานแสดงให้เชื่อได้ว่าการชุมนุมของกลุ่ม นปช. เป็นการชุมนุมที่ส่งผลทำให้เกิดความรุนแรง การสูญเสียชีวิต บาดเจ็บ และทรัพย์สินได้รับความเสียหายต่อเนื่องมาโดยตลอด และในคืนวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓ มีพยานบุคคลที่เห็นว่า ลูกกระเบิดเอ็ม ๗๙ ถูกยิงมาจากทิศทางและบริเวณที่กลุ่ม นปช. ใช้เป็นที่ชุมนุม และยังมีพยานบุคคลที่ได้ยินแกนนำของกลุ่ม นปช. ประกาศผ่านทางเครื่องขยายเสียงในทำนองที่ทำให้เข้าใจได้ว่า แกนนำของกลุ่ม นปช. รับรู้ล่วงหน้าแล้วว่าจะมีเหตุการณ์อันตรายที่อาจถึงแก่ชีวิตเกิดขึ้นในบริเวณดังกล่าวและในช่วงระยะเวลาอันใกล้ ซึ่งภายหลังก็ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษได้ติดตามจับกุมนายเจมส์ สิงห์สิทธิ์ ซึ่งเป็นคนสนิทของพลตรี ชัตติยะ สวัสดิผล หรือ เสธ.แดง อดีตผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก หนึ่งในแกนนำของกลุ่ม นปช. โดยที่คดีดังกล่าว นายเจมส์ สิงห์สิทธิ์ ไม่ได้รับสารภาพ และปัจจุบันคดียังอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลอาญา

นอกจากนี้ การที่กลุ่ม นปช. มีการจุดพลุ ตะไล และประทัด ย่อมทำให้เห็นได้ว่า เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ในการอำพรางหรือปิดเบี่ยงการยิงลูกกระเบิดเอ็ม ๗๙ จนมีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บดังกล่าว ทั้งนี้ การจุดพลุ ตะไล และประทัด เพื่อข่มขู่กลุ่มผู้ชุมนุมเลื่อหลากสี และประชาชนทั่วไปนั้น ย่อมถือเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความวุ่นวาย เกิดเสียงดังสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ทั้งที่บริเวณดังกล่าวอยู่ติดกับโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ควรให้ความเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในชีวิตและร่างกายของผู้ป่วยที่พักรักษาตัวอยู่ รวมทั้งคำนึงถึงหลักมนุษยธรรม โดยไม่ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรทางการแพทย์ในการรักษาพยาบาล ดูแล และการนำส่งหรือเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าในเหตุการณ์นี้ การชุมนุมของกลุ่ม นปช. บริเวณแยกศาลาแดง มีการกระทำ หรือร่วมมือ หรือให้การสนับสนุนให้มีการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในชีวิต ร่างกาย และสิทธิในทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่เคารพต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๒ ที่บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย...” การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ในเหตุการณ์นี้ จึงเป็นการชุมนุมที่เกินกว่าสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองไว้ ถือไม่ได้ว่าเป็นการชุมนุมที่สงบและปราศจากอาวุธตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ ได้บัญญัติไว้ ทั้งยังเป็นการชุมนุมที่มีการกระทำอันเป็นความผิดกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหลายประการ ตลอดจนผลของความ

เดือดร้อนเสียหายที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมในเหตุการณ์นี้ ทำให้ถือได้ว่าการชุมนุมของกลุ่ม นปช. มีการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของบุคคลอื่นที่มีได้เกี่ยวข้องกับการชุมนุม

๔.๕ กรณีผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตบริเวณอนุสรณ์สถานแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๓

ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า สืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ในวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๓ ซึ่งกลุ่ม นปช. ได้ใช้กลุ่มมวลชนตั้งด่านปิดกั้นถนนพหลโยธินขาเข้า บริเวณอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และบริเวณทางแยกเข้าวัดพระธรรมกายใกล้กับตลาดไท โดยมีการตรวจค้นยานพาหนะทำให้การจราจรติดขัด ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนที่ใช้เส้นทางดังกล่าว ศอฉ. จึงได้ดำเนินการในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อเปิดการจราจร เป็นเหตุให้ในวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๓ กลุ่ม นปช. จึงได้มีการเคลื่อนมวลชนจากบริเวณสี่แยกราชประสงค์ เพื่อที่จะไปร่วมกับกลุ่ม นปช. ที่ตลาดไท โดยมีนายขวัญชัย ไพรพนา เป็นแกนนำ ในขบวนประกอบด้วยรถยนต์และรถจักรยานยนต์จำนวนมาก เดินทางไปตามถนนวิภาวดีรังสิต เมื่อถึงบริเวณอนุสรณ์สถานแห่งชาติ ได้ถูกสกัดกั้นโดยกำลังเจ้าหน้าที่ทหารและเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งยื่นเรียงหน้ากระดานถือโล่และกระบอง พร้อมเครื่องกีดขวาง ไม่ให้กลุ่มผู้ชุมนุมเดินทางไปตลาดไท เนื่องจาก ศอฉ. เห็นว่า หากปล่อยให้กลุ่ม นปช. ดังกล่าวมีการเคลื่อนขบวนไปร่วมกับกลุ่ม นปช. ที่ตลาดไท จะทำให้เกิดเหตุการณ์ในลักษณะเช่นเดียวกับวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๓ คือ การจราจรติดขัดเป็นระยะทางยาว ประชาชนได้รับความเดือดร้อน

จากนั้นเวลาประมาณ ๑๓.๓๐ น. ได้เกิดเหตุการณ์ปะทะระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่ทหาร บริเวณถนนวิภาวดีรังสิต ขาออก หน้าโรงเรียนสังคีตวิทยา โดยกลุ่มผู้ชุมนุมได้เข้าประชิดแนววางกำลังของเจ้าหน้าที่ พยายามรื้อถอนเครื่องกีดขวาง มีการใช้หนังสติ๊กยิงใส่เจ้าหน้าที่โดยใช้หัวฉีดก้อนหิน ลูกเหล็ก ลูกแก้วเป็นกระสุน มีการขว้างก้อนอิฐ ระเบิดปิงปอง รวมทั้งมีบางส่วนใช้ปืนพกยิงใส่เจ้าหน้าที่ทหาร ขณะที่ฝ่ายเจ้าหน้าที่ทหารมีการใช้แก๊สน้ำตา กระสุนยางและกระสุนจริง ระหว่างการปะทะมีผู้ได้รับบาดเจ็บทั้งสองฝ่าย นอกจากนี้ ยังทำให้ประชาชนที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ได้รับบาดเจ็บจากการปะทะกันของทั้งสองฝ่ายอีกด้วย

ต่อมา เวลา ๑๕.๓๐ น. ฝ่ายเจ้าหน้าที่ทหารกลุ่มหนึ่งใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะ มีเจ้าหน้าที่ทหารซ้อนท้ายคันละ ๑ นาย ได้ขับรถจักรยานยนต์เข้ามาทางด้านหลัง กลุ่มผู้ชุมนุม นปช. มุ่งหน้าไปยังแถวเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ทหารที่ตั้งแนวสกัดกั้นกลุ่ม นปช. ขณะนั้นได้เกิดเสียงปืนดังขึ้น กระสุนปืนทะลุหมวกเหล็กเข้าที่ศีรษะของพลทหาร ณรงค์ฤทธิ์ สาละ เป็นเหตุให้พลทหาร ณรงค์ฤทธิ์ ถึงแก่ความตายและจักรยานยนต์คันที่ พลทหาร ณรงค์ฤทธิ์

ซ้อนท้ายล้มลง จากการพิสูจน์บาดแผลของผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต ปรากฏว่า ผู้เสียชีวิต เป็นเจ้าหน้าที่ทหารถูกยิงด้วยปืนกระสุนจริงบริเวณศีรษะ และผู้บาดเจ็บหลายรายก็ถูกยิงด้วย ปืนกระสุนจริงเช่นกัน แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่าเป็นการยิงจากฝ่ายใด หรือใครเป็นผู้ยิง หรือยิง จากบริเวณใด

สุดท้ายเหตุการณ์ปะทะกันครั้งนี้จึงยุติลง เมื่อกลุ่มผู้ชุมนุม นปช. ได้สลายตัว ไปเมื่อเวลาประมาณ ๑๗.๐๐ น. จากเหตุการณ์ดังกล่าวมีเจ้าหน้าที่ทหารเสียชีวิต จำนวน ๑ นาย และได้รับบาดเจ็บ จำนวน ๓ นาย ประชาชนได้รับบาดเจ็บ จำนวน ๑๖ ราย

ในเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ สถานีตำรวจภูธรคูคตได้จับกุมผู้ชุมนุมกลุ่ม นปช. จำนวน ๗ คน ได้ที่บริเวณหน้าโรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา ตรงข้ามอนุสรณ์สถานแห่งชาติ พร้อมยึด ของกลาง ได้แก่ ไม้แกม หนังสือดี๊ก ลูกแก้ว หัวน๊อต สำเนาใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนของผู้ชุมนุม รายหนึ่ง ต่อมา ศาลได้พิพากษาจำคุกจำเลย ๖ คน ในความผิดฐานฝ่าฝืนพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ คนละ ๔ เดือน จำเลยให้การรับสารภาพ ลดโทษลงกึ่งหนึ่ง คงเหลือจำคุกคนละ ๒ เดือน

นอกจากเหตุการณ์ปะทะกันระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุม นปช. กับเจ้าหน้าที่ทหาร แล้วนั้น จากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารและเจ้าหน้าที่ตำรวจ ยังได้ตรวจพบผู้ต้อง สงสัยซบชักรถจักรยานยนต์มาตามช่องทางขาเข้าบริเวณทางเข้าฐานทัพอากาศดอนเมือง เมื่อพบ เจ้าหน้าที่จึงทิ้งรถและหลบหนีไป ตรวจพบลูกระเบิดเอ็ม ๗๙ จำนวน ๖๒ ลูก อยู่ในกระเป๋าสาน พร้อมบัตรประจำตัวประชาชน ทราบภายหลังว่า บุคคลดังกล่าวเป็นตำรวจสังกัดสถานีตำรวจภูธร ลำลูกกา (ซึ่งต่อมาได้เข้ามาขอตัวและถูกส่งฟ้องดำเนินคดีต่อศาลจังหวัดชัยภูมิ)

ศูนย์บริการการแพทย์ฉุกเฉินกรุงเทพมหานคร (ศูนย์เฮอร์วีน) ได้รวบรวมข้อมูล ผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากสถานการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ในวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๓ มี ผู้บาดเจ็บ จำนวน ๒๐ คน (พลเรือน ๑๔ คน เจ้าหน้าที่ทหาร ๒ คน) มีเจ้าหน้าที่ทหารเสียชีวิต จำนวน ๑ นาย รวมผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตทั้งหมด ๒๑ คน

ความเห็น

ประเด็นที่ต้องพิจารณามีว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการตั้ง ด้านสกัดกั้นกลุ่ม นปช. เพื่อขัดขวางมิให้เคลื่อนขบวนไปยังตลาดไท เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๓ จนกระทั่งเกิดการใช้ความรุนแรงปะทะกันระหว่างกลุ่ม นปช. กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นเหตุให้มี ผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตนั้น เป็นการกระทำที่มีกฎหมายให้อำนาจดำเนินการ หรือไม่ และเจ้าหน้าที่ ของรัฐได้ดำเนินการให้ถูกต้องเหมาะสมตามกฎหมาย ระเบียบ หรือขั้นตอนในการควบคุมฝูงชน แล้วหรือไม่

พิจารณาจากข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานแล้วเห็นว่า บทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๖๓ วรรคสอง

ประกอบกับข้อกำหนดตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๒๑ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ของการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธไว้ โดยสรุปว่า การจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใด บุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจงในการชุมนุมสาธารณะ และต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศกฎอัยการศึก โดยการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวต้องกระทำเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของเสรีภาพนั้นมิได้

จากข้อเท็จจริงปรากฏว่า รัฐบาลได้ใช้อำนาจในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ตั้งแต่วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ ซึ่งหลังจากนั้น นายกรัฐมนตรีได้ออกข้อกำหนดตามกฎหมายดังกล่าว มีผลทำให้การใช้เสรีภาพในการชุมนุมถูกระงับและจำกัดขอบเขตลง เนื่องจากข้อบัญญัติตามข้อกำหนดมีผลเป็นการห้ามบุคคลในการใช้สิทธิและเสรีภาพบางประการ เช่น ห้ามมิให้มีการชุมนุม ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคม ห้ามออกนอกเคสสถาน เป็นต้น การดำเนินการดังกล่าวจึงเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ แต่เนื่องจากการกระทำของรัฐบาลได้ใช้ดุลยพินิจเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ และเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน อันเป็นข้อยกเว้นที่จะจำกัดการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

สำหรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๓ การที่รัฐบาลโดย ศอฉ. ได้มีการสั่งการให้เจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจเข้าคลี่คลายสถานการณ์ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำที่เป็นการจูงใจละเมิดกฎหมาย และสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนทั่วไป การใช้พื้นที่สาธารณะและเส้นทางคมนาคม เช่นเดียวกับเหตุการณ์ในวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๓ โดยเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจได้วางกำลังสกัดกั้นขบวนของกลุ่ม นปช. บนถนนวิภาวดีรังสิต ขาออก บริเวณด้านข้างอนุสรณ์สถานแห่งชาติ และวางกำลังควบคุมการคมนาคมโดยรอบพื้นที่ เพื่อป้องกันการเพิ่มเติมกำลังของกลุ่ม นปช. รวมทั้งควบคุมบริเวณทางขึ้น-ลง และบนทางยกระดับดอนเมืองโทลล์เวย์ เพื่อป้องกันมิให้กองกำลังติดอาวุธใช้ทางยกระดับฯ ยิงอาวุธ หรือใช้ระเบิดโจมตีเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานบนถนนวิภาวดีฯ นั้น

แม้ ศอฉ. จะชี้แจงว่า เป็นการกระทำที่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ โดยมี การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ และได้มีการออกข้อกำหนดตามกฎหมายดังกล่าว อันมีผลทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการตั้งด่านสกัดกั้นการเคลื่อนขบวนของกลุ่ม นปช. ในเหตุการณ์นี้ เป็นไปตาม

หลักการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้แล้ว โดยในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายหรือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในเหตุการณ์นี้ เจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนจากเบาไปหาหนัก และใช้เครื่องขยายเสียงแจ้งให้กลุ่ม นปช. ทราบถึงการปฏิบัติในทุกขั้นตอนแล้ว จนกระทั่งในที่สุด เจ้าหน้าที่ที่มีความจำเป็นต้องใช้อาวุธเพื่อป้องกันตนเองและปกป้องประชาชนผู้บริสุทธิ์ แต่อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่าผลจากการปะทะกันระหว่างกลุ่ม นปช. กับเจ้าหน้าที่ทหารในเหตุการณ์ดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่มีเจ้าหน้าที่ทหารเสียชีวิต ๑ นาย จากอาวุธปืน และประชาชนตลอดจนเจ้าหน้าที่ทหารจำนวนหนึ่งได้รับบาดเจ็บ จึงถือได้ว่า มีการกระทำความผิดอันเป็นการกระทบต่อสิทธิมนุษยชนต่อประชาชนทั่วไป เจ้าหน้าที่ทหารซึ่งได้รับบาดเจ็บ และผู้เสียชีวิต

สำหรับการเสียชีวิตของ พลทหาร ณรงค์ฤทธิ์ สาละ นั้น แม้จะปรากฏว่ามีภาพเคลื่อนไหวจากสื่อมวลชนที่บันทึกภาพไว้ได้ แต่ก็เป็นการบันทึกภาพจากระยะไกลและมีความละเอียดภาพไม่ชัดเจนว่า เจ้าหน้าที่ทหารที่เสียชีวิตถูกยิงขณะหันหน้าไปในทิศทางใด ประกอบกับเจ้าหน้าที่ผู้ชันสูตรพลิกศพได้ให้ข้อมูลไว้ว่า ได้มีการชันสูตรพลิกศพโดยนำหมวกของเจ้าหน้าที่ทหารที่เสียชีวิตมาตรวจด้วย พบว่า กระสุนปืนทะลุหมวกเข้าขมับและฝังใน สาเหตุของการเสียชีวิตมาจากกระสุนปืนแตก สมองถูกทำลาย ตะกั่วกับทองแดงฝังอยู่ในกะโหลก หมวกมีรอยทะลุ ไม่พบเขม่า แสดงว่าเป็นการยิงจากระยะไกล รอยทะลุของหมวกอยู่ด้านซ้าย ขนาด ๐.๕ เซนติเมตร (๕ มิลลิเมตร) ทิศทางมาจากซ้ายไปขวา แต่ไม่จำเป็นว่า กระสุนจะถูกยิงมาจากทางซ้ายมือของผู้ตาย ขึ้นอยู่กับว่าขณะถูกยิง เจ้าหน้าที่ทหารผู้ตายกำลังหันหน้าไปในทิศทางใด ฉะนั้น การระบุทิศทางที่กระสุนถูกยิงมาจึงเป็นไปได้จากทุกทิศทาง สิ่งที่บอกได้ชัดเจนจากสภาพศพนี้ คือ ถูกยิงมาในแนวระนาบเท่านั้น ซึ่งต่อมา ศาลอาญาได้มีคำสั่งในคดีหมายเลขดำ ที่ อช.๔/๒๕๕๕ ที่พนักงานอัยการฝ่ายคดีอาญา ๕ เป็นโจทก์ยื่นคำร้องให้ไต่สวนชันสูตรการตายของพลทหาร ณรงค์ฤทธิ์ สาละ สังกัดกองพันทหารราบที่ ๒ กองพลทหารราบที่ ๙ จังหวัดกาญจนบุรี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๐ โดยศาลพิเคราะห์แล้วมีคำสั่งว่าผู้ตาย คือ พลทหาร ณรงค์ฤทธิ์ สาละ เสียชีวิตที่บริเวณถนนวิภาวดีรังสิต หน้าอนุสรณ์สถานแห่งชาติ เขตดอนเมือง เมื่อเวลา ๑๕.๐๐ น. ของวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๓ ถูกยิงด้วยกระสุนปืนความเร็วสูง ที่ยิงจากอาวุธของเจ้าหน้าที่ทหาร ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขณะนั้น โดยกระสุนปืนถูกที่หางคิ้วด้านซ้าย ทะลุกะโหลกศีรษะ ทำลายเนื้อเยื่อสมองเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย ดังนั้น เมื่อกรณีเป็นการไต่สวนในชั้นศาลแล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงไม่อาจก้าวล่วงมีคำวินิจฉัยในประเด็นนี้

นอกจากนี้ ความเสียหายต่างๆ ดังกล่าวทั้งหมดที่เกิดขึ้น ยังถือเป็นเหตุการณ์ที่มีการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย ซึ่งรัฐบาลโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือกรมสอบสวนคดีพิเศษมีหน้าที่ที่จะต้องสืบสวนสอบสวน เพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดมา

ดำเนินคดีและรับโทษตามกฎหมาย รวมทั้ง รัฐบาลควรดำเนินการให้มีการเยียวยาผู้เสียหายจากเหตุการณ์ดังกล่าวต่อไปอีกด้วย

๔.๖ กรณีการชุมนุมของกลุ่ม นปช. บริเวณรอบโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย และการเข้าไปตรวจค้นโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๓

ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ตั้งแต่ช่วงต้นเดือนเมษายน ๒๕๕๓ เป็นต้นมา การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ที่บริเวณสี่แยกราชประสงค์ได้ขยายวงกว้างไปถึงถนนราชดำริ บริเวณสวนลุมพินีและข้างโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ทำให้การทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ ผู้ป่วย และญาติของผู้ป่วยของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ได้รับผลกระทบจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ด้านถนนราชดำริมาอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดความเดือดร้อนทั้งเรื่องมลภาวะทางเสียงที่รบกวนผู้ป่วยที่รักษาตัวในอาคารต่างๆ ที่อยู่ติดกับถนนราชดำริ มีการตั้งด่านวางยางรถยนต์และไม้ไผ่ปิดกั้นกีดขวางทางเข้า-ออกโรงพยาบาล ตรวจค้นกระเป๋าของผู้ที่จะเดินทางเข้า-ออกโรงพยาบาล เข้าไปใช้พื้นที่ด้านหน้าอาคาร ๖๒. ภายในบริเวณโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์เพื่อชุมนุมในเวลา กลางคืน ผู้ชุมนุมส่วนหนึ่งเข้ามาเดินในโรงพยาบาลในยามวิกาล ตรวจค้นอาคารของโรงพยาบาล นอกจากนี้ ปรากฏว่าเมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๓ นายแพทย์รัฐพลี ภาคอรธ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ด้านผู้ป่วยวิกฤติ ได้เข้าไปเดินดูภายในบริเวณพื้นที่ชุมนุมของกลุ่ม นปช. รอบโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พบถึงแก๊สจำนวน ๕ ถัง บริเวณข้างโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ผังถนนราชดำริ เกรงว่าหากเกิดระเบิดขึ้นจะมีรัศมีการทำลายเป็นบริเวณกว้าง เพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จึงมีความจำเป็นต้องย้ายผู้ป่วยออกจากอาคาร ๖๒. และอาคาร สก. อย่างเร่งด่วนให้เสร็จสิ้น ในคืนวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๓

ในช่วงเย็นวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๓ นายแพทย์ ปันเกิด หนึ่งในแกนนำ นปช. ได้ระบุในการแถลงข่าวประจำวัน พร้อมแกนนำ นปช. อีกสองคน คือ นายจตุพร พรหมพันธุ์ และ นายแพทย์เหวง โตจิราการว่าจะนำการ์ดและผู้ชุมนุมกลุ่ม นปช. ไปที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เพราะเชื่อว่ามีการจมน้ำหนึ่งอยู่ในอาคาร สก. และสื่อมวลชนได้ซักถามนายแพทย์ฯ ว่ามีข้อมูลอะไรที่ยืนยันเรื่องนี้ได้ แต่ไม่ได้รับคำตอบ

เมื่อเวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. ของวันเดียวกัน นายแพทย์ฯ ได้นำการ์ดและผู้ชุมนุมกลุ่ม นปช. พร้อมทั้งคณะสื่อมวลชน ไปถึงโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์บริเวณทางเข้าอาคาร จุกเหิน โดยมีพันจ่าอากาศเอก วีระชัย เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารงานอาคารและหัวหน้าพนักงานรักษาความปลอดภัยของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พยายามเจรจากับนายแพทย์ฯ และชี้แจงยืนยันว่าภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ไม่มีเจ้าหน้าที่ทหารหลบซ่อนอยู่ หลังจากพูดคุยกันประมาณ ครึ่งชั่วโมง กลุ่ม นปช. ไม่เชื่อและกล่าวหาว่า เป็นการถ่วงเวลาเพื่อให้เจ้าหน้าที่ทหารหลบหนี

นายแพทย์ฯ จึงแจ้งให้กลุ่ม นปช. ดักล้อมทางออกของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ไว้ จากนั้นนายแพทย์รัฐพลฯ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ได้เข้าเจรจาอีกครั้ง แต่ก็ไม่สามารถตกลงกันได้ จนในที่สุด ศาสตราจารย์นายแพทย์อดิศร ภัทรานุสสัย ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ได้มาเจรจาและตกลงยอมให้กลุ่ม นปช. ประมาณ ๒๐-๓๐ คน เข้าตรวจสอบภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ได้ โดยแบ่งเป็นกลุ่มๆ ละประมาณ ๑๕ คน เพื่อที่จะนำไปตรวจยังอาคาร ภปร. ที่ต้องสงสัยว่ามีเจ้าหน้าที่ทหารซ่อนตัวอยู่ หลังจากการเจรจาตกลงกันแล้ว ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ได้เดินนำกลุ่มผู้ชุมนุมไปตรวจค้นที่อาคาร ภปร. ตามที่ตกลงกันไว้ แต่กลุ่ม นปช. ประมาณ ๑๐๐ คน ซึ่งบางคนมีหนังสือติดและบางคนถือไม้ กลับบุกเข้าไปภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยที่แกนนำไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ และกลุ่ม นปช. ไม่ได้ไปที่อาคาร ภปร. ตามที่ตกลงกันไว้ แต่กลับไปตรวจค้นที่อาคาร สก. มีการรื้อทำลายประตูกระจกชั้นเอ็ม (ชั้นลอย) เพื่อเข้าไปในอาคาร สก. และไปบริเวณอาคารจอดรถ โดยไม่มีเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลนำไป หลังจากนั้นประมาณ ๑ ชั่วโมง เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวันได้มาเจรจากับกลุ่มผู้ชุมนุม นปช. แต่ไม่เป็นผล จนกระทั่งเวลาประมาณ ๒๒.๐๐ น. กลุ่ม นปช. จึงออกไปจากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

จากการตรวจค้นโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ไม่พบกลุ่มเจ้าหน้าที่ทหารแต่อย่างใด แต่กลุ่ม นปช. ได้จับกุมตัวชายต้องสงสัยจำนวน ๒ คนไป ซึ่งปรากฏว่าบุคคลดังกล่าวเป็นพนักงานก่อสร้างของบริษัท อิตาเลียนไทย จำกัด เมื่อค้นตัวบุคคลทั้งสองกลับพบบัตรประจำตัวผู้ชุมนุมกลุ่ม นปช. และภายหลังกลุ่ม นปช. จึงปล่อยตัวบุคคลทั้งสองไป

จากเหตุการณ์ดังกล่าว ไม่มีบุคลากรของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ผู้ใดได้รับบาดเจ็บจากอาวุธ แต่มีบุคลากรบางรายถูกคุกคามจากกลุ่ม นปช. เช่น ถูกพูดจาต่อว่า ถูกคั่นกระเป๋่า เป็นต้น และยังทำให้ผู้ป่วย ญาติ และบุคลากรไม่มั่นใจในความปลอดภัยอีกต่อไป ดังนั้นในวันศุกร์ที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๓ ทางโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จึงตัดสินใจย้ายผู้ป่วยในทั้งหมดไปที่โรงพยาบาลอื่น เพื่อความปลอดภัยและลดความเสี่ยงของผู้ป่วย และไม่สามารถให้บริการรักษาพยาบาลแก่ผู้ป่วยนอกได้

โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ได้ออกแถลงการณ์ ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๓ และฉบับที่ ๔ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ยืนยันว่า โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ยึด “หลักกาชาดสากล” มาตลอด โดยยึดความเป็นกลางทางการเมือง ปฏิบัติงานเพื่อรักษาผู้ป่วยและผู้ได้รับบาดเจ็บทุกคน ไม่ว่าภาวะปกติหรือในภาวะสงคราม และขอยืนยันว่าไม่เคยร้องขอหรืออนุญาตให้กำลังตำรวจ กำลังทหาร หรือผู้ใดก็ตามมาอยู่อาศัยหรือซ่อนตัวในอาคารภายในโรงพยาบาลอย่างเด็ดขาด

ทั้งนี้ เกี่ยวกับเหตุการณ์ดังกล่าว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ออกแถลงการณ์ประณามการละเมิดหลักการมนุษยธรรม และเรียกร้องให้เคารพเครื่องหมาย

กาชาด สถานพยาบาล การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรทางการแพทย์ และสิทธิของผู้บาดเจ็บและผู้ป่วย เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๓ ด้วย

ความเห็น

ประเด็นที่ต้องพิจารณามีว่า การชุมนุมของกลุ่ม นปช. บริเวณรอบโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย เป็นการใช้เสรีภาพในการชุมนุมที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ และการที่กลุ่ม นปช. เข้าไปตรวจค้นโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๓ เป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่

พิจารณาจากข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ซึ่งเป็นพยานกลางที่ไม่มีส่วนได้เสียในการชุมนุมเรียกร้องของกลุ่ม นปช. เห็นว่า การที่กลุ่ม นปช. ได้ขยายพื้นที่การชุมนุมจากสี่แยกราชประสงค์มาจนถึงถนนราชดำริ บริเวณสวนลุมพินี และข้างโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ทำให้ทางโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ บุคลากรทางการแพทย์ ผู้ป่วยและญาติของผู้ป่วยได้รับผลกระทบจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ด้านถนนราชดำริมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ช่วงต้นเดือนเมษายน ๒๕๕๓ เป็นต้นมา ทั้งเรื่องมลภาวะทางเสียงที่รบกวนผู้ป่วยที่รักษาตัวในอาคารต่างๆ ที่อยู่ติดกับถนนราชดำริ การตั้งด่านปิดกั้นกีดขวางทางเข้า-ออกโรงพยาบาล การตรวจค้นกระเป๋าของผู้ที่จะเดินทางเข้า-ออกโรงพยาบาล การเข้าไปใช้พื้นที่ด้านหน้าตึก ๗๒. เพื่อชุมนุมในยามค่ำคืน การขอเข้าไปตรวจค้นอาคารของโรงพยาบาล การจุดประทัดที่มีเสียงคล้ายปืน การตั้งถังแก๊สจำนวน ๕ ถัง บริเวณติดกับโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ฝั่งถนนราชดำริ หากเกิดระเบิดขึ้นจะมีรัศมีการทำลายเป็นบริเวณกว้าง เป็นเหตุให้โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ต้องย้ายผู้ป่วยออกจากอาคาร ๗๒. และอาคาร สก. ซึ่งเป็นอาคารอยู่ใกล้กับการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ฝั่งถนนราชดำริ เพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย เหตุการณ์ทั้งหมดนี้ได้ส่งผลกระทบต่อสิทธิของผู้ป่วย ตลอดจนแพทย์พยาบาล และเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลอย่างรุนแรง

โดยที่เสรีภาพของบุคคลในการชุมนุมซึ่งจะได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ นั้น จะต้องเป็นการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ นอกจากนี้ การใช้เสรีภาพดังกล่าวยังต้องกระทำภายใต้หลักของการใช้สิทธิและเสรีภาพโดยไม่ก้าวล่วงในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นด้วย

ดังนั้น การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ในบริเวณติดกับโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย จึงเป็นการใช้เสรีภาพในการชุมนุมที่มีขอบข่ายที่กว้างขวางเกินจำเป็น รวมทั้งย่อมเล็งเห็นได้อยู่แล้วว่าจะเป็นการรบกวนความเป็นอยู่และอาจเกิดอันตรายกับผู้ป่วย อันเป็นการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในชีวิตร่างกายและสิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุข อีกทั้งยังเป็นการสร้างความหวาดกลัวและความรู้สึกไม่ปลอดภัยในการเดินทางและการปฏิบัติหน้าที่ของแพทย์ พยาบาล และบุคลากรทางการแพทย์ในการทำหน้าที่ช่วยเหลือชีวิตบุคคลอื่น อันเป็น

การละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วย ดังนั้น การชุมนุมดังกล่าวจึงไม่ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ทั้งนี้ เมื่อการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ในบริเวณติดกับโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย และมีผู้ชุมนุมบางส่วนบุกเข้าไปในโรงพยาบาล จึงเป็นการใช้เสรีภาพในลักษณะก้าวล่วงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น รัฐย่อมมีหน้าที่ดำเนินการให้เกิดความสงบเรียบร้อยโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายภายใต้เงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนด อันได้แก่ เพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก ซึ่งสอดคล้องกับบทพิจารณาว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๒๑ ที่กำหนดว่า

“สิทธิในการชุมนุมโดยสงบย่อมได้รับการรับรอง การจำกัดการใช้สิทธินี้จะกระทำมิได้ นอกจากจะกำหนดโดยกฎหมายและเพียงพอที่จำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของชาติ หรือความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชน หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น”

ดังนั้น การที่รัฐปล่อยให้มีการชุมนุมถึงขั้นก่อให้เกิดความเดือดร้อนทั้งเรื่องมลภาวะทางเสียงที่รบกวนผู้ป่วยที่รักษาตัวในโรงพยาบาลด้านที่อยู่ติดกับถนนราชดำริ การตั้งด่านด้วยยางรถยนต์และไม่ไผ่ปิดกั้นกีดขวางทางเข้า – ออกโรงพยาบาล การตรวจค้นกระเป๋าของผู้ที่จะเดินทางเข้าออกโรงพยาบาล ตลอดจนการเข้าไปใช้พื้นที่ด้านหน้าตึก ๗๒. เพื่อชุมนุมในเวลากลางวันนั้น จึงถือได้ว่า รัฐปล่อยให้ละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วย

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า การเข้าไปตรวจค้นโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๓ เป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ เห็นว่า สำหรับเหตุการณ์ในวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๓ เวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. การที่กลุ่ม นปช. ภายใต้การนำของนายแพทย์ พั่นเกตุ และภายใต้การรับรู้ของแกนนำ นปช. อีกสองคน คือ นายจตุพร พรหมพันธุ์ และนายแพทย์เหวง โตจิราการ ได้ขอเข้าตรวจสอบภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เนื่องจากอ้างว่า จะมีกลุ่มเจ้าหน้าที่ทหารซ่อนตัวอยู่ในอาคาร ๗๒. ซึ่งเจ้าหน้าที่ด้านการรักษาความปลอดภัย ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงพยาบาล ตลอดจนผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ได้พยายามชี้แจงและยืนยันแล้วว่า ไม่มีกลุ่มเจ้าหน้าที่ทหารซ่อนตัวอยู่ในโรงพยาบาลแต่อย่างใด และในที่สุดจึงมีการเจรจาขอให้กลุ่ม นปช. เข้าไปตรวจสอบภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ได้ โดยจำกัดจำนวนคนที่จะเข้าไปตรวจค้นได้ไม่เกิน ๓๐ คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มๆ ละ ๑๕ คน เพื่อนำไปตรวจค้นที่อาคาร ๗๒. และจะต้องกระทำภายในขอบเขตตามที่ตกลงกันได้ แต่กลับปรากฏว่าการตรวจค้นดังกล่าว กลุ่ม นปช. ไม่ปฏิบัติตามที่ตกลง เนื่องจากกลุ่ม นปช. จำนวนประมาณ

๑๐๐ คน ได้ร่วมกันบุกเข้าไปภายในบริเวณพื้นที่ของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยแกนนำไม่สามารถควบคุมได้ และเข้าไปตรวจค้นที่อาคาร สก. รวมทั้งมีการจัดทำลายประตูกะจกของอาคาร สก. จนได้รับความเสียหาย จึงถือได้ว่าการกระทำดังกล่าวของกลุ่ม นปช. มีลักษณะเป็นการร่วมกันบุกรุกสถานที่ราชการในยามวิกาล และจัดทำลายประตูกะจกของอาคาร สก. จึงเป็นการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นทรัพย์สินของทางราชการที่ใช้และมีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะ

เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ผู้ป่วย ญาติ และบุคลากรทางการแพทย์ไม่มั่นใจในความปลอดภัยของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์อีกต่อไป จนทำให้โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ตัดสินใจย้ายผู้ป่วยในทั้งหมดไปที่โรงพยาบาลอื่น จึงเห็นได้ว่าการกระทำดังกล่าวของกลุ่ม นปช. เป็นการกระทำที่ไม่เคารพและละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ทำให้บุคลากรทางการแพทย์เกิดความหวาดกลัวและเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย จนไม่สามารถช่วยเหลือ ดูแล รักษาผู้ป่วย และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันยังเป็นการละเมิดสิทธิของประชาชนที่จะได้รับการรักษาพยาบาล ทั้งเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อหลักมนุษยธรรม ซึ่งเป็นกติกาสากลที่สังคมอารยะพึงยึดถือ ที่แม้ในยามสงครามหรือความขัดแย้งสู้รบระหว่างประเทศ โรงพยาบาลรพพยาบาลเครื่องมือทางการแพทย์ บุคลากรทางการแพทย์ ต้องได้รับการคุ้มครองจากทุกฝ่ายให้มีความปลอดภัยและสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามหลักมนุษยธรรมได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ทุกฝ่ายยังต้องเคารพเครื่องหมายกาชาด ซึ่งเป็นสัญลักษณ์สากลอันหมายถึง การให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์และมนุษยธรรมอย่างเป็นกลางโดยไม่เลือกปฏิบัติ ดังนั้น การกระทำของกลุ่ม นปช. ในกรณีนี้ จึงถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และยังเป็นการกระทำที่ควรมีการสืบสวนสอบสวนผู้มีส่วนร่วมในการกระทำดังกล่าวตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่อไป

๔.๓/ กรณีการเกิดเหตุจลาจล ปะทะ และทำลายทรัพย์สินของราชการและเอกชน ระหว่างวันที่ ๑๓-๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓

ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้โดยสรุปว่า เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ศอฉ. ได้ประชุมและมีมติว่า จำเป็นต้องใช้มาตรการต่างๆ ในพื้นที่การชุมนุมอย่างเต็มรูปแบบตามขั้นตอน โดยเริ่มต้นจากวิธีการที่ไม่ใช้กำลัง คือ ใช้วิธีการตบน้ำ ตัดไฟ สาธารณูปโภค โทรศัพท์ ยุติการเดินทางโดยการให้บริการสาธารณะ รถเมล์ รถไฟฟ้า เส้นทางน้ำคลองแสนแสบ และปิดล้อมเส้นทางเข้า – ออก พื้นที่ชุมนุม เส้นทางขนส่งกำลังบำรุงให้กับกลุ่มผู้ชุมนุม

วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เวลาประมาณ ๑๒.๐๐ น. ศอฉ. ได้แถลงใช้มาตรการกีดกันกระชับพื้นที่การชุมนุมอย่างเต็มรูปแบบ ด้วยการตั้งด่านตรวจและจุดตรวจปิดล้อม

ตามเส้นทางโดยรอบ เพื่อสกัดกั้นมิให้บุคคลเข้าไปในพื้นที่ชุมนุมบริเวณสี่แยกราชประสงค์ และให้ผู้ชุมนุมเดินทางออกได้เท่านั้น โดยพยานบุคคลหลายรายต่างให้การสอดคล้องต้องกันว่า มีการปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ทหารและกลุ่มผู้ชุมนุมบริเวณสี่แยกราชประสงค์และบริเวณใกล้เคียงโดยรอบ โดยเฉพาะบริเวณบ่อนไก่ ถนนพระราม ๔ ซอยงามดูพลี สวนลุมพินี และถนนราชปรารภ มีการชนเอายางรถยนต์เป็นบังเกอร์ จุดไฟเผาบริเวณกลางถนน ใช้อาวุธปืนยิง เผาอาคาร เผาธนาคาร ปล้นทรัพย์ร้านค้า ตลอดจนเผารถยนต์ของราชการ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ทหารและประชาชนได้รับบาดเจ็บและบางรายเสียชีวิต ขณะที่พยานอีกหลายรายได้รับบาดเจ็บจากการถูกยิงด้วยกระสุนปืนด้วยเช่นกัน แต่ไม่ทราบว่าผู้ใดหรือฝ่ายใดยิง

ต่อมา ศอฉ. ได้เพิ่มมาตรการโดยเพิ่มด่านตรวจและจุดตรวจบริเวณถนนราชปรารภ (ปากซอยหมอเหล็ง) ถนนเพชรบุรี (แยกราชเทวีและแยกมิตรสัมพันธ์) ถนนพระราม ๑ (หน้าสนามกีฬาแห่งชาติ) ถนนสุขุมวิท (ใต้ทางด่วนถึงซอยสุขุมวิท ๙) และถนนพระราม ๔ (แยกวิฑู แยกอังรีดูนังต์ และแยกสามย่าน) เพื่อปิดล้อมพื้นที่การชุมนุมและใช้มาตรการดับบริการสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และระบบขนส่งมวลชน ตั้งแต่เวลาประมาณ ๑๙.๐๐ น. ปิดล้อมเส้นทางโดยรอบสี่แยกราชประสงค์ และโดย ศอฉ. กำหนดให้เจ้าหน้าที่ทหารสามารถใช้มาตรการอันสมควรเพื่อรักษาความปลอดภัยและป้องกันชีวิตตนเอง โดยเจ้าหน้าที่ทหารสามารถใช้อาวุธปืนเพื่อป้องกันตนเองได้ มีการแจ้งเตือนให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ชุมนุม กระทั่งเวลาประมาณ ๑๙.๐๐ น. เกิดเหตุคนร้ายลอบยิง พลตรี ชัดติยะ สวัสดิผล ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก ขณะให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวที่บริเวณลานพระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ ๖ สวนลุมพินี หลังจากนั้นเกิดการตอบโต้อย่างรุนแรงจากการ์ด นปช. และเกิดการปะทะกันอย่างต่อเนื่อง

ศอฉ. ให้ข้อเท็จจริงว่า ภายหลังจากที่เจ้าหน้าที่ทหารได้ตั้งด่านตรวจปิดล้อมพื้นที่แล้ว กลับปรากฏว่ามีมวลชนกลุ่ม นปช. และกองกำลังติดอาวุธไปรวมตัวกันล้อมเจ้าหน้าที่และพยายามโจมตีทำร้ายเจ้าหน้าที่ที่ด่านตรวจด้วยอาวุธต่างๆ ได้แก่ ปืนเล็กยาว ระเบิดขว้าง ปืนพก เครื่องยิงลูกระเบิดเอ็ม ๓๙ เครื่องยิงจรวดอาร์พีจีแสงเครื่อง ระเบิดปิงปอง ระเบิดเพลิง ตลอดจนสิ่งเทียมอาวุธอีกหลายชนิด มีการนำยางรถยนต์มาเรียงตั้งเผชิญหน้ากับเจ้าหน้าที่และจุดไฟเผา ทั้งกลางวันและกลางคืน ดังนั้น เจ้าหน้าที่จึงจำเป็นต้องใช้มาตรการอันสมควรเพื่อรักษาความปลอดภัยที่ตั้ง และป้องกันชีวิตตนเอง โดยการวางแนวป้องกันไว้ห่างจากที่ตั้งร่วมกับการจัดสวนระวังป้องกันออกไปเผื่อระวังทั้งภาคพื้นดินและบนที่สูงในระยะที่สามารถระวังป้องกันมิให้กลุ่มติดอาวุธสามารถใช้อาวุธยิงใส่เจ้าหน้าที่ได้

วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เหตุการณ์บริเวณถนนพระรามที่ ๔ พยานบุคคลหลายรายให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ช่วงเวลากลางวัน เจ้าหน้าที่ทหารได้ตั้งแถวปิดถนนพระรามที่ ๔ ที่จะมุ่งหน้าไปยังสวนลุมพินี ทำให้ยานพาหนะที่ขับขึ้นมาจากทางด้านคลองเตยไม่สามารถผ่านไปได้ ทำให้ประชาชนเกิดความไม่พอใจ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทหารไม่ได้มีการแจ้งประชาสัมพันธ์

ให้ทราบก่อนล่วงหน้า ประชาชนบางคนโทรร้องและจุดพลุใส่เจ้าหน้าที่ทหาร เมื่อเจ้าหน้าที่ทหาร เห็นว่ามีการยิงพลุใส่ จึงยิงสวนไปด้วยกระสุนจริง บางคนเจาะทะลุไปในแผ่นเหล็กของสะพาน ลอย เมื่อได้ยินเสียงปืน ประชาชนที่มุงดูก็วิ่งหนีถอยกลับเข้าไปในบ้านและร้านค้าข้างเคียง เมื่อหยุดยิง ประชาชนก็ออกมามุงดูอีก เจ้าหน้าที่ทหารได้จัดกำลังผลักดันกลุ่ม นปช. ออกไปจาก แยกวิทยุได้ เมื่อเวลาประมาณ ๑๒.๓๐ น. จากนั้นเจ้าหน้าที่ทหารได้เคลื่อนที่ไปตามถนนวิทยุ และเกิดการปะทะกับกำลังติดอาวุธและกลุ่ม นปช.

การปะทะกันรุนแรงมากขึ้นในช่วงบ่าย ผู้ชุมนุมพยายามช่วยเจ้าหน้าที่ทหาร ด้วยการจุดประทัด เจ้าหน้าที่ทหารจึงได้เตือนให้หยุด จากนั้นพยานได้ยินเสียงปืน คาดว่าจะเป็นกระสุนยาง เนื่องจากเห็นคนถูกยิงมีรอยจ้ำแดง แต่หลังจากเวลา ๑๖.๐๐ น. เริ่มที่จะมีการ ใช้กระสุนจริง ผู้ชุมนุมได้ใช้ขวดผสมน้ำมันขว้างปาใส่เจ้าหน้าที่ทหาร กระสุนบางนัดมาจากที่สูง นอกจากนี้ พยานบางรายยังเห็นชายชุดดำเดินลาดตระเวนในซอยสะพานคู่ สอดคล้องกับถ้อยคำ ที่พยานบุคคลรายหนึ่งให้ไว้ว่า ขณะที่ซบรกดข้ามสะพานไทย - เบลเยี่ยม มีเจ้าหน้าที่ทหารห้าม ไม่ให้ผ่าน เนื่องจากสถานการณ์ยังไม่ไว้วางใจ จากนั้น ผู้ชุมนุมที่อยู่อีกฝั่งสะพานได้ขว้างปา ระเบิดขวด บั้งไฟ หนังสือหักนิ้วोट ลูกกระเบิดเอ็ม ๗๙ โจมตีใส่กลุ่มเจ้าหน้าที่ทหาร เป็นเหตุ ให้เจ้าหน้าที่ทหารได้รับบาดเจ็บหลายคน ต่อมา ผู้ชุมนุมได้นำรถดับเพลิงมากีดขวางเส้นทางไว้ เพื่อกันการยิงตอบโต้ของเจ้าหน้าที่ทหาร มีเสียงปืนและระเบิดดังขึ้นหลายนัดพุ่งเข้าใส่กลุ่มผู้ชุมนุม เป็นเหตุให้ได้รับบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก พยานบางรายอ้างว่า กลุ่มผู้ชุมนุมรวมถึงกลุ่มชายที่ ใส่ชุดดำจะมีการติดต่อกันโดยใช้วิทยุความถี่ต่ำ ภายในระยะเวลาอันสั้นก็สามารถรวบรวมคนได้ จำนวนมาก มีการส่งเสบียงอาหาร รวมถึงยางรถยนต์ที่จะนำมาใช้เป็นบังเกอร์และเป็นเชื้อไฟ มีการว่าจ้างให้เยาวชนจากนอกพื้นที่มาเป็นผู้เผายางรถยนต์และยิงพลุ มีการวางแผนการทำงาน กันเป็นอย่างดี ด้านเจ้าหน้าที่ทหารได้ประกาศขอความร่วมมือจากผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องให้ออกจากพื้นที่

ในช่วงเวลากลางคืน เริ่มมีการเผาทำลายอาคารและชโมยทรัพย์สิน โดยอาคาร ที่ถูกเผาทำลาย ได้แก่ ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น ร้านโลตัสเอ็กเพรส ธนาคารกสิกรไทย ประชาชน บางส่วนต้องมีหน้าที่ระวังไฟรวมถึงช่วยเหลือในการดับไฟที่มีกลุ่มบุคคลเผายางรถยนต์ และมีท่าที จะลุกลามติดตัวอาคารบ้านเรือน

ด้านเหตุการณ์บริเวณสามเหลี่ยมดินแดง อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ และถนน ราชปรารภ เจ้าหน้าที่ทหารตั้งด่านอยู่ที่ถนนราชปรารภและมีลวดหนามกั้น ส่วนผู้ชุมนุมยืน อยู่ที่ป้อมตำรวจฝั่งตรงข้าม จากนั้นช่วงบ่าย กลุ่มผู้ชุมนุมได้เคลื่อนที่เข้าโอบล้อมเจ้าหน้าที่ จากทางถนนดินแดง เจ้าหน้าที่จึงเคลื่อนพลออกจากที่ตั้ง ผู้ชุมนุมจึงนำรถน้ำของเจ้าหน้าที่ทหาร มาจอดและสร้างบังเกอร์ จากนั้นมีระเบิดปังปองดังขึ้นประมาณ ๓-๔ ครั้ง เจ้าหน้าที่ทหารจึงใช้ กระสุนยางยิง ส่วนผู้ชุมนุมใช้อิฐขว้างปาและมีเสียงปืนบางนัดออกมาจากด้านผู้ชุมนุม

เวลาประมาณ ๑๖.๐๐ น. บริเวณหน้าห้างสรรพสินค้าเซ็นเตอร์วัน ซึ่งมี

ผู้ชุมนุมจำนวนมากอยู่บริเวณดังกล่าว และมีเจ้าหน้าที่ทหารตั้งด่านอยู่บนสะพานเชื่อมต่อไปยังสถานีรถไฟฟ้ามหานครสายเฉลิมรัชมงคล จากนั้นได้มีเหตุยิงปะทะและระเบิดเกิดขึ้น พยานบางรายเห็นว่า เจ้าหน้าที่ทหารมีอาวุธปืนเอ็ม ๑๖ ปืนพกสั้น แก๊สน้ำตา ระเบิดมือและระเบิดขวดด้วย นอกจากนี้ ในเขตพื้นที่ต่อเนื่องกันนั้น มีการติดป้ายจากแนวสื่งแยกราชปรารภ-สี่แยกพญาไท ว่าเป็นเขตการใช้กระสุนจริง การปะทะเริ่มมีมากขึ้น จนกระทั่งเวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. กลุ่มผู้ชุมนุมได้เข้าล้อมรถของเจ้าหน้าที่ทหาร และเข้าทำลายรถด้วยการทุบกระจกรถจนแตก และฉุดลากตัวเจ้าหน้าที่ ๓ นาย ลงจากรถและเริ่มทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บ

บริเวณสวนลุมพินี เวลาประมาณ ๑๙.๐๐ น. มีรถถังของเจ้าหน้าที่ทหารวิ่งมาจากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และสภาอากาศไทยมาหยุดอยู่ตรงแยกศาลาแดง จากนั้นมีเสียงปืนดังขึ้นหลายนัดมาจากฝั่งของเจ้าหน้าที่ทหาร แต่ไม่มีผู้ใดเห็นผู้ที่ยิง ทราบแต่เพียงว่าวิถีของกระสุนพุ่งลงมาจากด้านบน เวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. มีรถบรรทุกเจ้าหน้าที่ทหาร จำนวน ๓ คันแล่นลงมาจากสะพานไทย – เบลเยี่ยม กลุ่มผู้ชุมนุมที่อยู่อีกฝั่งหนึ่งจึงจุดประทัดขับไล่ จากนั้น มีเสียงปืนดังขึ้น ๓ นัด มาจากทางโรงแรมดุสิตธานี ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีเจ้าหน้าที่ทหารประจำการอยู่

วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ช่วงเวลาประมาณ ๐๙.๓๐ น. บริเวณโรงแรมเซ็นจูรี พาร์ค มีกลุ่มผู้ชุมนุมรวมตัวกันอยู่บริเวณสองฝั่งของถนนราชปรารภ ต่อมา ผู้ชุมนุมมีอาการแตกตื่น เนื่องจากเกิดเหตุยิงปะทะกัน พยานบางรายเห็นเจ้าหน้าที่ทหารเป็นผู้ใช้อาวุธปืนยิง โดยผู้ชุมนุมใช้หนังสือพิมพ์เพื่อตอบโต้ ขณะที่ในหลายพื้นที่มีการเผายางรถยนต์ บำระเปิด กลุ่มผู้ชุมนุมมีจำนวนมากขึ้นและกระจายกันไปเป็นจุดๆ เจ้าหน้าที่ทหารเริ่มที่จะใช้กระสุนจริงโดยเจ้าหน้าที่ทหารได้เตือนว่าเขตใดบ้างที่จะมีการใช้กระสุนจริง มีการปล้นทรัพย์สินค้า เผาอาคาร ทำให้เหตุการณ์เลวร้ายลง โดยบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ มีชาย ๒ คนถูกยิงได้รับบาดเจ็บที่ศีรษะและที่กลางหลัง ทราบภายหลังว่า ทั้ง ๒ คน เข้าไปขโมยของที่ร้านสะดวกซื้อ แล้วถูกเจ้าหน้าที่ทหารใช้ปืนยิง ด้าน ศอฉ. อ้างว่า เจ้าหน้าที่ทหารตามด่านตรวจต่างๆ ได้ใช้วิธีการแฉ่งและใช้อาวุธยิงเพื่อเตือน และป้องกันตนเองตามความจำเป็นของสถานการณ์ ตลอดวันจนถึงเวลากลางคืน

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เวลาประมาณ ๑๕.๐๐ น. การปะทะกันยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง พยานรายหนึ่งให้ถ้อยคำไว้ว่า ขณะที่ยืนอยู่บนสะพานลอยบริเวณถนนราชปรารภ พยานเห็นเจ้าหน้าที่ทหารประมาณ ๓ นาย ยืนรักษาการอยู่ตรงข้ามโดยมีอาวุธปืนยาว ระหว่างนั้นก็ได้ยินเสียงปืนยิงมาจากที่สูงลงมาบริเวณที่ยืนอยู่หลายนัด กระสุนถูกประชาชนรายหนึ่งที่ยืนอยู่ด้านหลังจนล้มลง ต่อมา เวลาประมาณ ๒๐.๔๐ น. พยานรายหนึ่งให้ถ้อยคำไว้ว่า ขณะทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยอยู่ที่โรงงานบริเวณถนนราชปรารภ พบว่าด้านนอกมีการยิงปะทะกันเป็นระยะ และมีเจ้าหน้าที่ทหารประมาณ ๑๐๐ นาย พร้อมอาวุธ

ประจำกายอยู่ในบริเวณดังกล่าว ต่อมา มีกระสุนปืนชนิดเอ็ม ๑๖ จำนวน ๑ นัด ยิงทะลุเข้ามาในโรงงาน แต่ไม่ทราบว่าผู้ใดเป็นผู้ยิง ขณะที่พยานอ้างว่า ถูกกระสุนปืนยิงมาจากเจ้าหน้าที่ทหารซึ่งยืนอยู่บริเวณแยกสารและตามแนวรั้วสวนลุมพินี และได้ยินเสียงระเบิดดังขึ้นภายในสวนลุมพินี ๑ ครั้ง

วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓ บริเวณชุมชนบ่อนไก่ ด้านหน้าถนนพระราม ๔ เหตุการณ์มีความรุนแรงขึ้นและหนักขึ้น มีการยิงปืนอย่างต่อเนื่องและมีการเผาयरถยนต์มากขึ้น เวลาประมาณ ๑๕.๐๐ น. พยานบุคคลรายหนึ่งให้ถ้อยคำว่า ระหว่างที่ทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยบริเวณสี่แยกราชประสงค์ทางไปสามเหลี่ยมดินแดง มีเจ้าหน้าที่ทหารทางออกไป ๓๐๐ เมตร ตั้งด่านสกัด ผู้ชุมนุมประมาณ ๑๐ คน พยายามจะเผयरถยนต์เพิ่มขึ้น ขณะที่พยานเข้าไปห้ามเพื่อให้หยุดการกระทำ ก็ถูกยิงด้วยอาวุธปืนเอ็ม ๑๖ จำนวน ๑ นัด เข้าที่สะบักซ้ายด้านหลัง ขณะที่บริเวณปากซอยงามดูพลี พยานรายหนึ่งถูกยิงที่บริเวณหน้าอก ๑ นัด โดยอ้างว่าวิถีกระสุนมาจากเจ้าหน้าที่ทหาร

เวลาประมาณ ๑๓.๑๐ น. บริเวณถนนพระราม ที่ ๔ พยานรายหนึ่งถูกยิงด้วยลูกกระสุนปืนที่บริเวณหลัง ไม่ทราบว่าใครเป็นผู้ยิง แต่วิถีของกระสุนปืนมาจากเจ้าหน้าที่ทหาร ที่ตั้งจุดสกัดบริเวณหน้าสถานีบริการน้ำมัน ปตท. และทราบว่า มีผู้เสียชีวิตอีก ๖ คน ขณะที่ด้านหลังเวทีการชุมนุมใหญ่บริเวณสี่แยกราชประสงค์ พยานรายหนึ่งให้ถ้อยคำว่า มีเสียงปืนดังมาก ชุลมุน ผู้คนกระจัดกระจาย และเห็นว่า การ์ด นปช. มีอาวุธปืน เช่น .๓๘ หรือ ๙ มิลลิเมตร

วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เวลาประมาณ ๐๑.๐๐ น. พยานรายหนึ่งซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ทหารได้รับคำสั่งให้ไปพบผู้บังคับบัญชาที่ซอยพิพัฒน์ จึงขับรถยนต์กระบะใช้เส้นทางถนนสีลม เมื่อถึงช่วงระหว่างอาคารซีทีกับโรงพยาบาลกรุงเทพคริสเตียน รถยนต์ก็ถูกยิงวิถีกระสุนเข้ามาทางฝั่งผู้โดยสาร ถูกคนขับจนถึงแก่ความตาย การยิงมีลักษณะต่อเนื่องประมาณ ๔-๕ นาที ทิศทางการยิงมาจากระดับแนวราบ พยานได้รับบาดเจ็บจากเศษกระสุนแตก บาดบริเวณใบหน้าด้านซ้าย รถยนต์จึงได้เสียหลักพุ่งชนรถยนต์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จอดอยู่หน้าธนาคารกรุงเทพ สาขาสีลม

เวลาประมาณ ๑๖.๐๐ น. พยานรายหนึ่งสังเกตเห็นรถไฟฟ้ามหานครวิ่งผ่านเวทีราชประสงค์ พร้อมทั้งเห็นว่ามีกระสุนกระเด็นชนิดเอ็ม ๓/๙ ลงมา จำนวน ๒ ลูก แต่ไม่เห็นว่าผู้ยิง เหตุการณ์ดังกล่าวไม่มีผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ พยานบุคคลรายหนึ่งให้ข้อเท็จจริงว่า มีการขนย้ายอาวุธและกระสุนปืน และได้ยินการ์ด นปช. พูดว่า “ลูกขึ้นมาแล้ว” ซึ่งหมายถึงกระสุนปืน โดยอาวุธและกระสุนปืนนั้นมาจากจังหวัดปราจีนบุรี

วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ตั้งแต่เวลา ๐๕.๐๐ น. เริ่มมีเสียงปืนดังขึ้นอย่างต่อเนื่องมาจากทางบ่อนไก่ กลุ่มผู้ชุมนุมจึงเริ่มแตกตื่นและวิ่งไปยังบริเวณหน้าเวทีตรงสี่แยกราชประสงค์ พยานรายหนึ่งเห็นผู้ชายไม่ทราบชื่อ ซึ่งเป็นเพื่อนที่ร่วมชุมนุมถูกยิงและนอนอยู่บริเวณ

ฝั่งตรงข้ามกับอาคารของโรงพยาบาลตำรวจ

ด้าน ศอฉ. ได้เข้ากระชับพื้นที่ โดยเริ่มจากแยกศาลาแดงต่อไปยังบริเวณสวนลุมพินี และบริเวณโดยรอบสี่แยกราชประสงค์ ซึ่งเกิดการปะทะเพื่อขัดขวางการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ จนมีผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก เป็นเหตุให้แกนนำกลุ่ม นปช. ได้ตัดสินใจยุติการชุมนุม ท่ามกลางเสียงคัดค้านของผู้ชุมนุมที่ต้องการชุมนุมต่อไป ซึ่งแกนนำกลุ่ม นปช. ที่เหลืออยู่ได้เดินทางเข้ามาอพยพตัวที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทั่งเกิดเหตุการณ์บานปลาย มีการจุดไฟเผาห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลเวิลด์และโรงภาพยนตร์สยาม รวมทั้งอีกหลายพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร

เวลาประมาณ ๑๔.๐๐ – ๑๗.๐๐ น. พยานรายหนึ่งให้ถ้อยคำว่ามีกลุ่มบุคคลประมาณ ๑๐ คน บุกรุกเข้าไปในห้างเซ็นทรัลเวิลด์ จากนั้นได้จุดไฟเผาร้านเสื้อผ้า แต่สปริงเกอร์ทำงานจนสามารถดับไฟได้ กลุ่มของ รปภ. จึงให้ร้องขับไล่ เป็นเหตุให้กลุ่มบุคคลที่บุกรุกยิงหนังสติ๊ก ซึ่งใช้ลูกแก้วเป็นกระสุนเข้าใส่กลุ่ม รปภ. จากนั้น ได้โยนระเบิดเข้ามาภายในห้าง แต่เนื่องจากแรงระเบิดไปกระทบกับตะแกรงและชั้นวางสินค้า ทำให้ รปภ. ได้รับบาดเจ็บประมาณ ๑๐ คน กลุ่มบุคคลที่บุกรุกเข้าไปในห้าง ไม่แน่ใจว่าเป็นกลุ่มคนเสื้อแดงหรือไม่ แต่งชุดสีดำคล้ายการ์ด นปช. ผู้ที่โยนระเบิดก็เป็นคนที่ใส่ชุดดำ

เวลาประมาณ ๑๕.๐๐ น. พยานซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ดับเพลิงได้รับแจ้งว่า เกิดเพลิงไหม้อาคารร้างบริเวณสามเหลี่ยมดินแดงใกล้กับโรงแรมเซ็นจูรี พาร์ค จึงนำรถดับเพลิงขนาดเล็กมุ่งหน้าไปยังอาคารดังกล่าว เมื่อไปถึงพบเพลิงกำลังไหม้ และมีกลุ่มผู้ชุมนุมประมาณ ๑๐๐ คน รวมตัวกันอยู่และไม่ให้เจ้าหน้าที่เข้าทำการดับเพลิง จึงได้ลงไปพูดคุยกับกลุ่มผู้ชุมนุมเพื่อขอเข้าไปดับไฟไม่ให้ลุกลามไปอาคารข้างเคียง จึงถูกตีที่ศีรษะด้วยไม้ด้ามธง ขณะที่พยานอีกรายหนึ่งซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับแจ้งว่า เจ้าหน้าที่กับพวกถูกกลุ่มผู้ชุมนุมล้อมจะทำร้ายที่บริเวณธนาคารกสิกรไทย สาขาลองเตย จึงเดินทางไปช่วยเหลือ เมื่อเดินทางไปถึงพบเพียงกลุ่มชายฉกรรจ์ จำนวน ๔ – ๕ คน อยู่ภายในธนาคารกสิกรไทยดังกล่าว จึงได้แสดงหลักฐานว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อจะควบคุมตัว ขณะนั้น กลุ่มผู้ชุมนุมที่อยู่ภายนอกอาคารได้ปลุกระดมให้กลุ่มผู้ชุมนุมเข้ามาทำร้ายพยาน มีผู้ชุมนุมไม่ทราบว่าเป็นผู้ใด สันนิษฐานว่าใช้หนังสติ๊กยิงวัตถุของแข็งถูกศีรษะพยานได้รับบาดเจ็บ พร้อมกับไม่ทราบว่ามีผู้ชุมนุมคนใดได้กระชากเอาอาวุธปืนพกสั้น ขนาด ๙ มิลลิเมตร ยี่ห้อสตาร์ หมายเลขทะเบียน กท.๓๙๑๓๙๐๗/๓ ซึ่งเป็นอาวุธปืนส่วนตัวและกระชากเอาบัตรประจำตัวฝ่ายสืบสวนไป

บริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นผู้ให้บริการรถไฟฟ้าบีทีเอส ได้ปิดให้บริการสถานีรถไฟฟ้าบีทีเอสราชดำริ ตั้งแต่วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๓ และทยอยปิดและเปิดเดินรถในบางช่วงเวลา ตั้งแต่วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓ เพื่อความปลอดภัยของผู้โดยสารและพนักงาน โดยในวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ไม่มีเจ้าหน้าที่และพนักงานรักษาความ

ปลอดภัยประจำอยู่บนสถานีรถไฟฟ้ามหานคร สายเฉลิมรัชมงคล เพชรบุรี และราชประสงค์ คงมีเพียงเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าดูแลความสงบบนสถานี ยกเว้นสถานีรถไฟฟ้ามหานคร สายเฉลิมรัชมงคล สถานีที่มีเจ้าหน้าที่ทหารเข้าสังเกตการณ์ ตั้งแต่วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๓ จนถึงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓

สำหรับสถานการณ์ในต่างจังหวัด ข้อเท็จจริงปรากฏว่า จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอุดรธานี จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดเชียงใหม่ ต่างมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงเหตุการณ์การเผาอาคารของส่วนราชการในต่างจังหวัด ภายหลังจากที่แกนนำกลุ่ม นปช.ได้ประกาศยุติการชุมนุมแล้ว โดยต่างยืนยันสอดคล้องต้องกันว่า กลุ่ม นปช.ในพื้นที่ของจังหวัดดังกล่าว ได้รวมตัวกันบุกเข้าไปในศาลากลางและสถานที่ราชการ แล้วทำการเผาอาคาร ซึ่งต่อมาได้มีการดำเนินคดีกับผู้กระทำการดังกล่าวแล้ว นอกจากนี้ กรุงเทพมหานครยังได้ชี้แจงข้อเท็จจริงด้วยว่า กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหายจากการชุมนุม เป็นเงินจำนวนกว่า ๒๐๐ ล้านบาท ซึ่งยังไม่รวมความเสียหายของภาคเอกชน

ด้านการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ทหาร พยานบุคคลที่เป็นผู้ชุมนุมรายหนึ่งให้ข้อเท็จจริงว่า เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เห็นเหตุการณ์ที่ทหารใช้กำลังต่อประชาชนโดยใช้อาวุธปืนยิงใส่กลุ่มผู้ชุมนุม และถูกเจ้าหน้าที่ทหารทำร้าย โดยตลอดการชุมนุมไม่เห็นว่ามีผู้ชุมนุมคนใดมีอาวุธตามที่ปรากฏเป็นข่าว สอดคล้องกับพยานอีกรายที่ให้ข้อเท็จจริงว่า เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ตั้งแต่ช่วงเช้า เห็นเจ้าหน้าที่ทหารเข้ามาสลายการชุมนุมและทำร้ายผู้ชุมนุมด้วยการกระแทกและจับมัด รวมทั้งใช้อาวุธปืนยิงผู้ที่ทำหน้าที่เป็นการ์ด นปช. จนเสียชีวิต ๒ ราย ทั้งที่ไม่มีอาวุธ มีเพียงหนังสือติด และไม้ไผ่แหลมเท่านั้น นอกจากนี้ พยานบุคคลอีกหลายรายยังได้ให้ข้อเท็จจริงที่สอดคล้องต้องกันด้วยว่า ได้รับบาดเจ็บจากการถูกยิงด้วยกระสุนปืน โดยวิถีของกระสุนปืนคาดว่าน่าจะมาจากทิศทางที่เจ้าหน้าที่ทหารประจำการอยู่

ด้าน ศอฉ. ได้ชี้แจงว่า การปฏิบัติการเมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เป็นการกระชับพื้นที่สวนลุมพินีเท่านั้น ซึ่งอาจหมายถึง การเข้าควบคุมการใช้พื้นที่ดังกล่าว เพื่อมิให้เป็นที่ยึดกุมและใช้อาวุธของกลุ่มติดอาวุธ/ชายชุดดำ เนื่องจากในห้วงก่อนหน้านี้อาศัยการใช้อาวุธออกมาจากบริเวณพื้นที่สวนลุมพินีอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับในพื้นที่ใกล้เคียงเป็นที่ตั้งของสถานเอกอัครราชทูต และที่พักของเจ้าหน้าที่ทางการทูตต่างประเทศอยู่หลายแห่ง ที่รัฐบาลต้องดูแลรักษาความปลอดภัย จึงจำเป็นต้องกระชับพื้นที่เพื่อควบคุมสวนลุมพินี อย่างไรก็ตาม แผนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในลักษณะดังกล่าว ทุกแผนจะมีเส้นทางออกให้ผู้ชุมนุมสามารถเดินทางกลับออกไปจากพื้นที่การชุมนุมได้ ไม่ได้เป็นการปิดกั้น/ปิดล้อมทุกเส้นทางเข้าออกที่จะเป็นการบีบบังคับให้ผู้ชุมนุมต้องใช้วิธีการรุนแรง เข้าต่อสู้กับเจ้าหน้าที่แบบจมนุ่มหรือจนตรอกแต่อย่างใด โดยได้ใช้กำลัง ๓ หน่วยหลักเข้าควบคุมพื้นที่สวนลุมพินี และเคลื่อนที่ต่อไปตามแนวรั้วสวนลุมพินีขนานกับถนนราชดำริ ซึ่งระหว่างการเคลื่อนที่ได้ถูกยิงอาวุธปืนเล็กใส่อย่างต่อเนื่อง จนสามารถควบคุมที่หมายแยกสารสินตัดถนนวิหฤ และที่หมายแยกหลังสวน

ถนนสารสินได้ รวมทั้งควบคุมพื้นที่ด้านขวาของสวนลุมพินีและอาคารเคียนหงวน จากนั้นได้ดำเนินการเข้ารื้อถอนเครื่องกีดขวางของกลุ่ม นปช. จากแยกศาลาแดงไปตามแนวถนนราชดำริ จากแยกเจริญผลมายังบริเวณสถานีรถไฟฟ้าบีทีเอสสนามกีฬาแห่งชาติ และจากแยกนานามายังแยกเพลินจิต ต่อมา แกนนำนปช. ได้ประกาศยุติการชุมนุม ศอฉ. จึงได้สั่งการให้ทุกหน่วยหยุดการเคลื่อนที่เพื่อป้องกันความสับสนเข้าใจผิด และเตรียมอำนวยความสะดวกในการส่งกลุ่ม นปช. กลับ ได้เกิดเหตุวางเพลิงในสถานที่ต่างๆ หลายแห่ง ศอฉ. จึงได้สั่งการให้จัดกำลังคุ้มกันให้กับเจ้าหน้าที่ดับเพลิงเพื่อระงับเหตุ และเคลื่อนย้ายกำลังพลจากสถานีรถไฟฟ้าบีทีเอสสนามกีฬาแห่งชาติไปยังแยกเฉลิมเผ่า แต่ถูกยิงปะทะจึงถอนกำลังกลับมาหยุดอยู่บริเวณสถานีรถไฟฟ้าบีทีเอสสยาม

การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่บนถนนพระราม ๑ จากแยกปทุมวันถึงแยกเฉลิมเผ่า ใกล้วัดปทุมวนารามฯ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ นั้น ศอฉ. อ้างว่า มิได้สั่งให้เจ้าหน้าที่เข้าสลายการชุมนุมของผู้ชุมนุมที่ยังไม่ยอมเดินทางกลับและไปรวมกันอยู่ภายในวัด และบางส่วนยังมีการลอบวางเพลิง ขโมยทรัพย์สินตามอาคารต่างๆ รวมทั้งไม่ได้มีการสั่งการให้ขอคืนพื้นที่หรือกระชับพื้นที่บริเวณถนนพระราม ๑ และวัดปทุมวนารามฯ แต่ได้สั่งการให้เจ้าหน้าที่จัดกำลังรบภ. หรือคุ้มกันเจ้าหน้าที่ดับเพลิงให้สามารถเข้าทำการดับเพลิงได้ เนื่องจากมีกลุ่มผู้ชุมนุมบางส่วนจุดไฟเผาอาคารพาณิชย์ในพื้นที่นั้น และเมื่อเจ้าหน้าที่ดับเพลิงเข้าไปดับเพลิงกลับมีคนร้ายพยายามขัดขวางและใช้อาวุธยิงสกัดไม่ให้เจ้าหน้าที่ดับเพลิงเข้าไปดับเพลิงบริเวณสยามสแควร์ และเซ็นทรัลเวิลด์ได้

สำหรับการใช้อาวุธนั้น ศอฉ. ชี้แจงว่า ได้ปฏิบัติตามกฎและแนวทางการใช้อาวุธที่ได้กำหนดไว้ โดยการปฏิบัติการในครั้งนี้ได้มีการต่อต้านจากกำลังติดอาวุธที่ใช้อาวุธสงครามร้ายแรงหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเครื่องยิงลูกระเบิด เอ็ม ๗๙ และอาวุธปืนชนิดต่างๆ ยิงใส่เจ้าหน้าที่ทำให้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต เจ้าหน้าที่จึงจำเป็นต้องใช้อาวุธเพื่อป้องกันตัวและหยุดยั้งการกระทำความผิด อย่างไรก็ดี ในกรณีที่ใช้อาวุธของเจ้าหน้าที่จะเป็นอันตรายต่อกลุ่ม นปช. หรือประชาชนผู้บริสุทธิ์ เจ้าหน้าที่ก็มิได้มีการตอบโต้แต่อย่างใด นอกจากนี้การเคลื่อนที่เข้าวางตัวเพื่อควบคุมพื้นที่ในพื้นที่ใดที่ไม่ได้มีการต่อต้าน เจ้าหน้าที่ก็มิได้มีการใช้อาวุธใดๆ ทั้งสิ้น หรือหากในพื้นที่ใดได้รับการต่อต้านด้วยอาวุธที่ไม่ร้ายแรง เจ้าหน้าที่ก็จะใช้การปฏิบัติจากเบาไปหาหนัก ซึ่งสูงสุดจะใช้เพียงกระสุนยางเพื่อตอบโต้เท่านั้น โดยยึดถือแนวทางการใช้อาวุธตามกฎหมายการใช้กำลังของ ศอฉ. โดยใช้จากเบาไปหาหนัก ประกอบด้วย จัดรูปขบวนประกอบโล่ กระบอง เพื่อแสดงกำลัง แจ้งเตือนขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ การใช้โล่ ใช้น้ำฉีด ใช้เครื่องขยายเสียง ใช้อุปกรณ์เคมี/แก๊สน้ำตา ใช้กระบองและใช้กระสุนยาง โดย ศอฉ. กำหนดให้เจ้าหน้าที่สามารถใช้กระสุนจริงได้ โดยดำเนินการ ๓ ขั้นตอน ใน ๓ กรณี ได้แก่ ๑) ให้แจ้งเตือนด้วยวาจา ๒) ยิงขึ้นฟ้าหรือยิงในทิศทางที่ปลอดภัย และ ๓) ให้ทำการยิงตามความจำเป็นเพื่อป้องกันตนเองหรือทรัพย์สิน โดยสมควรแก่เหตุ (ไม่เป็นการยิงที่มุ่งประสังค์ชีวิต)

สำหรับกรณีความมีอยู่จริงของชายชุดดำ มีพยาน ๕ คน ต่างให้การสอดคล้องต้องกันว่า มีกลุ่มชายชุดดำอยู่ในพื้นที่การชุมนุมจริง โดยพยานบุคคลรายหนึ่งให้ข้อเท็จจริงว่า กลุ่มผู้ชุมนุมรวมถึงกลุ่มชายชุดดำจะมีการติดต่อสื่อสารกันโดยใช้วิทยุคลื่นความถี่ต่ำ มีการส่งเสบียงอาหาร รวมถึงยางรถยนต์ที่จะนำมาใช้เป็นบังเกอร์และเป็นเชื้อไฟ มีการว่าจ้างให้เยาวชนจากนอกพื้นที่เป็นผู้เผายางรถยนต์และยิงพลุ สังเกตแล้วเห็นได้ชัดว่า มีการวางแผนการทำงานเป็นอย่างดี นอกจากนี้ พยานบุคคลอีกรายให้ข้อเท็จจริงว่า ก่อนเกิดเหตุเผาห้างเซ็นทรัลเวิลด์ นั้น ปรากฏว่ามีการปะทะกันระหว่างพนักงานรักษาความปลอดภัยของห้างกับกลุ่มชายชุดดำ โดยมีการโยนระเบิดเข้าไปในกลุ่มพนักงานรักษาความปลอดภัยด้วย

ศูนย์บริการการแพทย์ฉุกเฉินกรุงเทพมหานคร (ศูนย์เฮอร์วีน) ได้รวบรวมข้อมูลผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากสถานการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ มีผู้บาดเจ็บ จำนวน ๔๐๔ คน เสียชีวิต จำนวน ๕๑ คน รวมผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตทั้งหมด ๔๕๕ คน

ความเห็น

ประเด็นที่ต้องพิจารณามีว่า การสั่งการของรัฐบาลและการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เป็นการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓ รัฐบาลโดย คอจ. ได้ประกาศใช้มาตรการ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในพื้นที่บริเวณสี่แยกราชประสงค์และพื้นที่ใกล้เคียง โดยปิดทางเข้าบริเวณที่ชุมนุม การตัดน้ำ ตัดไฟ สาธารณูปโภค โทรศัพท์ ตัดการเดินทางโดยบริการสาธารณะ รถโดยสารประจำทาง รถไฟฟ้าบีทีเอส เส้นทางน้ำคลองแสนแสบ เข้าพื้นที่ชุมนุม ซึ่งการใช้มาตรการดังกล่าวเป็นผลให้กลุ่มผู้ชุมนุมบางส่วนเกิดความไม่พอใจและมีการเคลื่อนไหวในลักษณะที่เป็นการก่อความไม่สงบในเวลาต่อมา ทั้งยังปรากฏว่ามีการยิงปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ทหารกับบุคคลผู้มีอาวุธที่ปัจจุบันยังไม่ทราบแน่ชัดว่าเป็นผู้ใดหรือฝ่ายใดในหลายพื้นที่ ตั้งแต่บริเวณย่านบ่อนไก่ ถนนพระราม ๔ ถนนราชปรารภ บริเวณแยกดินแดง บริเวณแยกสารสิน บริเวณสวนลุมพินี ถนนวิทยุ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ และโดยเฉพาะบริเวณแยกบ่อนไก่ ถนนพระราม ๔ มีพยานบุคคลหลายรายให้ถ้อยคำยืนยันถึงการปฏิบัติการของกลุ่มบุคคลติดอาวุธที่มีการสื่อสารโดยวิทยุสื่อสารลักษณะเป็นกระบวนการ รวมทั้งมีบุคคลจำนวนหนึ่งนำยางรถยนต์จำนวนมาก ทำเป็นแนวป้องกันและจุดไฟเผากลางถนนให้เกิดควันดำในลักษณะที่อำพรางและให้เกิดความวุ่นวายทั่วไปในใจกลางพื้นที่กรุงเทพมหานคร

เห็นได้ว่า การใช้เสรีภาพในการชุมนุมของกลุ่ม นปช. บางส่วน ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เป็นเหตุที่สามารถส่งผลโดยตรงหรือโดยอ้อม ให้เกิดกรณีการสูญเสียชีวิต บาดเจ็บ และทรัพย์สินของราชการและเอกชนได้รับความเสียหาย เห็นได้ชัดว่าเป็นการชุมนุมที่ไม่สงบและใช้อาวุธ โดยข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีบุคคลใช้อาวุธยิงปะทะกับเจ้าหน้าที่ทหารอยู่เป็นระยะ แม้ในปัจจุบันจะยังไม่อาจพิสูจน์ได้อย่างแน่ชัดว่า กลุ่มบุคคลดังกล่าวนี้เป็นผู้ใดหรือฝ่ายใด แต่ลักษณะของการใช้อาวุธนั้นเป็นการกระทำต่อเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ของการชุมนุม นอกจากนี้ ผลของการชุมนุมในช่วงระยะเวลาดังกล่าวข้างต้นได้เกิดผลกระทบต่อชีวิตร่างกาย และการประกอบอาชีพ ตลอดจนทรัพย์สินของบุคคลอื่น ดังนั้น การใช้เสรีภาพในการชุมนุมของกลุ่ม นปช. จึงยังไม่สอดคล้องและเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓ ที่บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง” และมาตรา ๖๓ ที่บัญญัติว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชน ที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก”

ตามข้อเท็จจริง รัฐบาลโดย ศอฉ. ได้กำหนดมาตรการเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในพื้นที่บริเวณสี่แยกราชประสงค์ ซึ่งเป็นพื้นที่ชุมนุมและบริเวณโดยรอบ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ - ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ โดย ศอฉ. ได้ประกาศแจ้งให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่และใช้มาตรการตัดการบริการสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ระบบขนส่งมวลชน รวมทั้งปิดล้อมเส้นทางโดยรอบสี่แยกราชประสงค์ และกำหนดให้เจ้าหน้าที่ทหารสามารถใช้อาวุธปืนเพื่อป้องกันตนเองได้ ซึ่งกำหนดให้ใช้กระสุนจริงใน ๓ กรณี คือ ยิงขึ้นฟ้าเพื่อสกัดกั้นและแจ้งเตือน รักษาระยะห่างจากกลุ่มผู้ชุมนุม ตลอดจนยิงป้องกันตนเองหรือประชาชนผู้บริสุทธิ์ที่กำลังถูกคุกคามต่อชีวิต และตอบโต้กับกลุ่มติดอาวุธสงคราม ซึ่งเป็นเป้าหมายชัดเจน โดยคำนึงถึงประชาชนผู้บริสุทธิ์

พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรการต่างๆ ของรัฐบาลที่ใช้ในกระชับพื้นที่บริเวณสี่แยกราชประสงค์ ซึ่งเป็นพื้นที่ชุมนุมและบริเวณโดยรอบ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ - ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ซึ่ง ศอฉ. อ้างว่า มีความมุ่งหมายเพื่อจำกัดพื้นที่การชุมนุมและปกป้องประชาชนผู้บริสุทธิ์ที่อาจถูกคุกคามต่อชีวิต อันเป็นการใช้อำนาจตามบทบัญญัติของพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ กรณีดังกล่าวเห็นว่า การที่รัฐใช้อำนาจจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมเป็นการใช้อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และ

เพื่อคุ้มครองความสละสลวยของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ บัญญัติให้กระทำได้

อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติของรัฐบาลระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ได้ปรากฏเหตุการณ์ยิงปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับกลุ่มบุคคลผู้ติดอาวุธที่แฝงตัวอยู่ใน กลุ่มผู้ชุมนุม จนเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบไปถึงประชาชนผู้บริสุทธิ์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งศูนย์ บริการการแพทย์ฉุกเฉินกรุงเทพมหานคร (ศูนย์เฮอร์วีน) ได้รวบรวมข้อมูลผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต จากสถานการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ มีผู้บาดเจ็บ จำนวน ๔๐๔ คน เสียชีวิต จำนวน ๕๑ คน รวมผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต ทั้งหมด ๔๕๕ คน จากเหตุการณ์ดังกล่าว แม้รัฐบาลจะดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย แม้จะยังไม่มี พยานหลักฐานยืนยันได้ว่า ผู้ใดฝ่ายใดเป็นผู้ยิงผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บดังกล่าว และกลุ่มบุคคล ผู้ติดอาวุธที่แฝงตัวในกลุ่มผู้ชุมนุมคือใครก็ตาม แต่เมื่อปรากฏความเสียหายต่อชีวิตร่างกายของ บุคคลเกิดขึ้นจากการใช้มาตรการนี้ ผลที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งย่อมเป็นไปได้ว่า อาจเกิดจากการกระทำ ของฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ใช้อาวุธด้วย รัฐบาลจึงมีหน้าที่รับผิดชอบในการเยียวยาช่วยเหลือ แก่ครอบครัวของผู้เสียชีวิตและผู้ได้รับบาดเจ็บดังกล่าว รวมทั้งครอบครัวผู้ได้รับบาดเจ็บดังกล่าว ด้วยเหตุที่ผู้ได้รับบาดเจ็บนั้นตกอยู่ในสภาพพิการจากเหตุการณ์ความไม่สงบนั้น

นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีหน้าที่ต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนหาผู้กระทำผิด มาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมต่อไป รวมทั้งการตรวจสอบการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐว่า ผู้ใดได้กระทำการที่เกินมาตรการตามกฎหมายที่รัฐบาลโดย ศอฉ. กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร

สำหรับประเด็นสิทธิในทรัพย์สินนั้น ตามข้อเท็จจริง เหตุการณ์เมื่อวันที่ ๑๓ - ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ มีการเผาอาคารสถานที่ต่างๆ บริเวณถนนพระราม ๔ ย่านป้อมไก่อ ได้แก่ ร้านค้า และอาคารธนาคาร และโดยเฉพาะ วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ หลังจากแกนนำ ประกาศยุติการชุมนุม ได้เกิดเพลิงไหม้อาคารห้างสรรพสินค้าหลายแห่ง ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า เซ็นทรัลเวิลด์ สยามสแควร์ และห้างสรรพสินค้าเซ็นเตอร์วัน ซึ่งบริเวณห้างสรรพสินค้า เซ็นทรัลเวิลด์ มีพยานยืนยันว่า เกิดการปะทะกันระหว่างพนักงานรักษาความปลอดภัยของห้างกับ การ์ดของกลุ่ม นปช. และกลุ่มชายชุดดำ แล้วจึงเกิดการเผาอาคารห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล เวิลด์ ในเวลาต่อมา อีกทั้งมีการเข้าไปลักทรัพย์ในศูนย์การค้าดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ จากพยาน หลักฐานที่เป็นภาพเคลื่อนไหว ซึ่งผู้สื่อข่าวของสำนักข่าวแห่งหนึ่งได้มอบให้ไว้ในชั้นการตรวจสอบ ข้อเท็จจริง ปรากฏภาพเหตุการณ์ยืนยันว่า การเผาอาคารในบริเวณสี่แยกราชประสงค์และบริเวณ ใกล้เคียงนั้น มีผู้กระทำความผิดอยู่ภายในพื้นที่การชุมนุมของกลุ่ม นปช. และสาเหตุที่กระทำนั้น ส่วนหนึ่ง อาจเป็นเพราะบุคคลเหล่านั้น เกิดความไม่พอใจจากการที่แกนนำกลุ่ม นปช. ที่เวที

ราชประสงค์ได้ประกาศยุติการชุมนุม แล้วเข้ามอบตัวที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งการเผาและทำลายทรัพย์สินในครั้งนี้ เป็นลักษณะการกระทำที่แกนนำของกลุ่ม นปช. ได้เคยปราศรัยยั่วแหย่กลุ่มผู้ชุมนุมไว้ก่อนหน้านี้แล้ว

พฤติการณ์ของการกระทำในการเผาอาคารทรัพย์สินนั้น ได้แผ่ขยายไปถึงการเผาศาลากลางในหลายจังหวัดในเวลาต่อมา จนกระทั่งมีการจับกุมผู้ก่อเหตุและดำเนินคดีตามกฎหมาย ข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่า การชุมนุมของกลุ่ม นปช. เป็นการชุมนุมที่มีลักษณะเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความวุ่นวายและไม่สงบเรียบร้อยในบ้านเมืองและเผาทำลายทรัพย์สินของบุคคลอื่น รวมทั้งทรัพย์สินของทางราชการได้รับความเสียหายจำนวนมาก จึงเป็นการกระทำละเมิดสิทธิในทรัพย์สินผู้อื่น ซึ่งรัฐธรรมนูญให้การคุ้มครองไว้ ตามมาตรา ๔๑ และเป็นการกระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินผู้อื่น วางเพลิงเผาทรัพย์สินอันเป็นสถานที่ราชการ ทำลายทรัพย์สินราชการและทรัพย์สินเอกชน รวมทั้งลักทรัพย์ของผู้อื่น การกระทำความผิดดังกล่าวจึงเป็นการกระทำที่กระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลอื่น อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

สำหรับประเด็นด้านประสิทธิภาพ การบริหารจัดการของรัฐบาลในการปฏิบัติการที่ใช้มาตรการของรัฐบาลที่ใช้ในพื้นที่บริเวณสี่แยกราชประสงค์และบริเวณใกล้เคียง เมื่อวันที่ ๑๓ – ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เห็นว่า แม้รัฐบาลจะใช้อำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ด้วยเหตุจำเป็นสมควร แต่การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ทหารดังกล่าวที่ปรากฏการยิงปะทะกับกลุ่มผู้ติดอาวุธที่แฝงตัวในฝ่ายผู้ชุมนุม ย่อมเป็นส่วนหนึ่งให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายและทรัพย์สินของบุคคล ซึ่งรัฐต้องเยียวยาและหาตัวผู้กระทำผิดมาดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมต่อไป

สำหรับกรณีการเสียชีวิตของพลตรี ชัตติยะ สวัสดิผล ปรากฏข้อเท็จจริงว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษได้พิจารณากรณีนี้ไปตามอำนาจหน้าที่แล้ว รวมทั้งกรณีของ นายฟาปิโอ โปเลงกี (Mr. Fabio Polenghi) ผู้สื่อข่าวชาวอิตาลีเสียชีวิตในเหตุการณ์นี้ ได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการยุติธรรม โดยพนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญากรุงเทพใต้ ๔ ได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลไต่สวนการตาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๐ เป็นคดีที่ ช. ๑๐/๒๕๕๕ ซึ่งศาลอาญากรุงเทพใต้ได้ไต่สวนคำร้องดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๖ ดังนั้น เมื่อหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงได้ดำเนินการกับทั้งสองกรณีแล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงไม่ต้องดำเนินการตรวจสอบซ้ำอีก แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องใช้หลักวิชาตามกำลังความรู้ความสามารถในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมอย่างเต็มที่ และไม่มีการเลือกปฏิบัติ โดยควรดำเนินการสืบสวนสอบสวนและคลี่คลายให้สังคมได้รับรู้ พร้อมทั้งลงโทษผู้กระทำความผิดตามกระบวนการยุติธรรมด้วย ทั้งนี้ เพื่อทำความจริงให้ปรากฏ และนำมาซึ่งความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม

๔.๘ กรณีมีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บ บริเวณวัดปทุมวนารามราชวรวิหาร ภายหลังจากแกนนำกลุ่ม นปช. ประกาศยุติการชุมนุม เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓

ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้โดยสรุปว่า วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เวลาประมาณ ๑๕.๐๐ น. หลังจากแกนนำกลุ่ม นปช. ได้ประกาศยุติการชุมนุมแล้ว ผู้ชุมนุมบางส่วนได้เดินทางออกจากที่ชุมนุมเพื่อไปขึ้นรถกลับภูมิลำเนาที่สนามกีฬาแห่งชาติ แต่ยังคงมีผู้ชุมนุมบางส่วนเหลืออยู่ประมาณ ๓,๐๐๐ คน ได้ไปหลบอยู่ในพื้นที่วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร ต่อมา ได้เกิดเหตุกลุ่มผู้ชุมนุมและบุคคลจำนวนหนึ่งเข้าวางเพลิงตามอาคารสถานที่ต่างๆ ในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดหลายแห่ง รวมถึง อาคารศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ และ โรงภาพยนตร์สยามในบริเวณพื้นที่การชุมนุมด้วย ด้าน ศอฉ. ได้จัดกำลังเจ้าหน้าที่เข้าปฏิบัติการที่บริเวณสถานีรถไฟฟ้ามหานครสายเฉลิมรัชมงคล ทั้งภาคพื้นดินและบนชั้น ๒ ของสถานี และเกิดปะทะกับกลุ่มบุคคลที่มีอาวุธรอบบริเวณวัดปทุมวนารามฯ จนมีผู้เสียชีวิตจำนวน ๖ คน โดยต่อมาภายหลังศพทั้งหมดถูกเคลื่อนย้ายไปวางรวมกันที่หน้าห้องน้ำภายในวัดปทุมวนารามฯ นอกจากนี้ ยังมีผู้ได้รับบาดเจ็บ จำนวน ๓ คน ซึ่งเหตุการณ์ปะทะกัน เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ นั้น มีพยาน ๒ ราย ให้การสอดคล้องกันว่า พยานกับพวกไม่สามารถที่จะเดินทางกลับที่พักได้ เนื่องจากมีการยิงปะทะกันอย่างรุนแรง จึงได้รับการประสานและอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เข้าไปหลบอยู่ภายในรั้วของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและค้างคืนอยู่ ๑ คืน ซึ่งตลอดคืนจะได้ยินเสียงปืนอยู่เป็นระยะ แต่ไม่สามารถยืนยันได้ว่าเป็นการยิงมาจากผู้ใด จนกระทั่งรุ่งเช้าของวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓ จึงได้ออกจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เมื่อออกมาแล้วก็มุ่งหน้าไปยังวัดปทุมวนารามฯ เนื่องจากทราบว่า มีผู้เสียชีวิตอยู่ภายในวัด เมื่อเดินทางไปถึงวัดก็พบศพจำนวน ๖ ศพ พร้อมกันนี้ พยานได้มอบภาพเคลื่อนไหวและภาพนิ่งซึ่งอยู่ในความครอบครองเพื่อประกอบการให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อันแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมต่างๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช. โดยภาพเคลื่อนไหวที่แสดงให้เห็นถึงบุคคลแต่งกายคล้ายเจ้าหน้าที่ทหารอยู่บนรางรถไฟฟ้ามหานครสายเฉลิมรัชมงคล ซึ่งภาพเคลื่อนไหวและภาพนิ่งดังกล่าว พยานได้รับมาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจนายหนึ่งซึ่งรู้จักกันระหว่างการทำข่าวในพื้นที่ชุมนุม เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓

วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เวลาเช้า เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ติดต่อประสานงานกับกลุ่มผู้ชุมนุมให้เดินทางกลับ กลุ่มผู้ชุมนุมเริ่มทยอยเดินทางออกมาจากวัดปทุมวนารามฯ ไปรวมตัวกันที่บริเวณลานหน้าสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ก่อนที่จะเดินทางไปขึ้นรถโดยสารซึ่งรัฐบาลจัดไว้ที่ถนนอังรีดูนังต์ เพื่อเดินทางกลับภูมิลำเนา จนกระทั่งเวลาประมาณ ๑๑.๓๐ น. เจ้าหน้าที่จึงสามารถนำผู้ชุมนุมทั้งหมดออกมาจากวัดปทุมวนารามฯ

ในส่วนกรณีผู้เสียชีวิต ๖ ศพ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ นั้น สถาบันนิติเวชวิทยา สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ชี้แจงผลพิสูจน์ทางนิติเวช เป็นหนังสือมายังสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับผู้เสียชีวิต ๖ คน ประกอบด้วย

- ๑) นายวิชัย มั่นแพ เหตุที่ตายเนื่องจากบาดแผลกระสุนปืนทำลายปอดและตับ
- ๒) นายอัฐชัย ชุมจันทร์ เหตุที่ตายเนื่องจากบาดแผลกระสุนปืนทำลายปอด
- ๓) นางสาวกมลนเกศ อัครชาติ เหตุที่ตายเนื่องจากบาดแผลกระสุนปืนทำลายสมอง
- ๔) นายมงคล เข้มทอง เหตุที่ตายเนื่องจากบาดแผลกระสุนปืนทำลายปอดหัวใจและตับ
- ๕) ชายไม่ทราบชื่อ เหตุที่ตายเนื่องจากบาดแผลกระสุนปืนทะลุปอดและหัวใจ เสียโลหิตปริมาณมาก
- ๖) นายอัศวเดช ชันแก้ว เหตุที่ตายเนื่องจากเลือดออกใต้เยื่อหุ้มสมองชั้นนอก เนื้อสมองขาดจากการถูกแรงกระแทกจากบาดแผลกระสุนปืนทะลุเข้าในช่องปาก

ผู้เชี่ยวชาญของสถาบันนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจที่ทำการชันสูตรพลิกศพในกรณี ๖ ศพ ที่เสียชีวิตบริเวณวัดปทุมวนารามฯ ให้ข้อเท็จจริงประกอบว่า การทำความเข้าใจในฐานะแพทย์ผู้ทำการผ่าตัดจะบอกทิศทางของกระสุน ซึ่งเป็นมาตรฐานของการชันสูตรพลิกศพ การรายงานจะให้เป็น ๓ ทิศ คือ จากหน้าไปหลังหรือจากหลังไปหน้า จากบนลงล่างหรือ จากล่างขึ้นบน จากซ้ายไปขวาหรือจากขวาไปซ้าย เพราะเป็นสิ่งที่บอกได้แน่นอนเป็นความจริงจากศพ การให้ความเห็นอื่นที่นอกเหนือจากนี้จะต้องดำเนินการร่วมกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และการรับฟังประจักษ์พยาน ไมเช่นนั้นจะเกิดความไม่แม่นยำและคลาดเคลื่อน เช่น แผลจากกระสุนทิศหน้าไปหลัง ไม่จำเป็นว่าผู้ยิงจะต้องอยู่หลังเหยื่อเสมอไป ต้องดูท่าทางของเหยื่อขณะถูกยิงประกอบด้วย หากเหยื่อนอนหงาย ผู้ยิงก็ต้องอยู่ด้านบนเหยื่อ เป็นต้น ในต่างประเทศ การให้ความเห็นเช่นนี้จะกระทำได้อต่อเมื่อมีปัจจัยหนึ่งปัจจัยใดระหว่างเหยื่อกับผู้กระทำที่คงที่ กรณีวัดปทุมวนารามฯ เป็นกรณีพิเศษถูกเคลื่อนย้ายแล้ว แม้จะมีประจักษ์พยาน แต่ปัจจัยอีกสองปัจจัยไม่คงที่ การสันนิษฐานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจึงยากมาก

ในทางการแพทย์ การชันสูตรพลิกศพจะระบุถึงสาเหตุการตาย เช่น ตายจากสมองถูกทำลาย หัวใจถูกทำลาย เสียโลหิตมาก เป็นต้น และพฤติการณ์การตาย เช่น การตายตามธรรมชาติ การตายผิดธรรมชาติ เป็นต้น รายงานการชันสูตรพลิกศพที่ได้มาจากสถาบันนิติเวชวิทยาเป็นรายงานอย่างย่อสำหรับที่แพทย์ลงความเห็น ว่า กระสุนมาจากกระยะเกินมือเอื้อม คาดว่า เกิดจากการตรวจแล้วไม่พบเขม่าดินปืน จึงไม่ใช้การจ่อยิง วิธีการเขียนรายงานมีหลายรูปแบบ สำคัญ คือ เขียนแล้วต้องทำให้คนอ่านเข้าใจง่าย สำหรับกระสุนขนาด ๕.๕๖ มิลลิเมตรเป็นกระสุนที่ใช้ในราชการทหาร ตำรวจ พลเรือนไม่สามารถที่จะซื้อไว้ได้ หากพลเรือนมีไว้ก็เป็นความผิดตามกฎหมาย ปืนที่ใช้กระสุนขนาดดังกล่าวมีหลายชนิด เช่น ปืนอาก้า ปืนเอ็ม ๑๖ เป็นต้น การที่จะระบุอย่างชัดเจนต้องใช้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์อย่างมาก

ความเห็น

ประเด็นที่ต้องพิจารณามีว่า กรณีมีผู้เสียชีวิต ๖ ศพ และการกระทำใน รูปแบบอื่นๆ ในและบริเวณวัดปทุมวนารามฯ ระหว่างวันที่ ๑๙-๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓ มีการ กระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ อย่างไร

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อรัฐบาลโดย ศอฉ. ได้ปฏิบัติการกดดันกระชับพื้นที่ อย่างจริงจัง เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓ โดยประกาศห้ามเข้าพื้นที่ชุมนุม แต่อนุญาต ให้ออกจากพื้นที่ชุมนุม และให้ตัดการบริการสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ระบบขนส่งมวลชน รวมทั้งปิดล้อมเส้นทางโดยรอบสี่แยกราชประสงค์ และให้ใช้มาตรการอันสมควรเพื่อ รักษาความปลอดภัยและป้องกันชีวิตตนเอง โดยเจ้าหน้าที่สามารถใช้อาวุธปืนเพื่อป้องกันตนเองได้ ซึ่งกำหนดให้ใช้กระสุนจริงใน ๓ กรณีเท่านั้น คือ ๑) ยิงขึ้นฟ้าเพื่อสกัดกั้นและแจ้งเตือน และ รักษาระยะห่างจากกลุ่มผู้ชุมนุม ๒) ยิงป้องกันตนเองและป้องกันประชาชนผู้บริสุทธิ์ที่กำลังถูก คุกคามต่อชีวิต และ ๓) ตอบโต้กลุ่มติดอาวุธสงครามซึ่งเป็นเป้าหมายชัดเจนเท่านั้น โดยคำนึง ถึงประชาชนผู้บริสุทธิ์ สำหรับอาวุธที่ใช้ คือ ปืนเล็กยาว ปืนลูกซอง เท่านั้น ไม่อนุญาตให้ใช้ อาวุธปืนยิงลูกระเบิดเอ็ม ๓/๙ หรือระเบิดขี้น้ำ หรืออาวุธสงคราม และมาตรการเช่นนี้เห็นว่าเป็น การกำหนดมาตรการที่จำเป็นและสมควรแก่สถานการณ์รุนแรงและในภาวะคับขันแล้ว ประกอบกับ การพิจารณาถึงเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้มาโดยตลอด ซึ่งการใช้มาตรการดังกล่าว เป็นการใช้อาวุธตามสถานการณ์ความจำเป็นในขณะนั้น

ในระหว่าง วันที่ ๑๓-๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ปรากฏว่ามีการยิงปะทะกัน ระหว่างกลุ่มบุคคลติดอาวุธที่ปะปนอยู่ในกลุ่มผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามจุดต่างๆ บริเวณ ใกล้เคียงโดยรอบพื้นที่ชุมนุม รวมทั้งสถานการณ์บ้านเมืองในช่วงเวลานั้นตกอยู่ในสภาพไม่สงบ และไม่ปลอดภัยมั่นคง โดยเกิดเหตุการณ์เผาร้านค้าและธนาคาร มีการลักทรัพย์ตามร้านค้า ใกล้เคียงที่ชุมนุม มีการขมขยารถยนต์ทำแนวป้องกันตามถนนรอบบริเวณที่ชุมนุม และพยายาม รถยนต์ตามท้องถนน ปะทะต่อสู้อย่างต่อเนื่อง ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เวลาประมาณ ๐๖.๐๐ น. รัฐบาลโดย ศอฉ. ได้ปฏิบัติการที่เข้มข้นขึ้น จนถึงเวลาประมาณ ๑๓.๓๐ น. แกนนนำ กลุ่ม นปช. ได้ประกาศยุติการชุมนุม แล้วจากนั้น ได้มีการเผาอาคารศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้า เซ็นทรัลเวิลด์ต่อเนื่องไปถึงศูนย์การค้าบีทีเอส และเหตุการณ์การยิงปะทะกันทั้ง ๒ ฝ่าย ระหว่าง เจ้าหน้าที่ทหารและกลุ่มบุคคลติดอาวุธก็ยังมีอย่างต่อเนื่องถึงเวลา ๑๔.๓๐ น. โดยมีการยิง ปะทะกันโดยรอบนอกบริเวณวัดปทุมวนารามฯ และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการได้ทำการปฏิบัติการ ควบคุมสถานการณ์บริเวณทางรถไฟหน้าวัดปทุมวนารามฯ ซึ่งมีกลุ่มบุคคลติดอาวุธวิ่งหลบหนี ไปมาและหลบเข้าไปในวัดปทุมวนารามฯ แล้วยิงอาวุธใส่เจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่จึงมีความจำเป็นต้อง ป้องกันตนเอง

จากสถานการณ์การยิงปะทะกันในบริเวณพื้นที่ชุมนุม และพื้นที่โดยรอบในสภาพการบ้านเมืองที่ยังวุ่นวายไม่สงบดังกล่าว ปรากฏว่ามีผู้เสียชีวิต ๖ ศพ และบาดเจ็บ ๓๗ คน บริเวณวัดปทุมวนารามฯ ซึ่งการสูญเสียชีวิตดังกล่าวทั้ง ๖ ศพ ปรากฏจากการรวบรวมหลักฐานในชั้นนี้ ทั้งพยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานบุคคลที่มีความสอดคล้องกันว่า ในช่วงเวลาบ่ายถึงค่ำของวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ มีเจ้าหน้าที่ทหารประจำการบนรถรถไฟฟ้าบีทีเอสตลอดเวลา และในช่วงเวลาดังกล่าวมีเสียงปืนจากการยิงปะทะ จนในเวลาต่อมาปรากฏว่ามีผู้เสียชีวิต ๖ ศพ แม้จะไม่มีพยานยืนยันที่ปรากฏชัดว่า ศพของผู้เสียชีวิตบางศพได้เสียชีวิตนอกวัด บางศพเสียชีวิตหน้าวัด และบางศพไม่รู้ว่าเสียชีวิตบริเวณใด แต่ศพทั้ง ๖ ศพได้ถูกเคลื่อนย้ายเข้าไปในวัดภายหลังที่ถูกยิงเสียชีวิตแล้ว โดยไม่มีการตรวจสอบรวบรวมหลักฐานให้ทราบถึงลักษณะพฤติการณ์แห่งการตาย (Manner of death) ว่ามีการยิงมาจากที่ใด คงมีเพียงหลักฐานรายงานการชันสูตรศพ ทั้ง ๖ ศพ ของสถาบันนิติเวชวิทยา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ แสดงให้ทราบเพียงสาเหตุแห่งการตาย (Cause of death) ว่า ผู้ตายเสียชีวิตเพราะถูกกระสุนปืนยิงเข้าที่อวัยวะสำคัญส่วนใดเท่านั้น ซึ่งสภาพศพต่างก็มีผลทิศทางการกระสุนปืนและบาดแผลที่แตกต่างกัน คงสรุปได้ว่า ถูกยิงในระยะเกินมือเอื้อม ไม่อาจรู้ถึงระยะใดเพียงใด ดังที่พยานแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางนิติเวชได้ให้ความเห็นไว้ แต่อย่างไรก็ตาม จากลักษณะทิศทางการกระสุนที่ปรากฏบนศพบางศพ มีลักษณะถูกยิงจากบนลงล่าง ซึ่งน่าจะสันนิษฐานได้ว่า ผู้ยิงอยู่ในตำแหน่งที่สูงกว่า และเมื่อประกอบกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏว่า มีเจ้าหน้าที่ทหารปฏิบัติหน้าที่อยู่บนรถรถไฟฟ้าหน้าวัดปทุมวนารามฯ รวมถึงภาพถ่ายร่องรอยกระสุนปืนบนรถยนต์และพื้นถนนภายในวัดปทุมวนารามฯ จึงน่าจะเชื่อได้ว่าความเสียหายกรณีการเสียชีวิตและบาดเจ็บนั้น ส่วนหนึ่งย่อมเกิดขึ้นจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติการกระชับพื้นที่ในที่เกิดเหตุบริเวณวัดปทุมวนารามฯ ในวันดังกล่าว

อนึ่ง เมื่อมาตรการที่รัฐบาลกำหนดปฏิบัติการนั้นเป็นกรณีจำเป็นสมควรตามกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติได้เกิดความเสียหายขึ้นแล้ว และความเสียหายนั้นเกิดจากสถานการณ์ยิงปะทะที่วุ่นวายระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับผู้ติดตามที่แฝงตัวในที่ชุมนุม ความเสียหายส่วนหนึ่งย่อมอาจเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย การดำเนินการดังกล่าวของรัฐบาลจึงส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ซึ่งรัฐมีหน้าที่ในการประกันและคุ้มครองดูแล แต่กลับไม่สามารถมีมาตรการหรือใช้วิธีการในการประกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลได้ รัฐบาลจึงไม่อาจปฏิเสธการที่จะต้องเยียวยาชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นดังกล่าวแก่ผู้บาดเจ็บและครอบครัวของผู้บาดเจ็บที่พิการและครอบครัวของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ดังกล่าวไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดแก่ผู้ชุมนุม ประชาชนผู้บริสุทธิ์ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะรัฐมีหน้าที่ในการให้หลักประกันในการคุ้มครองชีวิตร่างกายบุคคลในรัฐ เพื่อให้อยู่ได้อย่างปลอดภัยมั่นคง ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบของผู้ปฏิบัติหน้าที่ก็ตาม

เพราะเป็นสิทธิพื้นฐานของมนุษย์ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดในมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง และตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๒ (๓) (ก) ที่กำหนดว่า “รัฐภาคีแต่ละรัฐแห่งกติกานี้รับที่จะ (ก) ประกันว่าบุคคลใดที่สิทธิหรือเสรีภาพของตน ซึ่งรับรองไว้ในกติกานี้ถูกละเมิดต้องได้รับการเยียวยาอย่างเป็นผลจริงจัง โดยไม่ต้องคำนึงว่าการละเมิดนั้นจะถูกระงับโดยบุคคลผู้ปฏิบัติการตามหน้าที่” ซึ่งนอกจากรัฐบาลมีหน้าที่ต้องเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นในครั้งแล้ว รัฐบาลยังมีหน้าที่ในการที่จะต้องสอบสวนหาข้อเท็จจริงและหาผู้กระทำผิดมาดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งตรวจสอบว่ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้หนึ่งผู้ใดหรือไม่ที่ได้กระทำการเกินขอบเขตของมาตรการที่รัฐบาลโดย ศอฉ. ได้กำหนดไว้หรือไม่อย่างไรด้วย ซึ่งในประเด็นการเสียชีวิตและบาดเจ็บในเหตุการณ์การชุมนุมทั้งหมดนั้น รัฐบาลได้มีมาตรการชดเชยเยียวยาแล้วบางส่วนตามมติคณะรัฐมนตรี

ส่วนกรณีการดำเนินคดี กรณี เสียชีวิต ๖ ศพในวัดปทุมวนารามฯ นั้น เป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องดำเนินการตามกระบวนการของกฎหมายต่อไป ซึ่งกรณีนี้กรมสอบสวนคดีพิเศษได้รับคดีดังกล่าวเป็นคดีพิเศษและตั้งเป็นสำนวนคดีอาญา คดีอยู่ในขั้นตอนการไต่สวนของศาลอาญากรุงเทพใต้ โดยมีการนัดไต่สวนเริ่มตั้งแต่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๕ – ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เห็นว่า เมื่อกรณีเป็นการไต่สวนในชั้นศาลแล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงไม่อาจก้าวล่วงมีคำวินิจฉัยในประเด็นนี้

๕. บทสรุป

๕.๑ บทเรียน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสมควรที่จะต้องพิจารณาและสร้างบทเรียนให้แก่สังคมได้รับทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เสรีภาพในการชุมนุม และการใช้อำนาจของรัฐเพื่อการบริหารจัดการการชุมนุม โดยมุ่งหวังว่าในอนาคตจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาและความสูญเสียในลักษณะนี้อีก ทั้งนี้ มีประเด็นที่ควรพิจารณาและสร้างความเข้าใจให้กับสังคม ดังนี้

๕.๑.๑ บทเรียนภาคประชาชน

บทเรียนที่สำคัญสำหรับผู้ชุมนุม พอสรุปเป็นหัวข้อได้ ดังนี้

- (๑) ผู้จัดการชุมนุมจะต้องสร้างเจตจำนงร่วมกันในการชุมนุมโดยสงบและสันติตลอดจนดูแลให้มีอุดมการณ์ที่ถูกต้องในการรักษาระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

จากเหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ในปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๓ เห็นได้

ชัดเจนว่า ในระยะต้น แขนงสามารถใช้อยู่วิธีควบคุมฝูงชน แต่ในระยะหลัง มีการแยกกันดำเนินงานและขยายพื้นที่ชุมนุม จนกระทั่งแกนนำไม่สามารถควบคุมผู้ชุมนุมให้อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์หรืออุดมการณ์ที่มีตั้งแต่แรกร่วมกันได้ เป็นเหตุให้รัฐบาลใช้เป็นเหตุผลหรือข้ออ้างในการใช้กำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าควบคุมสถานการณ์ในเวลาต่อมา

หลังเหตุการณ์ วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓ เกิดการแยกตัวของแกนนำ และจากการที่กลุ่ม นปช. สามารถระดมกำลังคนได้เป็นจำนวนมาก การจัดการชุมนุมที่มีขนาดใหญ่ โดยมีแกนนำหลายคน จึงขาดการวางแผนที่รัดกุม ขาดอุดมการณ์ และเป้าหมายที่ชัดเจน ร่วมกัน ทำให้ไม่สามารถควบคุมการเคลื่อนตัวของผู้ชุมนุมได้อย่างรัดกุมทุกขั้นตอน ทำให้การชุมนุมกลายเป็นการจลาจลในที่สุด และสุดท้ายแกนนำได้แยกเป็นกลุ่มย่อยหลายกลุ่มอย่างชัดเจน โดยมีแกนนำบางคนได้ถอนตัวในระหว่างการชุมนุม แสดงให้เห็นถึงความเห็นต่างและความรับผิดชอบของแกนนำเมื่อสถานการณ์วิกฤติจนความรุนแรงเกิดขึ้น แกนนำต้องตัดสินใจยุติการชุมนุม เพื่อไม่ให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน

หลักการของการใช้เสรีภาพในการชุมนุม นอกจากจะบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว ยังปรากฏอยู่ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง อันเป็นพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี และมีหน้าที่ต้องปฏิบัติหรืออนุวัติกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับ ข้อ ๒๑ ที่กำหนดว่า สิทธิในการชุมนุมโดยสงบย่อมได้รับการรับรอง การจำกัดการใช้สิทธินี้จะกระทำมิได้ นอกจากจะกำหนดโดยกฎหมายและเพียงเท่าที่จำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของชาติ หรือความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชน หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ซึ่งจะพบว่า หลักการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีลักษณะสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศ กล่าวคือ การชุมนุมต้องเป็นไปด้วยความสงบ และต้องไม่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น นอกจากนี้ การชุมนุมยังเป็นเสรีภาพที่สามารถจำกัดได้โดยอาศัยอำนาจของรัฐ ผ่านบทบัญญัติของกฎหมายและเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

- (๒) ผู้จัดการชุมนุมและผู้ร่วมชุมนุมต้องมีหน้าที่ร่วมกัน ทำให้การชุมนุมเป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ ยึดแนวทางสันติวิธีและเจรจาไกล่เกลี่ย ไม่ปลุกระดม อีกทั้งการชุมนุมนั้นต้องปราศจากอาวุธหรือสิ่งเทียมอาวุธทุกชนิดในพื้นที่การชุมนุม รวมถึง ไม่แสดงออกเชิงสัญลักษณ์หรือยั่วยุให้เกิดความรุนแรงทุกประเภท

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ” เมื่อนำไปพิจารณาประกอบกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิ

มนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓ ได้กำหนดคำนิยามของ “สิทธิมนุษยชน” โดยหมายความว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม” จะเห็นได้ว่า การชุมนุมถือว่าเป็นเสรีภาพประเภทหนึ่งของบุคคล และอยู่ในความหมายของ “สิทธิมนุษยชน” ตามที่พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ บัญญัติไว้

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ ข้างต้น จะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญได้รับรองและคุ้มครองให้บุคคลสามารถใช้เสรีภาพในการชุมนุม เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ได้ตามเจตจำนง เช่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การเรียกร้องประโยชน์บางประการจากรัฐ เป็นต้น ซึ่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดหลักเกณฑ์ของการใช้เสรีภาพดังกล่าวไว้ในสองประการสำคัญ กล่าวคือ ประการที่หนึ่ง การชุมนุมนั้นต้องเป็นไปด้วยความสงบ คือ ไม่มีการกระทำให้ขัดต่อความเรียบร้อยของบ้านเมือง และประการที่สอง การชุมนุมนั้นต้องปราศจากอาวุธหรือสิ่งเทียมอาวุธ (ตามประมวลกฎหมายอาญา “อาวุธ” หมายความว่ารวมถึงสิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ) คือ ภายในอาณาบริเวณของการชุมนุมนั้นจะต้องไม่มีการพกพาหรือซุกซ่อนอาวุธ ซึ่งรวมไปถึงการใช้อาวุธดังกล่าวด้วย อันเป็นมาตรการในการป้องกันมิให้เกิดอันตรายหรือกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ชุมนุมและประชาชนอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมนั้น

บทเรียนจากการชุมนุม ในปี ๒๕๕๓ ชี้ให้เห็นชัดว่า ผู้ชุมนุมขาดความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นเรื่องใหม่ นอกจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยการทำร้ายไม่ถึงการฉีดยาแล้ว การพิจารณาเรื่องผลกระทบของการชุมนุมต้องพิจารณาจากผลกระทบทางตรง (ผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บ) และทางอ้อม (การเมือง เศรษฐกิจ) รวมทั้งผลกระทบในระยะสั้นและระยะยาวด้วย

หลังจากการเคลื่อนขบวนและขยายพื้นที่ชุมนุม ยังปรากฏการกระทำของกลุ่ม นปช. เกิดขึ้นอีกหลายเหตุการณ์ เช่น การทะเลาะวิวาทที่หน้าบ้านพักนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น และที่ทำการพรรคประชาธิปัตย์ หน้ารัฐสภา การใช้เครื่องขยายเสียงที่ตั้งในพื้นที่การชุมนุม การเคลื่อนขบวนไปตามหน่วยงานต่างๆ และเชิญชวนประชาชนให้เข้าร่วมในการชุมนุม การบุกเข้าไปตรวจค้นในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ การนำเด็กและสตรีรวมถึงพระภิกษุไปอยู่แนวหน้าของการชุมนุมในลักษณะเป็นโล่มนุษย์ การสร้างแนวป้องกันการชุมนุม (บังเกอร์) ด้วยไม้ไผ่และยางรถยนต์ การปลุกกระตุมและยั่วยุให้ผู้ชุมนุมสร้างความรุนแรงและเผาทำลายทรัพย์สิน การเกิดเหตุจลาจลหลังจากที่แกนนำมอบตัวต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น ซึ่งจากเหตุการณ์ที่ได้กล่าวข้างต้นนี้ ถือเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพที่ละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น รวมถึง

ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน อันไม่เป็นไปตามหลักการใช้สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ ได้บัญญัติไว้ ทั้งมีข้อเท็จจริงอีกบางประการที่ยังเป็นข้อเคลือบแคลงสงสัยของสังคมว่า ผู้ใด ฝ่ายใดเป็นผู้กระทำ หรือผู้ชุมนุมมีส่วนร่วมหรือรู้เห็นในเหตุการณ์นั้นหรือไม่ ได้แก่ การปรากฏกลุ่มชายชุดดำปะปนอยู่กับกลุ่มผู้ชุมนุม การเกิดเหตุระเบิดบริเวณสถานีรถไฟฟ้ามหานครสายสีแดง การเสียชีวิตของนายทหาร เจ้าหน้าที่ของรัฐ สื่อมวลชนต่างชาติ และประชาชน รวมตลอดถึงการเผาทำลายอาคารสถานที่ต่าง ๆ

(๓) **ผู้จัดการชุมนุมและผู้ร่วมชุมนุมจะต้องชุมนุมในลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทั่วไป หรือให้น้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น และต้องรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมด้วย**

การที่กลุ่ม นปช. ย้ายพื้นที่ชุมนุมจากถนนราชดำเนินไปสู่สี่แยกราชประสงค์ซึ่งเป็นพื้นที่เศรษฐกิจ ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ สิทธิและเสรีภาพในที่อยู่อาศัยและความเป็นอยู่ส่วนตัว สิทธิและเสรีภาพในการเดินทาง ซึ่งต้องได้รับการรับรองและคุ้มครอง โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และกติการะหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ยิ่งการชุมนุมยืดเยื้อเพียงใดย่อมส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ และความเชื่อมั่นของนานาชาติอารยประเทศที่มีต่อประเทศไทยมากยิ่งขึ้น

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่า ในห้วงเวลาของการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ตั้งแต่เดือนมีนาคม จนกระทั่งถึงวันที่ยุติการชุมนุมในเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓ ลักษณะของการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ในภาพรวม นั้น ในช่วงแรกของการชุมนุมเป็นไปอย่างสงบและสันติ ตามกรอบของการใช้สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ แต่เมื่อกลุ่ม นปช. ได้ขยายพื้นที่ของการชุมนุมออกไปจากบริเวณถนนราชดำเนินไปยังสี่แยกราชประสงค์ ที่เป็นจุดตัดของถนนเพลินจิตและถนนราชดำริ ทั้งยังเป็นที่ตั้งของศูนย์การค้า บริษัท ห้าง ร้านหลายแห่ง และเป็นบริเวณที่อยู่ใจกลางของกรุงเทพมหานคร มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การคมนาคม ตลอดจนเป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญของประเทศหลายแห่ง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ การไฟฟ้านครหลวง โรงพยาบาลตำรวจ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น

จากข้อเท็จจริงข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการชุมนุมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และนับตั้งแต่การขยายพื้นที่ของการชุมนุมออกไป กลับมีผลกระทบต่อประชาชนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมที่อาศัยบริเวณใกล้เคียง หรือมีเหตุจำเป็นต้องใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่มีการชุมนุม ทั้งเป็นสถานที่ตั้งของที่ทำงาน หรือใช้ประโยชน์อื่น ต้องได้รับความเดือดร้อนและไม่สะดวกในการใช้พื้นที่สาธารณะนี้ อันถือได้ว่า เป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และเกิดความไม่สงบขึ้นในพื้นที่ชุมนุมและใกล้เคียง

ตามที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน”

๕.๑.๒ บทเรียนภาครัฐ

บทเรียนที่สำคัญสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ พอสรุปเป็นหัวข้อได้ ดังนี้

- (๑) รัฐต้องดูแลการชุมนุมให้เป็นไปอย่างสงบเรียบร้อย เพื่อป้องกันมิให้กระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทุกฝ่าย โดยคำนึงถึงกรอบแห่งกฎหมาย มาตรฐานสากล รวมถึงหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ

บทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ ได้บัญญัติว่า

“การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม”

มาตรา ๖๓ บัญญัติว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก”

จากบทบัญญัติข้างต้นจะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญได้บัญญัติเงื่อนไขของการจำกัดการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้ ให้รัฐสามารถดำเนินการได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น โดยจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ ที่

บันทึกไว้โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนที่กเจตนาธรรมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการ
ประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีว่า เจตนาธรรมณ์ของมาตรานี้เพื่อคุ้มครองเสรีภาพของประชาชน
ในการชุมนุม กำหนดให้บุคคลมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดสิทธิ
และเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำได้เฉพาะเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้อำนาจไว้เพื่อคุ้มครอง
ประชาชนให้ได้รับความสะดวกในการใช้ที่สาธารณะ และเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่าง
ภาวะสงครามระหว่างประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

สาเหตุที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะต้อง
บัญญัติไว้เช่นนี้ ด้วยเหตุเพราะหากบุคคลมุ่งที่จะใช้สิทธิและเสรีภาพที่ตนเองมีอยู่ โดยขาดการ
ตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นหรือความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือสาธารณะแล้ว
จะเกิดสภาพของการใช้สิทธิและเสรีภาพที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นและ
สาธารณะทั่วไป สุดท้ายแล้วการใช้สิทธิและเสรีภาพนั้นก็จะเป็นไปตามความมุ่งหวังของ
รัฐธรรมนูญ ดังนั้น หากมีการใช้สิทธิและเสรีภาพที่มีลักษณะดังที่กล่าวแล้ว รัฐจึงย่อมมีเหตุผล
ที่จะจำกัดการใช้สิทธิและเสรีภาพนั้นได้ แต่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ กล่าวคือ
จะต้องกระทำโดยกฎหมายหรือกฎ จะต้องเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ในเรื่องนั้นๆ และจะต้อง
ไม่กระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นด้วย และเมื่อพิจารณาเฉพาะกรณีเสรีภาพใน
การชุมนุม จะเห็นได้ว่า หากมีการกระทำใดที่เป็นการขัดหรือแย้ง หรือไม่เป็นไปตามหลักของ
การใช้เสรีภาพในการชุมนุมแล้ว รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้รัฐสามารถจำกัดการใช้เสรีภาพได้
โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เข้าดำเนินการเพื่อคุ้มครองความสะดวกของ
ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะ
สงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก ดังนั้น
ในข้อเท็จจริง หากปรากฏว่าการใช้เสรีภาพในการชุมนุมของประชาชนไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์
ที่รัฐธรรมนูญ ตลอดจนกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองให้การ
รับรองไว้ และการใช้เสรีภาพที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์นั้น เป็นการกระทบต่อประชาชนที่ไม่
เกี่ยวข้องกับการชุมนุม รัฐจึงสามารถใช้อำนาจเข้าแทรกแซงการใช้เสรีภาพได้ตามที่รัฐธรรมนูญ
กำหนด แต่ในทางตรงกันข้าม หากปรากฏว่าการใช้เสรีภาพในการชุมนุมนั้น อยู่ภายใต้กรอบ
ที่รัฐธรรมนูญกำหนด อันได้แก่ เป็นการชุมนุมที่สงบและเป็นการชุมนุมที่ปราศจากอาวุธแล้ว
ก็ไม่มีเหตุผลความจำเป็นหรือความชอบธรรมใดที่รัฐจะอ้างเพื่อจำกัดการใช้เสรีภาพดังกล่าว

- (๒) รัฐควรหลีกเลี่ยงการประกาศใช้กฎหมายพิเศษเพื่อดูแลความสงบและ
ความเรียบร้อยในการชุมนุม เพราะไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการดูแล
สถานการณ์การชุมนุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐจึงจำเป็นต้องมีมาตรการ
กฎหมายที่เหมาะสมหรือกลไกเฉพาะเพื่อดูแลและรักษาความสงบเรียบร้อย
ในการชุมนุม

วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๓ คณะรัฐมนตรีได้อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มีมติให้เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียงเป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พร้อมกับจัดตั้งศูนย์อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย (ศอ.รส.)

ต่อมา วันที่ ๓๑ เมษายน ๒๕๕๓ เมื่อกลุ่ม นปช. ได้ไปที่อาคารรัฐสภา จนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่สามารถเข้า - ออกรัฐสภา ได้มีการทำร้ายเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของรัฐสภาจนได้รับบาดเจ็บ รวมทั้งกลุ่ม นปช. ได้ร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางคนทำการตรวจค้นรัฐสภาเพื่อค้นหานายสุเทพ เทือกสุบรรณ รองนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น รวมทั้งการบุกกรุกเข้าไปในสถานที่ราชการและกระทำต่อทรัพย์สินของผู้อื่น นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงได้ออกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อควบคุมสถานการณ์บ้านเมืองให้สงบ แม้กระนั้นก็ยังเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงตามมาในหลายกรณีที่มีการใช้กำลังและการใช้อาวุธของทั้งฝ่ายผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐที่เข้าควบคุมสถานการณ์การชุมนุม เช่น เหตุการณ์วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓ ที่บริเวณสี่แยกคอกวัว เป็นต้น

จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การดูแลการชุมนุมในสถานการณ์ปกติจะใช้กฎหมายที่มีอยู่เพื่อใช้ในการดูแลและอำนวยความสะดวกให้กับผู้ชุมนุม แต่ในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ หากรัฐเลือกที่จะใช้มาตรการตามกฎหมายพิเศษ เช่น พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือการประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่มีวัตถุประสงค์ในการบังคับใช้กับสถานการณ์พิเศษที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ สารสำคัญของกฎหมายเหล่านั้นอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในบางประการ การนำกฎหมายพิเศษมาประกาศใช้ต้องกระทำตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายให้อำนาจไว้ และเท่าที่จำเป็นต่อสถานการณ์กับการชุมนุมที่ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งที่ผ่านมาการประกาศใช้กฎหมายพิเศษยังมีความเข้าใจไม่ตรงกันระหว่างผู้ดูแลการชุมนุมกับผู้ชุมนุม มีผลเป็นการสร้างความกดดัน ความตึงเครียด ความหวาดระแวงและความไม่ไว้วางใจกับกลุ่มผู้ชุมนุม และเป็นสาเหตุหนึ่งที่เร่งให้สถานการณ์การชุมนุมของฝูงชนบานปลายไปสู่การใช้ความรุนแรงและก่อให้เกิดความสูญเสียได้ ดังเช่นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับการชุมนุมทางการเมืองที่ผ่านมา

การกำหนดมาตรการในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง และการเลือกใช้กฎหมายในการดูแลการชุมนุม พึงต้องระวังผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งต้องประเมินถึงผลกระทบที่จะเกิดกับประชาชนกลุ่มต่างๆ นอกเหนือจากผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย และหากเลือกที่จะใช้กฎหมายพิเศษ หลังจากประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแล้ว รัฐจำเป็นต้องกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผล

กระทบต่างๆ เหล่านั้น รวมถึงการกำหนดมาตรการและกลไกเฉพาะในการดูแลการชุมนุม จึงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนที่รัฐจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น

- (๓) การดูแลสถานการณ์การชุมนุมโดยรัฐ ต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบเป็น
การเฉพาะ ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวต้องมีแผนปฏิบัติการและขั้นตอนที่ชัดเจน
มีเจ้าหน้าที่ที่มีทักษะในการทำงานด้านมวลชน รวมถึงเครื่องมือที่เหมาะสม

ในกรณีที่รัฐมีความจำเป็นต้องควบคุมสถานการณ์หรือยุติการชุมนุม โดยการต้องใช้กำลังเพื่อเข้าไปดำเนินการ ซึ่งในเรื่องนี้ ศาลปกครองกลางเคยวางหลักการใช้กำลังเข้ายุติการชุมนุมที่สร้างความไม่สงบเรียบร้อยในบ้านเมือง และกรณีที่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นไว้ในคำสั่งกำหนดมาตรการชั่วคราว ในคดีหมายเลขดำที่ ๑๖๐๕/๒๕๕๑ ว่า “...การกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อสลายการชุมนุมจะต้องกระทำเท่าที่จำเป็น โดยคำนึงถึงความเหมาะสม มีลำดับขั้นตอนตามหลักสากลที่ใช้ในการสลายการชุมนุมของประชาชน...” จึงเห็นได้ว่า สิ่งที่รัฐต้องพิจารณาเบื้องต้นในการดำเนินการดังกล่าว คือ รูปแบบหรือแผนปฏิบัติการที่มีขั้นตอน ผู้สั่งการและผู้ปฏิบัติอย่างชัดเจน และเมื่อพิจารณามาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องในเรื่องการควบคุมหรือยุติการชุมนุมแล้วพบว่า มีหลักการและกรอบที่สหประชาชาติให้การรับรองอยู่ ๒ หลัก คือ ประมวลหลักการประพดปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย (Code of Conduct for Law Enforcement Officials : CCLEO, 1979) ซึ่งได้รับการรับรองโดยที่ประชุมสหประชาชาติ ข้อมติที่ ๓๔/๑๖๙ เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๒๒ และหลักการพื้นฐานในการใช้กำลังและอาวุธปืนโดยเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย (Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials : BPUFF, 1990) ซึ่งได้รับการรับรองโดยการประชุมสหประชาชาติ ครั้งที่ ๘ ว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ระหว่างวันที่ ๒๗ สิงหาคม-๗ กันยายน ๒๕๓๓ ณ กรุงฮาวานา ประเทศคิวบา ซึ่งหลักการพื้นฐานดังกล่าวนี้ ได้กำหนดขึ้นเพื่อให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายของรัฐภาคีสามารถใช้เป็นแนวทางปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับในการใช้กำลังและอาวุธกับบุคคล บนหลักการที่ว่าต้องใช้ในสถานการณ์ที่จำเป็นและพอสมควรแก่เหตุ ทั้งนี้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐตระหนักถึงความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่ต้องใช้ความพยายามอย่างที่สุดในการใช้วิธีการอื่นที่ไม่รุนแรง ใช้การยับยั้งชั่งใจในการใช้กำลังและอาวุธ และกระทำการโดยสมควรกับความหนักเบาของการกระทำความผิด โดยคำนึงเสมอว่าวิธีการใช้กำลังและอาวุธเป็นวิธีการสุดท้าย เพื่อลดความเสียหายและการบาดเจ็บให้น้อยที่สุด โดยเคารพและรักษาไว้ซึ่งชีวิตมนุษย์ นอกจากนี้ การใช้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐที่เข้าไปควบคุมดูแลการชุมนุมสาธารณะ หรือควบคุมฝูงชนที่มีการชุมนุม จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานซึ่งได้รับการฝึกอบรมในการควบคุมฝูงชนเป็นการเฉพาะ

จากเหตุการณ์ในการชุมนุมที่ยกมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การใช้สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมของผู้ชุมนุมบางส่วนนั้น มีการใช้สิทธิและเสรีภาพเกินขอบเขตที่ได้บัญญัติรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญ และแม้รัฐบาล โดย คสช. ได้ใช้กำลังทหารเข้ามาควบคุมความสงบเรียบร้อยที่เกิดขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย แต่ก็มีอาชญากรรมความสงบเรียบร้อยหรือยับยั้งมิให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของบุคคล ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ รวมถึงเศรษฐกิจของประเทศได้ จึงเห็นได้ว่า มาตรการที่รัฐได้เข้าไปดำเนินการนั้น ยังมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลไม่เพียงพอต่อการควบคุมสถานการณ์การชุมนุมที่เกิดขึ้น อันอาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ทหารอาวุธ และวิธีการที่นำอาวุธมาใช้ในการรักษาความเรียบร้อยนั้น มิได้เป็นไปเพื่อการควบคุมฝูงชนเป็นการเฉพาะ อาวุธและอุปกรณ์ที่ใช้ดำเนินการยังไม่เหมาะสมกับการควบคุมสถานการณ์การชุมนุม และแม้เจ้าหน้าที่ทหารจะใช้ความพยายามอย่างถึงที่สุดในการที่จะไม่ใช้อาวุธ โดยใช้มาตรการที่เริ่มจากเบาไปหาหนัก แต่เนื่องจากสถานการณ์มีความซับซ้อน และมีกลุ่มบุคคลไม่ทราบฝ่ายพยายามยุยงให้เกิดความรุนแรงขึ้น เพื่อสร้างสถานการณ์ให้มีการใช้อาวุธและใช้กำลัง จึงเป็นบทเรียนสำคัญที่ว่า ในสถานการณ์ที่เกิดความซับซ้อนและมีการยุยงให้เกิดความรุนแรงนี้ เจ้าหน้าที่ซึ่งบังคับใช้กฎหมายต้องได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพเป็นการเฉพาะในการควบคุมฝูงชน อุปกรณ์หรืออาวุธที่ใช้ต้องไม่มีประสิทธิภาพร้ายแรงจนทำให้ถึงแก่ชีวิต รวมถึงการสั่งการของผู้บังคับบัญชา ต้องทำความเข้าใจกับขั้นตอน กระบวนการ และวิธีการตามหลักการพื้นฐานในการใช้กำลังและอาวุธปืน ตามประมวลหลักการประพฤติปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย และหลักการพื้นฐานในการใช้กำลังและอาวุธปืนโดยเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

อนึ่ง เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้น เห็นได้ว่า การใช้เสรีภาพในการชุมนุมในที่สาธารณะของประชาชนตามรัฐธรรมนูญนั้น โดยปกติ รัฐไม่สามารถเข้าไปแทรกแซงหรือจำกัดเสรีภาพดังกล่าวได้ แต่รัฐสามารถควบคุมการชุมนุมให้อยู่ภายในกรอบที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครอง รวมทั้งกรอบตามที่กฎหมายอื่นๆ บัญญัติไว้ ดังนั้น หากเมื่อใดที่รัฐเห็นว่าการชุมนุมเริ่มไม่เป็นไปตามกรอบหรือมีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายบ้านเมืองและยากที่รัฐจะสามารถนำกฎหมายที่มีอยู่มาบังคับใช้เพื่อควบคุมฝูงชนได้ เช่น พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ และพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อใช้ควบคุมกรณีที่มีการปิดกั้นเส้นทางการสัญจรไปมาของประชาชน พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อใช้ควบคุมมิให้การชุมนุมสร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. ๒๕๓๓ เพื่อใช้ควบคุมกรณีมีการใช้เครื่องขยายเสียงดังรบกวนผู้อื่น หรือแม้กระทั่งประมวลกฎหมายอาญา ในกรณีที่มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำความผิดอาญาขึ้นในระหว่างที่มีการชุมนุม ทั้งนี้ รัฐอาจมีมาตรการในการเพิ่มอัตรากำลัง

เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครจากประชาชน ทำหน้าที่หาข่าวเกี่ยวกับการชุมนุมที่อาจจะเกิดขึ้นในสถานที่ต่างๆ เพิ่มมาตรการในการกำชับเร่งรัด ติดตามผลการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การชุมนุมอยู่ในพื้นที่จำกัดไม่ขยายขอบเขตการชุมนุม มีมาตรการในการประชาสัมพันธ์เพื่อการสร้างความรู้สึก ความเข้าใจถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการชุมนุมของประชาชน เพียงเท่านี้ก็ช่วยให้การชุมนุมกลับมาอยู่ในภาวะที่สามารถควบคุม และหาทางออกร่วมกันในสิ่งที่ผู้ชุมนุมเรียกร้องได้ง่ายกว่าการที่มีภาพของกองกำลังทหารยิงก่ดดันประชาชน อันจะทำให้สถานการณ์มีความตึงเครียดมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม หากการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการดูแลการชุมนุมที่มีอยู่ยังไม่มีประสิทธิภาพ สมควรให้รัฐบาลมีมาตรการ บุคลากร และกลไกทางกฎหมายที่เหมาะสมที่สามารถดูแลการชุมนุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๒ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ปรากฏ การปฏิบัติทั้งสองฝ่ายมีการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งบางกรณีได้มีการฟ้องคดีต่อศาล และบางกรณีอยู่ในระหว่างการตรวจสอบของหน่วยงานด้านการละเมิดสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เห็นว่า การใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๓ (๕) และตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๓) สมควรกำหนดให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาดำเนินการ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นถึงวิกฤติการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองและนำมาสู่ความแตกแยกทางสังคมอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีข้อเสนอเป็นแนวทางการดำเนินการดังต่อไปนี้

- ๑) คณะรัฐมนตรีควรหลีกเลี่ยงการประกาศใช้กฎหมายพิเศษ ได้แก่ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พุทธศักราช ๒๕๕๓ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ เว้นแต่การชุมนุมแปรเปลี่ยนไปสู่สถานการณ์วิกฤติ หรือการจลาจลที่จะกระทบต่อความมั่นคง หรือก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ควรต้องมีการกำหนดกรอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่ชัดเจน และมีการปฏิบัติที่ไม่เป็นการกระทำต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน

- ๒) คณะรัฐมนตรีโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทบทวนถึงแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ ที่ต้องส่งเสริมและคุ้มครองเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ นอกจากนี้ รัฐควรสร้างกลไกให้มีหน่วยงานเฉพาะเพื่อทำหน้าที่ในการรับปัญหาและพิจารณาแก้ไขเบื้องต้น เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดปัญหาขยายตัวมากขึ้น จนต้องมีการชุมนุม
- ๓) คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการเผยแพร่ เพื่อสร้างความเข้าใจต่อสาธารณชนว่า สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นตามรายงานฉบับนี้ มีข้อค้นพบที่เป็นปัญหาความขัดแย้งในเชิงโครงสร้างที่รุนแรงจากการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน จึงเป็นหน้าที่ที่ทั้งภาครัฐและภาคสังคมจะต้องร่วมกันหาทางออก โดยยึดหลักสิทธิมนุษยชนตามแนวทางสันติวิธี หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักขั้นตอนธรรม ทั้งต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประเทศ ในการแสวงหาทางออก ทุกฝ่ายต้องมีความจริงใจและร่วมมือกันบนพื้นฐานการรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย และเปิดใจกว้าง โดยลดการเอาชนะคะคานกันของพรรค ของกลุ่ม ของครอบครัว ของบุคคล มาเป็นผลประโยชน์โดยรวม
- ๔) คณะรัฐมนตรีโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการสืบสวน สอบสวนหาข้อเท็จจริงและติดตามผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ชุมนุมหรือบุคคลใดก็ตามมาดำเนินคดีตามกฎหมายกระบวนการยุติธรรม ในเหตุการณ์ที่มีผู้เสียชีวิต และมีผู้ได้รับบาดเจ็บทุกเหตุการณ์ เช่น เหตุการณ์เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓ และเหตุการณ์ที่มีผู้เสียชีวิตบริเวณวัดปทุมวนารามราชวรวิหาร ตลอดจนการวางเพลิงเผาทรัพย์สินและเหตุการณ์อื่นๆ ที่มีการกระทำความผิดกฎหมาย
- ๕) คณะรัฐมนตรีควรตระหนักและหาทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง เพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม อันจะนำไปสู่การเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างกว้างขวาง
- ๖) คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการสร้างความเป็นธรรมในระยะเวลาเปลี่ยนผ่านของสังคม โดยต้องทำความจริงในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ปรากฏ และมีมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยยึดหลักกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนสร้างระบบในการชดเชย เยียวยาและฟื้นฟูผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- ๗) คณะรัฐมนตรีต้องไม่กระทำและละเลยการกระทำ ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เป็นการสกัดกั้นการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตามสิทธิในกฎหมาย หรือเป็นการแทรกแซงหรือละเมิดสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนและสื่อมวลชน นอกจากนี้ รัฐบาลต้องดำเนินการให้เกิดการปฏิรูปสื่อตามเจตนารมณ์ของ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอย่างไม่ชักช้า โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนโดยรวมเป็นสำคัญ เพราะสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในวิกฤติการณ์ความรุนแรงนี้ เกิดลักษณะอนาธิปไตยของสื่อ กล่าวคือ มีทั้งสื่อเลือกข้าง สื่อทางการเมืองที่เน้นเนื้อหาในการปลุกกระดมมวลชน เกิดการยั่วยุ สร้างอารมณ์เกลียดชัง ก่อให้เกิดการแบ่งแยกเป็นฝักฝ่าย นำไปสู่สถานการณ์การใช้ความรุนแรง การแสดงความคิดเห็นต่าง และสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนต้องเป็นสิ่งที่รัฐและสังคมให้การยอมรับ เพียงแต่จะต้องไม่ใช่สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชน และเสรีภาพของการแสดงความคิดเห็นที่เกินขอบเขต

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตระหนักดีว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอยู่ในฐานะที่เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ มีข้อบังคับการตุลาการหรือองค์กรในกระบวนการยุติธรรมที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี หรือวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ใดถูก ผู้ใดผิด ที่สมควรต้องถูกลงโทษตามกฎหมายหรือไม่ แต่เป็นองค์กรที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ กับให้มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎต่อรัฐสภา หรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตลอดจนส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศเป็นสำคัญ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ประชุม เพื่อพิจารณาผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง อันนำมาสู่การจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์นี้ โดยมีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั้งคณะร่วมปรึกษาหารือและให้ความเห็นอย่างต่อเนื่อง จนถึงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๖ และมีมติให้เสนอรายงานผลการตรวจสอบเพื่อมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปยังคณะรัฐมนตรี หน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตามกรอบอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๓/ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ บัญญัติไว้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชนประกอบด้วยแล้ว

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗/
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ : ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๐๐, ๐ ๒๑๔๑ ๓๙๐๐
โทรร้องเรียน : ๑๓๓/๗
Website : www.nhrc.or.th